Псэуныгъэ и лъэныкъуэкІэ цІыхухэм

№96 (24.378) • 2022 гъэм шыщхьэуlум (августым) и 13, щэбэт • Тхьэмахуэм щэ къыдок! • И уасэр зы тумэнщ

защІэгъэкъуэным пыщІа Іуэхухэм хэплъащ

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек иджыблагъэ иригъэкіуэкіащ КъБР-м и Правительствэм и зи чэзу зэјущіэ.

АБЫ щыхэплъащ республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэм ехьэлІа Іуэхухэм. Гулъытэ хэха хүащащ лэжьапщіэм и лъэныкъуэкіэ щыіэ ехъуліэныгъэхэмрэ гугъуехьхэмрэ. Къапщтэмэ, дызэрыт илъэсым и япэ мазитхум экономикэм и ІэнатІэм ику иту щата лэжьапщІэр сом 32734,3-рэ мэхъу икІи нэгъабэ и апхуэдэ зэманым елъытауэ проценти 8,3-кІэ хэхъуащ.

- ЩэхуакІуэ уасэхэм зэрызахъуэжар къэплъытэмэ, ипэжыпіэкіэ къыщІэкІым щІыхьауэ улахуэр процент 96,1-рэ хъуауэ аращ икІи дэ абы арэзы дыкъищІынкІэ Іэмал иІэкъым. ШыщхьэуІу мазэм и 1-м щегъэжьауэ дэ про-

центи 10-кІэ хыдогъахъуэ бюджет ІэнатІэм хиубыдэхэм я лэжьапщІэм. Апхуэдэу щІэгъэхуэбжьауэ долэжь цІыхухэм я хэхъуэхэр нэхъыбэ щІыным икІи ахэр ику иту къэралым исхэм къаlэрыхьэм лъэщІыгъэхьэным, - жиlащ Кlyэкlyэ Казбек.

Республикэм и унафэщІым апхуэдэу къигъэлъэгъуащ нэхъ хуэмыщІауэ псэухэм, абыхэм ящыщу сабий зиІэ унагъуэхэм ядэІэпыкъуныр къалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм зэращыщыр. Республикэм ис унагъуэхэм зыщ агъакъуэ дэ эпыкъуныгъэхэм я унэтІыныгъэу 7-кІэ. Псори зэхэту нэхъ хуэмыщІауэ къалъытэ унагъуэхэм ирата дэІэпыкъуныгъэр сом меларди 2,1-рэ мэхъу. ДэІэпыкъуныгъэ хэхахэр ялъысаш сабийуэ 25351-м, унагъуэ 12900-м. Я псэупіэхэр ирагъэфІэкІуэнымкІэ унагъуэ 83-м зыщ агъэкъуащ.

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Физкультурэмрэ спортымкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ» ціэ лъапіэр яфіэщыным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

Физкультурэмрэ спортымрэ зегъэужьыщІэблэр гъэсэным къаруушхуэ зэрырахьэліам икіи илъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрылажьэм папщІэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм физкультурэмрэ спортымкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ» ціэ лъапІэр яфІэщын

Гъуаплъащ І замир Адэлбий и къуэм -Шэрэдж муниципальнэ районым и «Спорт школ №2» муниципальнэ кІэзонэ ІуэхущІапІэм и гъэсакІуэм

Зэкlуий Артур Владимир и къуэм -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм «Бэнэкіэ хуитымкіэ олимп щіэблэм я спорт школ» къэрал кіэзонэ Іуэхущіапіэм и унафэщіым Миновская Еленэ Владимир и пхъум -

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм «Олимп щІэблэм я спорт школ» къэрал кіэзонэ іуэхущіапіэм атлетикэ псынщіэмкІэ и къудамэм и унафэщІым

Теппеев Алик Азэмэт и къуэм - Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм физкультурэмкіэ, спортымкіэ, щіалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и управленэм и «БэнэкІэ хуитымрэ боксымкІэ спорт школ №3» муниципальнэ кІэзонэ ІуэхущІапІэм бэнэкіэ хуитымкіэ и гъэсакіуэм

Тхьэзэплъ Аниуар Мухьэжид и къуэм -«Бэрбэч Хь.М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университет» щІэныгъэ нэхъышхьэ шрагъэгъуэт федеральнэ къэрал бюджет Гуэхущ Гап Гэм Педагогикэмкіэ, психологиемкіэ, физкультурэ-спорт щІэныгъэмкІэ и институтым и доцентым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КІУЭКІЎЭ Казбек

Налшык къалэ 2022 гъэм шыщхьэуІум и 11-м №78-УГ

Гъащ І э узыншэр иджыпсту гулъытэ нэхъыщхьэ зыгъуэтхэм ящыщ зы унэтІыныгъэщ. Урысейм физкультурэм зыщегъэужьыным 1920 гъэхэм и кіэхэм щыщіадзащ. Абы щыгъуэм екіуэкіащ япэ спартакиадэхэри. Алъандэрэ къыхаха унэтІыныгъэм текlакъым, лъэпкъым и узыншагъэр спортым зэрепхар къагуры у Уеблэмэ, Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм Мэзкуу эстафетэхэр щрагъэкіуэкіыу щытащ.

1980 ГЪЭМ къыдэкlayэ щыта «Махуэшхуэхэмрэ махуэ лъапІэхэмрэ я Іуэхукіэ» унафэм къызэрыщыгъэлъэгъуамкіэ, Физкультурникым и махуэр ягъэлъапіэ гъэмахуэм и иужьрей мазэм и етіуанэ щэбэтым. Мы гъэм ар тохуэ шыщхьэуІум и 13-м.

Физкультурникым и махуэр къэралым и къалэ куэдым щагъэлъапіэ цІыхубэ Іуэхугъўэшхуэщ. Спортыр дэтхэнэ ныбжьми хуэгъэзащ икІи зэхыхьэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ ар цІыхум зэрыхапщэным яужь итщ хуэдэхэщ, псалъэм папщІэ, «ШколакІуэхэм я урысейпсо зэхьэзэхуэхэр», «Урысейм и пенсионерхэм я спартакиадэр», нэгъуэщІхэри. Илъэс къэс ди къэралым щекіуэкі спорт зэхыхьэ 700-м щІигъум къызэщlayбыдэ цІыху мелуан 80-м нэблагъэ.

Нобэрей махуэшхуэр СССР-м зэрыщытар спортсменхэм я зэфіэкіхэм щриплъэж махуэущ. Ар щагъэлъапІэм утыкум кърашэхэр чемпионатхэмрэ зэхьэзэхуэхэмрэ щытекІуахэрт. Нэхъ мыхьэнэшхуэ зиlэу икlи гукъинэжу щытащ физкультурникхэм я парадыр. Абы хэтащ къэралым щыщ ціыху мин 45-рэ. НэхъапэІуэкІэ парадыр Ут Плъыжьым щекІуэкІыу щытащ, иужькІэ - «Динамо» стадионым.

кым и махуэр Іэтауэ щагъэлъапіэ. щіегъу. 2024 гъэм ирихьэлізу а

Физкультурэр гъащіэм и мардэщ

Спорт утыкухэр къызэlуах, паркхэм бжыгъэр процент 55-м хуэгъэкlуэн стіолыщхьэ теннисымкіэ зэпеуэхэр къыщызэрагъэпэщ, лымкіэ зэхьэзэхуэхэр йокіуэкі, профессионал спортсменхэм ягъусэу зыгъэсэныгъэхэр зэхашэ, нэгъуэщ1 Іуэхугъуэхэр зэхаублэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрми ин щыхуащІ физкультурэмрэ спортымрэ. Къапштэмэ, мы махуэхэм республикэм щаухуэ спорт объект плъыжьыфэ топ» республикэ зэ-33-рэ, спорт ІуэхущІапІэ 44-м щхьэкІэ инвентархэр къащэхуащ.

«Сытым дежи спортым зыхуэзыгъасэ цІыхухэм я бжыгъэр нобэкІэ рес-Иджыри Урысейм Физкультурни- публикэм щыпсэухэм я процент 40-м

хуейщ. Профессионал спорт лізужьыгъуэ 36-кІэ республикэм зыщагъасэ сабийрэ ныбжышЦэу мин 36рэ. Сытым дежи Урысейм и командэ къыхэхам хэтщ ди спортсмени 130-140-рэ», - къыджиlащ КъБР-м спортымкІэ и министр Хьэсанэ Ислъам.

ШыщхьэуІум и 13-м Къэбэрдей-Балъкъэрым щекІуэкІынущ «Гъуэжьпеуэр, щІыналъэхэм щызэхашэнуш ныбжь псори къызэщІэзыубыдэ спорт лі эужьыгъуэ куэдымкі э зэхьэзэ-

ЖЫЛАСЭ Замир.

Узыншагъэ

Махуэгъэпс

Унафэхэр **УХІЧЕРЬІ**

Дыгъуасэ КъБР-м и Правительствэм и Унэм щек Іуэк Іащ абы хэтхэм я зи чэзу зэlущlэ. Ар иригъэкlуэкlащ Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий. Зэіущіэм хэтащ КъБР-м и Іэта-щхьэм и Администрацэм и Унафэщі Къуэдзокъуэ Мухьэмэд, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщіым и къуэдзэхэу Къуныжь Муіэед, Хъубий Марат, УФ-м и Президентым и ліыкіуэу Ипщэ Федеральнэ округым щыіэм и аппаратым и федеральнэ инспектор нэхъыщхьэу КъБР-м щы Эмэкъуауэ Тимур сымэ.

ЗЭІУЩІЭМ Іуэхугъуи 9-м щыхэплъащ, зэхъуэкІыныгъэхэр халъхьащ Правительствэм и Унафэ зыбжанэм я проектхэм.

КъБР-м щІы, мылъку зэхущытыкІэхэмкІэ и министрым и къуэдзэ Уянаев Таймураз тепсэлъыхьащ КъБР-м щІы, мылъку зэхущытык Іэхэмк Іэ и министрым Правительствэм къыбгъэдэкІыу щІым ехьэлІа языныкъуэ Іуэхухэм Іэ щІидзыну хуитыныгъэ етыным теухуауэ ягъэхьэзыра унафэм и проектым. Ар сэбэп хъунущ дэфтэр зэхуэзыхьэсхэр тхылъымпІэм зэрежьэ піалъэр гъэмэщіэнымкіэ, Іуэхур нэхъ псынщізу зэфіэкіынымкіэ.

КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр Езауэ Анзор къыхилъхьащ фокlадэм и 14 - 18 махуэхэм Налшык ЩІалэгъуалэм я Кавказ-Ищхъэрэ фестиваль щекlуэкlынур къызэзыгъэпэщын комитет хэхыным, абы и унафэщ у КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий Марат гъэувыным теухуауэ ягъэхьэзыра проектым арэзы техъуэну.

КъБР-м лэжьыгъэмрэ цІыхухэм социальнэу къащхьэщыжынымкіэ и министр Асанов Алим правительствэ зэіущіэм хэтхэм я пащхьэ кърихьащ ціыхухэм ядэіэпыкъуным пыщіа Іуэхугъуэ зыбжанэ. Ахэр щытыкІэ гугъу къихута унагъуэ хуэмыщІахэмрэ Украинэм щекІуэкІ дзэ Іуэхухэм хэтхэм я унагъуэхэмрэ къэралыр зэрадэlэпыкъунум епхауэ, КъБР-м и Іэтащхьэм ищіа унафэм тету, ягъэхьэзырауэ арат. Асановым зи гугъу ищіа ІуэхугъуиплІри къызэдащтащ.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Мы махуэхэм

ШыщхьэуІум и 13, щэбэт

♦Зи Іэ сэмэгур нэхъ зыгъэшэрыуэхэм я дунейпсо махуэщ

♦ 1908 гъэм къалъхуащ мэкъумэш шіэныгъэхэмкіэ доктор, УФ-м щІэныгъэхэмкІэ щІыхь зиlэ и лэжьакlуэ **Тхьэкlушынэ**

♦ 1915 гъэм къалъхуащ Урысеймрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакlуэ **Безрокъуэ Хужь**.

♦1939 гъэм къалъхуащ уэрэджы акіуэ, КъБР-м щіыхь зиІэ и артисткэ Бэгъуэтыж Светланэ.

♦1947 гъэм къалъхуащ химие щіэныгъэхэмкіэ доктор, про-фессор, ЩІДАА-м и академик Мэшыкъуэ Нуралий.

♦ 1952 гъэм къалъхуащ КъБР-м физкультурэмрэ спортымкІэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, УФ-м и къуажэ Іэтащхьэ нэхъыфІхэм ящыщу къалъыта Къуныжь Хьэчим.

♦ 1955 гъэм къалъхуащ КъБР-м и Іэтащхьэу щыта Кіуэкіуэ

♦ 1963 гъэм къалъхуащ Урысей Федерацэм, КъБР-м, КъШР-м щіыхь зиіэ я артист Ташло

Дунейм и щытыкІэнур

гехьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 29 - 30, жэщым градус 19 - 21-рэ щыхъунущ.

Шыщхьэуіум и 14, тхьэмахуэ

♦Абхъазыр зыхъумэу хэкІуэдахэм я фэеплъ махуэщ. 1992 гъэм Куржы-Абхъаз зауэм ппридзащ.

♦ 1932 гъэм Москва Союзхэм я унэм и Колоннэ залым цІыхубэ творчествэмкіэ щекіуэкіа зэ-Къэбэрдей-Балъкъэпеуэм рым икахэм етіуанэ увыпіэр щаубыдащ.

джэс усакіуэ, тхакіуэ **Дыгъужь**

♦ 1948 гъэм къалъхуащ Тыркум щылажьэ КАФФЕД-м и прези- ■ денту, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэм и къуэдзэу щыта Джандемир (Гугъэв) Джихьан.

♦1956 гъэм къалъхуащ ІэпщІэлъапщІэ, УФ-м и Художникхэм я зэгухьэныгъэм хэт Мэстафэ Вячеслав.

♦ 1961 гъэм къалъхуащ шэрджэс усакІуэ, КъШР-м, Адыгэ ▮ Республикэм щІыхь зиІэ я журналист Тхьэгъэпсэу Увжы-

♦ 1966 гъэм къалъхуащ КъБР-м щІыхь зиІэ и артисткэ **Тхьэщы**гъуей Жаннетэ.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уэфіу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 29 - 31-рэ, жэщым градус 20 - 21-рэ щыхъунущ.

ШыщхьэуІум и 15, блыщхьэ

♦ 1855 гъэм къалъхуащ адыгей ■ усакіуэ, джэгуакіуэ **Теувэж** 🛮 Дзыгъуэ.

♦1936 гъэм къалъхуащ Шэр- **I** джэсым и япэ егъэджакіуэ, ГуащІэдэкІ Бэракъ Плъыжь орденыр зыхуагъэфэща Уэхъутэ

♦ 1907 гъэм къалъхуащ тхакІуэ, полковник **КІыщокъуэ Рашид**. «pogoda.yandex.ru» сайтым ◆1940 гъэм къалъхуащ сурэзэритымкіэ, Налшык пшэр тыщі, КъБР-м гъуазджэхэмкіэ щІыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Щхьэцэ** \blacksquare Владимир.

♦ 1941 гъэм къалъхуащ КъБР-м **▮** щіыхь зиіэ и артист Мэкъуауэ Хьэсэн.

♦ 1954 гъэм къалъхуащ КъБР-м **п** и цІыхубэ сурэтыщІ Горлов Ми-

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык пшэр 🏾 щыщытынущ. техьэ-тек**І**ыу Хуабэр махуэм градус 29 - 30, жэщым градус 21 - 22-рэ щы-

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Уи гъунэгъур бзаджэмэ, щіы хущынэ.

ЖЬЫМ ЩЫМХЪУИ, ЩІЭР КЪАЩМЭ

1999 гъэм дыгъэгъазэм и 17-м ООН-м ЩІа-лэгъуалэ Іуэхухэмкіэ министрхэм я дунейпсо конференцу Лиссабон щригъэкІуэкІам къыщащта унафэкіэ 1998 гъэ лъандэрэ Щіалэгъуалэм я дунейпсо махуэр ягъэлъапіэ.

«ЖЬЫМ щытхъуи, щІэр къащтэ», - жеІэ адыгэм. А Іущыгъэм и мыхьэнэр гъащІэр зэман-зэманкІэ зэрызэхэлъырщ, лъэпкъми щІыналъэми я пщэдейрей махуэр щІалэгъуалэм зэрепхарщ. Нобэ дэнэкІи щагъэлъапіэ Щіалэгъуалэм я дунейпсо махуэм ирихьэлІэу, КъБР-ми и щхьэр лъагэу къыщІиІэтын щІэблэ къызэрыщІэхъуэм дрогушхуэ.

«Ди къэралым ІэмалыщІэ куэд щолажьэ щІалэгъуалэм я зыужьыныгъэр нэхъ щІэгъэхуэбжьауэ екіуэкіын папщіэ, - жиіауэ щыташ КъБР-м и Унафэщі Кіуэкіуэ Казбек мэкъуауэгъуэм ягъэлъапіэ Щіалэгъуалэм я урысейпсо махуэм. - Ауэ зэманым псынщ Ізу зэрызихъуэжым, зэхъуэкІыныгъэхэр зэрыкуэдым дыбэлэрыгъ зэрымыхъунур, махуэ къэс къэув къалэныщ зэры-хуейр ди пащхьэ кърегъзувэ».

Ди республикэм щ алэгъуалэм я Іуэхур гулъытэншэу къызэрыщамыгъанэм и щыхьэтщ иджыблагъэ ЩІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ министерствэщІэ къызэрызэрагъэпэщар. Ар зи пщэ далъхьа Лу Азэмэт и Іэщхьэлъащхьэр дэхьеяуэ Іуэхум зэрыбгъэдыхьэм и нэщэнэщ и нэІэ щІэту лэжьэнухэр егупсысауэ къызэрыхихыр. «ФІыуэ улэжьэн папщІэ, гуп зэкъуэту ущытын хуейщ, - жеІэ министрым. - Дэ гъусэ зыхуэтщІынухэр, шэч хэмылъу, лэжьэну хуейжьэкіэ зыщі эмехерш».

ЩІалэгъуалэм я дунейпсо махуэр щхьэусыгъуэу нобэ дохъуэхъу щ эныгъэрэ ІэщІагъэрэ зрагъэгъуэтыну еджапІэхэм щІэтІысхьа дыгъуасэрей школакІуэхэм. КІуэ пэтми нэхъыбэ мэхъу хамэ къэралхэм, Урысейм и къалэшхуэхэм къијэпхъукјыжу щалъхуа республикэм хуэлэжьэныр къыхэзыхыжхэри. Зэманым къыкІэрымыхуу зиужьын папщІэ, Къэбэрдей-Балъкъэрыр зыхуэныкъуэ инженерхэр, дохутырхэр, щІэныгъэлІхэр, ІТ-лэжьакІуэхэр къахэкІауэ, пщэдей ІэнатІэм пэрыувэну абыхэм дащогугъ.

Дигъэнэщхъей пэтми, я цІэ къидмыІуэныр тлъэкІыркъым мы махуэхэм дзэ къулыкъу яхьу Украинэм щызауэхэм. Лей къызытехьэ цІыхухэм зыщІагъэкъуэныр къалэн нэхъыщхьэу игъащіэми къызыдекіуэкі кавказ щіалэгъуалэр а ІэнатІэми щыпэрытщ. «Зауэр щІалэ Іуэхущ» псалъафэ гущІыхьэр сэбэп яхуэхъуркъым зи адэхэр щІалэу зыфІэкІуэда сабийхэм. Ахэри щІыналъэр щІэгушхуэ лІыхъужьхэщ. Захуагъэм къыщхьэщыжыныр гъащ о къалэну зыхуэзыгъэувыж апхуэдэ щалэхэр къызэрытщІэтаджэм нэхъыжьыфІи зэрыдиІэр къегъэлъагъуэ.

Дунейпсо щіалэгъуалэ щыжытіэм деж, дэ абыхэм яхыдогъэубыдэ хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм къащіэхъуа щіэблэри. «Сэ сыадыгэщ!» жызы!э дэтхэнэ зыри пшэдей лъэпкъыр лъэпкъыу къызэтезыгъэнэну ди щ алэгъуалэм яхыдобжэ. Мамырыгъэрэ зэкъуэтыныгъэрэ щымыщІэн щІэблэкІэ Тхьэр зыхуэупсэну щІыналъэ дищІ!

ЧЭРИМ Марианнэ.

«Фи гур фхъумэ»

Узыншагъэр КъБР-м хъумэнымкІэ и министерствэм и Диагностикэ центрым жылагъуэ узыншагъэмрэ медицинэ профилактикэмкіэ и къудамэм и Іэщіагъэліхэм «Фи гур фхъумэ» къыхуеджэныгъэм щіэту зэіущіэ щхьэпэ ирагъэкІуэкІащ. Ар къыщызэрагъэпэщащ Мэлбахъуэ Тимборэ и ціэр зезыхьэ республикэ къэрал лъэпкъ библиотекэм.

ДОХУТЫРХЭМ зэхыхьэм кърихьэл ахэр щагъэгъуэзащ гу узыфэхэр зыхуэдэм, ахэр къызыхэкІым, апхуэдэуи узыншагъэр зэрыпхъумэным, жыджэрагъыр пфІэмыкіуэду гъащіэ къызэрыбгъэщІэным. Библиотекэм и лэжьакІуэхэм ягъэхьэзырат гу узыншэмрэ узым иубыдамрэ зэрызэщхьэщыкіыр къозыгъащіэ сурэтхэр щызэхуэхьэса плІанэпэ щхьэхуэ, «Фи гур фхъумэ» тхылъ гъэлъэгъуэныгъэ, Іуэхум ухэзыгъэгъуазэ буклетхэр.

КъищынэмыщІауэ, зэІущІэм чэнджэщхэр кърихьэлІахэм хуагуэшащ ерыскъы узыншэ шхыным, физическэ жыджэрагъ зэрыпхэлъыпхъэм, узыншагъэм зэран хуэхъу хьэл мыхъумыщіэхэр іэщіыб зэрыпщіынум, инфаркт, инсульт зыгъуэтар зыхуэныкъуэ дэІэпыкъуныгъэм ухуэзыгъасэ

зэрыт цІыкІухэр.

Мыпхуэдэ зэхыхьэхэр хуэунэтащ гъащіэ узыншэ епхьэкІыныр гу-лъынтхуэ узыфэхэм зашыпхъумэнымкіэ хэкіыпіэ нэхъыщхьэу зэрыщытыр цІыхухэм я деж нэхьэсыным.

еги ішімешедіхі

AALIS ITCANES

Махуэ 413-кІэ екІуэкІа щхьэхуитщІыжакІуэ зауэ

1992 ГЪЭМ и бадзэуэгъуэм Абхъаз АССР-м 1978 гъэ лъандэрэ зытета Конституцэм къару имы- предумента и къикващ илъэсым щигъуква екјуэква зауэр. 1994 гъэм ООН-р къыхэвбэри, зауэр ягъэувыващ, иужькв, 2008 гъэм, Абхъаз Республикэм и щхьэхуитыныгъэр Урысейм къилъытащ, Куржыр иджыри къыздэсым абы арэзы техъуэркъым. Мафвэ лыгъейквэ зэпэщвэува

Илъэс 30 ипэ, 1992 гъэм шыщхьэуlум и 14-м, Куржым и дзэр

Абхъазым къытеуауэ щытащ

политикэ, лъэпкъ зэгурымы-Іуэныгъэм къыхэкІыу. СССР-м

къыгуэкІыу и щхьэхуитыныгъэ

иджы Абхъаз автономием и

нэІэ тригъэтыну хуейт. Абхъазым и плъапІэр нэгъуэщІт къэрал щхьэхуит хъужынырт.

Куржым

зэзыгъэгъуэтыжа

лъэныкъуитІым я къарур зэхуэдэтэкъым. Къызэрыгуэкі іэщэ фіэкіа зыіэщіэмылъ ди къуэшхэм къапэуващ танк, артиллерие, кхъухьлъатэ, вертолет, Іэщэ лъэрыхьхэмкіэ зэщіэузэда куржыхэр. Куэдрэ зэуэну загъэхьэзыртэкъым абыхэм, атІэ кърахьэжьа Іуэху шынагъуэмкІэ абхъазхэр ягъащтэу, а махуэ дыдэм е къыкІэлъыкІуэм АР-м и Совет Нэхъыщхьэр зэбграгъэкІыу Куржы Къэрал совет зэхашэну арат я мурадыр. Ауэ зи адэжь лъахэмрэ зи пщІэмрэ яхъумэжу къапэувахэм я ерыщагъымрэ я псэм и быдагъымрэ щалъагъум куржыдзэм зэхэуэ гуащІэхэр иублащ. Мис абы щыгъуэ щ идзащ абхъазхэм я дежкІэ Хэку зауэшхуэ хъуа Туэху гузэвэгъуэр.

Махуэ 413-кlэ екlуэкlащ зауэр. Къызэралъытэмкlэ, зауэм цlыху мин 16 хэкlуэдащ, абы щыщу мини 4-р абхъазщ, мини 10-р куржыщ, минитlыр Кавказ Ищъхъэрэм хыхъэ республикэхэмрэ Осетие Ипщэмрэ щыщхэщ. Зауэр щlимыдзэ щlыкlэ республикэм иса цlыху мин 537-м (абы и процент 44-р куржыт, процент 17-р абхъазт, 16-р урыст, 15-р ермэлыт) щыщу мин 200 - 250-р я хэкум икlащ. Цlыхуу хэкlуэдам нэмыщlи, а зауэм уасэшхуэ щlитащ Абхъазым. Абы доллар меларди 10,7-рэ хэщlыныгъэу игъуэтауэ къалъытэ. Нобэми зэгъэпэщыжын яухакъым я псэукlэри псэупlэхэри.

Сыт хуэдизу хьэлъэу, гугъуу щымытами, зауэм и япэ махуэм Лъэмыж Плъыжьым деж зы куржы танкыр къыщащтащ, абдеж къыщежьэри, куржыдзэр къанэ щымыІ эу хагъэщІащ. Ар я фІыгъэщ зылІ и быну зэкъуэува абхъаз цІыхухъухэмрэ я къуэшхэм къащхьэщыжыну етІуанэ ма-хуэм нэса я гъунэгъухэмрэ. 1992-1993 гъэхэм Абхъазым щекіуэкіа Хэку зауэм Кавказ Ищхъэрэм хыхьэ республикэхэм, Краснодар крайм, Ипщэм, Адыгейм, Приднестровьем, Тыркум икІа цІыху минитым щигъу куащ, абыхэм ящыщу цІыху 51-м «Абхъазым и ЛІыхъужь» ціэ лъапіэр зэрахьэ, щІалэ 247-м Леон орденыр иратащ, зауэлІ 623-м «Хахуагъэм папщІэ» медалыр хуагъэфэщащ. Зауэр зэрекіуэкіа махуэ 413-м щіалэщіэ 260-рэ, ди жагъуэ зэрыхъущи, хэкІуэдащ.

14-м Апсным и цыхубэм егъэпъапіэ зи хэкур зыхъумэжу хэкіуэдахэм я фэеплъ махуэр. Бэпыхьрэ гуіэгъуэкіэ гъэнщіа махуэу къахущіэкіат ар ди къуэшхэм 1992 гъэм. Ар езы абхъазхэм мыпхуэдэу жаіэ: «1992 гъэм шыщхьэуіум и 14-р ди Текіуэныгъэм и япэ махуэщ, ди Щхьэхуитыныгъэм и пэщіэдзэщ!»

Зи гъащіз щымысхьу бийхэм япэщізувахэр, зи псэр щіыхь пылъу зытахэр ягу къагъэкіыжыну а махуэм зэхуос республикэм исхэр, фэеплъым удз гъэгъахэр тралъхьэ. А махуэм ліыщхьэхэм япэ иту, щыгъын фіыціэкіз хуэпа бзылъхугъэхэр япэу бгъэдохьэ фэеплъым. Ар абхъаз анэм и псэм щыщіэр псоми къазэрыгурыіуэм и нэщэнэщ. Апхуэдэ зы махуэм сыхэтауэ щытащ сэри. Псэкіз зыхэсщіащ зауэм къихь нэпсым и гуащіагъымрэ ар зэи зэрымыгъущымрэ.

Абхъаз анэхэм я зэгухьэныэм и унафэшТКичбэ Гупи къызжиlат: «Нобэрей махуэр зыми хуэмыдэжу игу къинащ дэтхэнэ зы абхъаз анэми. Нобэ хуэдэ махуэращ къалэдэс щІалэ цІыкІухэр зэхаха хъыбар жагъуэм Іэщхьэ пціанэу щришэжьар. Я лъэпкъым, хэкум хуаІэ лъагъуныгъэм зэуапІэ губгъуэм иришащ ахэр Іэщэ ямыІыгърэ фащэкІэ мыхуэпауэ. АР-м и Совет Нэхъыщхьэм и УнафэщТ Ардзинбэ Владислав телевиденэмкіэ къэпсэлъэн и пэ ди щіалэ цІыкІухэр Сыхъум дэжри, Лъэмыж Плъыжьым нэсат.

ГуІэгъуэт а махуэри, абы къыкіэлъыкіуа илъэсри. Зыри зимылажьэ, зи псэугъуэ щіалэ ціыкіухэр биишэм къыхигъащіэрт. Дэтхэнэ анэм дигъэкіынт и къуэр арэзыуэ? Псоми я бынхэм я гъащіэр яхъумэныр нэхъ къащтэрт. Ауэ іуэхум и кууагъым уегупсысмэ, хэтыт лъахэр зыхъумэнур, хэтыт бийм пэщізувэнур, ди щіалэхэр мыхъуамэ?

Илъэс 30 хъуауэ шыщхьэуlум и Зауэм зи псэр щызытахэр тщы--м Апсным и цlыхубэм егъэ- гъупщакъым, щlэблэ-щlэблэкlэ ьапlэ зи хэкур зыхъумэжу хэ- ахэр ягу илъынущ.

Гурэ псэкlэ дыгуlэми, акъылкlэ къыдгуроlуэ хэкlуэда щlалэхэр мыхъуамэ, ди хэкур зэрытхуэмыхъумэнутэр. Дэ къыддогуlэ етlуанэ махуэм щегъэжьауэ къыткъуэува Кавказ Ищхъэрэм щыщ щlалэхэм я анэхэри».

Апхуэдэхэм ящыщщ КъБР-м икіа, зауэм хэкіуэда Пэж Заур и анэ Пэж Лерэ: «Хуабжьу къызэ-хьэлъэкlыу си гъащ!эм хэт махуэщ шыщхьэуІум и 14-р. Си къуэ Заур Къэбэрдейм щыщу япэ дыдэу Абхъазым кІуа щІалэхэм яхэтащ. Унэм нысхуашэжар куржыхэм яІэщІэкІуэда щІалэм и хьэдэрщ. Си закъуэкъым апхуэдэ гузэвэгъуэ зылъысар, лъэпкъ куэдым щыщ анэхэр игъэгуlащ а зауэм. Илъэс щэщl блэкlами, си хьэлъэр нэхъ мащ э хъуакъым. Сэ сыхуейщ си къуэм и псэр зыщІита, хэку етІуанэ схуэхъуа Абхъазым и уафэр сыт шыгъуи къашхъузу шытыну зэгурыІуэныгъэ, гуапагъэ, мамырыгъэ илъыну!»

Абхъазым и щыгъуэ махуэм мыхьэнэшхуэ зрат зы щіыпіэ иіэщ республикэм. Ар дэтхэнэ зы абхъазым дежкіи лъапіэу къальытэ, АР-м и япэ Президенту щыта, лъэпкъ ліыхъужь Ардзинбэ Владислав щыщіалъхьа щіыпіэрщ - Сыхъум пэмыжыжьэу щыіэ Эшерэ Ищхъэрэ къуажэм дэт мемориалырщ.

Шыщхьэуlум и 14 махуэм lуащхьэ цlыкlум тет кхъащхьэм цlыхухэр щыму дэкlуейуэрэ удз гъэгъахэр тралъхьэ, лъэныкъуэкlэ йоувэкlри, абы хуащі пщlэм и нэщэнэу, дакъикъэ зыбжанэкlэ щытщ, Владислав зэрихьа ліыгъэм, хахуагъэм, лъэпкъым и пащхьэ къыщихьа фlыщlэхэм тепсэлъыхьу.

Кхъащхьэм ибгъумкіэ къыщытщ Ардзинбэ Владислав и ціэр зезыхьэ музейр. Куэд щызэхуэхьэсащ пэшиплі хъу унэм, хьэпшыпхэр екlуу щызэгъэзэхуащ. Пэш пхыдзам фlэлъщ Владислав и закъуэу зэрыт сурэтышхуэхэр. Уеплъ пэтми защыбгъэнщlыркъым лъэпкъ фащэр щыгъыу, зэуапlэ губгъуэм иту, и унагъуэм яхэсу, лэжьапlэ пэшым щlэсу, и хэкум и дахапlэхэр и щlыбагъ къыдэщу зэрыт сурэтхэм.

Пэшитіым и блынхэм щыфіэдзащ Эшерэ щыщ, Кавказ Йщхъэрэм къикІа, Гумистэ фронтым Іута лыхъужьхэм я сурэтхэр. А́пхуэдэуи ́«Абхъазым ́и лІыхъужь» медалыр, Леон орденыр, «Хахуагъэм папщІэ» медалыр зратахэм я цІэ-унэцІэхэр зэрыт тхылъхэр щІэлъщ. ГуІэгъуэ куэд къэзыхьа зауэм, Іэгу хуэдиз хъу къэрал ціыкіум, куэд зыщыгуфІыкІа ТекІуэныгъэм ятеухуа усэхэр Іэнэхэм тегуэшащ. ПэјущІэ пэшым щІэлъщ Владислав и хьэпшыпхэр, кърата дамыгъэ лъапіэхэр, и тхылъхэр, нэгъуэщі куэди. Абхъазхэм я лІы пашэм пщіэшхуэ хуащі, музейм щіы-Іэ далъэ. хьэхэм сурэтхэм хуолъэlу!

Жэнэтым пащі щіыналъэ ціыкіур зыхъумахэрщ музейр зыхуащіар, абыхэм я нэхъыжьу щыта Ардзинбэ Владислав и тхьэмадэ хуэдэщ а унэ зэгуэтым. Уи нэгу къыщіонэ сурэтхэм къарыщ щіалэщіэ ціыкіухэм я теплъэр. Лъэпкъым и щхьэр лъагэу езыгъэіэт ліыхъужьхэм я «хэщіапіэщ», абхъазхэр нобэми щізгуіэ нэщхъеягъуэм и дамыгъэш, мамырыгъэм лъабжьэ хуэхъу фэеплъщ, блэкіамрэ нобэмрэ зэпызыщіэ унэщ Эшерэ Ищхъэрэ дэт музейр.

Зауэр зэрекіўэкіым, щіалэхэм щызэрахьэ ліыгъэм теухуа фильм тельыджэ трихащ ильэс куэдкіэ Абхъаз къэрал телевиденэм щылэжьа, зауэ корреспонденту щыта Ходжавэ Эммэ (зыгьэувар Дзедзария Тимурщ, режиссер-операторыр Кучуберия Тимурщ). Куржы Къэрал советым и дзэр Абхъазым къызэры-

теуэрэ илъэс тіощі щрикъум дунейм къытехьауэ щытащ зи гугъу сщіы фильмыр. Сыт ар адрейхэм къащхьэщызыгъэкіыр жыпіэмэ, ар зауэм щыжаіэу щыта уэрэдхэр зэрыщызэхуэхьэсарщ. Нтіэ, пэжщ, зауэми уэрэд щыжаіэ. «Ди Текіуэныгъэм и уэрэдхэр» фильмыр зи жэрдэм Эммэ уэрэдхэм ятеухуа фильм трихыну гукъэкі зэрищіам теухуауэ сеупщіат.

Сэ зауэм и пэ махуэм щегъэжьауэ корреспонденту сыхэтащ. Илъэс 22-рэ фіэкіа сымыхъуу фронтым Іут си ныбжь щіалэхэр зыхэт зэхэуэ гуащіэхэм тесхырт, - жеlэ Хаджавэ Эммэ. -Зауэр ціыхупсэр зыгъэхыщіэ Іуэху фіыціэщ. Дакъикъэ къэс я нэгу щІэкІ лейм къыщыдэхуэ зэзэмызэм щ алэхэри хуейт джэгуну, гушыlэну, уэрэд жаlэну. Зи щіалэгъуэхэр дэнэ щіыпіэ къыщыщіидзми, я гурылъым зихъуэжыркъым. Ар сфіэгъэщіэгъуэнти, дэнэ деж уэрэд щыжа!эми, сыкІуэурэ ятесхырт. Абыхэм ящыщ дэтхэнэми уэрэд къызже!э жыпІэмэ, зы псалъи къапхужьэдэшынутэкъым, атІэ апхуэдэ дакъикъэхэр къахуихуэу арат. Уеблэмэ урысей каналымкіэ къатыну сюжетхэр езгъэхьын хуейуэ къыспэплъэу, ауэ сэлэт гуэрым уэрэд къыхидзарэ ар тезмыхыу сыблэмыкІыфу зыщысІэжьаи къысхуихуащ. А уэрэдхэм щІалэхэм дэрэжэгъуэр Я къаІэтырт, текІуэныгъэм, фІым и фІэщхъуныгъэр къахилъхьэрт. Сэ апхуэдизкІэ сыдахьэхырт абыхэми, жэщым и сыт хуэдэ зэманми сыжеинутэкъым, зыщІыпіэ деж уэрэд щыжаіэу. А псори пленкэм тету схъумащ.

Итіанэ мурад сщіащ а уэрэдхэм ятеухуа фильм тесхыну, лІакъуэхэр зэпызыщІэ лъэмыж хуэдэу дунейм къытезгъэхьэну. Зауэм хэтхэм жагэ уэрэд пычыгъуэхэр абыхэм я бынхэм нобэрей гъащіэм щагъэзащізу зэхэзгъзуващ ар. ГъащІзм къызэрыпищэр, лъэхтэнэхэр зэрызэ-пыщар, лъэпктым ктыщаувэ къаруущІэр - куэд лъабжьэ хуэхъуащ фильмым. Абы уэрэд щыжызы Тэр абхъазхэм я закъуэкъым, атіэ Кавказ Ищхъэрэм къикіа лъэпкъхэм къахэкіа ліыхъужьхэри хэтщ. Сосналы Сулът ан и зэф эк ыр, Къардэн Генэ и гупыр - ахэр зэи ящыгъупщэнукъым абхъазхэм. Фильмым хэтщ Къэбэрдейм щыщ Жылэтэж Руслан, «Адыгэ нысэ» уэрэдыр игъэзащ эу. Ар дэнэ дежи къыщыхидзэрт Руслан. Сэ адыгэбээ къызгуры уэртэкъым, ар абы апхуэдизу и гум хыхьауэ жиІэрти, зауэм, лІыхъужьыгъэм ятеухуа уэрэд гуэр си гугъэт. Мыбы хэт пычыгъуэр тесхри, сыкъыІукІыжа къудейуэ, сыхьэт зыбжанэ нэхъ дэмыкІыу а гупыр хэкіуэдауэ щытащ. Ауэ ахэр си фильмым щопсэу, уеблэмэ үэрэд щыжа!э.

Абхъаз лъэпкъ хахуэм, абы и пашэ лІы щэджащэм яхузэфІэкІащ куржыхэр къащІытеуам и щхьэусыгъуэр наІуэ къащІыну, я къэралыгъуэр трахыну яужь къихьахэм япэщІзувэну. А зэхэуэ гуащІэм зэрыхэтым хуэдэурэ Абхъазым армэ зэригъэпэщащ, АР-м ЗыхъумэжыныгъэмкІэ министерствэ иухуащ, батальонхэмрэ бригадэхэмрэ япІэ иригъэзэгъаш.

Ардзинбэ Владислав и унафэм щІэту лъэпкъымрэ абы къыкъуэтхэмрэ я къалэн нэхъыщхьэм пэлъэщащ - бийр я щІыгу ирахужу я щхьэхуитыныгъэр зэфІагъэувэжыну. БлэкІа илъэс 30-р къэралыгъуэ

Блэкіа илъэс 30-р къэралыгъуэ ціыкіум дежкіэ зы лъэхъэнэ псо и уасэщ. А зэманым къриубыдэу Апсным и уізгъэр игъэхъужащ, и щхьэхуитыныгъэр къэрал зыбжанэм къыщалъытащ. И дэізпыкъуэгъухэмрэ Урысей Федерацэмрэ я фіыгъэкіэ, Асхъазым нобэ иіэ экономикэ щытыкіэр ирегъэфіакіуэ, и зыхъумэжыныгъэр егъэбыдэ, шынагъуэншагъэр къызэрегъэпэщ. Къэрал щіыб политикэм езым и увыпіз щеубыдыж.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

ціэрыіуэхэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр илъэс 90 ирокъу

ЩІэныгъэлі нэскіэ узэджэ хъунур зи дуней еплъыкіэкіэ къызэрымыкіуэу, зыпэрыт Іэнатіэм дихьэхарэ ихъуреягъкіэ щекіуэкі гъащіэри зи щіэщыгъуэ, абы жыджэру хэтцІыхурщ, бгъэдэлъ щІэныгъэ куур, зэфіэкі лъагэмрэ щэн екіумрэ а псоми щІыгъужу. Бэрбэч ХьэтІутІэ и цІэр зезыхьэ КъБКъУ-м и лэжьакіуэ нэхъыжьхэм ящыщ Мэшыкъуэ Нуралий апхуэдэ лъэпкъ еджагъэшхуэхэм хальытэ. Ар УФ-м щІэныгъэмрэ техникэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэщ, химие щіэныгъэхэмкІэ докторщ, КъБКъУ-м и профессорщ. Нуралий ящыщщ щіэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ лъэпкъ іэщіагъэліхэм, ди щіыналъэм и жылагъуэ лэжьакіуэ

ЕГЪЭДЖЭНЫГЪЭ-ГЪЭСЭНЫ-ГЪЭ ІэнатІэмрэ щІэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэмрэ илъэс 50-м щІигъуауэ зэдехь Мэшыкъуэм, ныкъусаныгъэ хэмылъу, пщІэрэ щІыхьрэ иІэу, и Іуэху зехьэкІэмрэ дуней еплъыкІэхэмрэ куэдым щапхъэ яхуэхъуу. ЩІэныгъэлІ щыпкъэм и ныбжьыр мы махуэхэм илъэс 75-рэ ирокъу. Гъащіэ гъуэгуанэ купщіафіэ, Іуэхугъуэ хьэлэмэт куэдкІэ гъэнщІа, къызыхэкІа адыгэ лъэпкъми щалъхуа щІыналъэми яхуэщхьэпэн лэжьыгъэ инхэр щызэфІигъэкІа, къызэпичащ щІэныгъэлІ щыпкъэм, ноби жыджэру абы хэтщ, гупсысэщІэхэмрэ жэрдэмыщІэхэмрэ и куэду.

Дзэлыкъуэ куейм хыхьэ Малкэ къуажэм 1947 гъэм шыщхьэуІум 13-м къыщалъхуащ Мэшыкъуэр. Зи сабиигъуэр зауэ нэужь илъэс хьэлъэхэм ирихьэлІа щІалэ цІыкІум псэкІэ зыхимыщІэу къэнакъым лъэхъэнэм пыщlа гугъуехьхэр, арщхьэкІэ ар къэхъуащ дыкъэзыухъуреихь нейр, абы и зэхэлъыкІэр фІэхьэлэмэту, ціыхур, гъащіэр фіыуэ илъагъуу. А псоми я къежьапІэр, дауи, ар къыщалъхуа, щапіа, льэпкъ хабзэмрэ нэмысымрэ щытепщэ, щІэныгъэм пщІэ щыхуащІ адыгэ унагъуэшхуэрт. Абы зэрыжиІэжымкІэ, и сабиигъуэр щрихьэкІа я къуажэр зыхуэбгъадэ хъун щымыlэу фlыуэ елъагъу, игуми илъ зэ-

- Блэкlам щыщу си нэгу куэдрэ къыщІохьэж Балъкъ и Іуфэм щыдгъэкІуа зэман ІэфІыр, дыкъыщыхъуа ди адэжь лъапсэр. Дэ ар ноби дыбгынэркъым: нэхъыжьхэр дэмысыжми, ди шынэхъыжьым къыщІэна унагъуэм докіуэліэж. Адэжь лъапсэм хуэдэу нэгъуэщІ зыщІыпІи си псэм зыщигъэпсэхуркъым, - жеІэ Нуралий. - Си адэ-анэ Иналрэ Серэрэ (ар Къардэнхэ япхъут) я бынунагъуэшхуэм илъа фІыгъуэ лъапІэхэм ящыщт хабзэр, нэмысыр, зэгурыІуэр. Зэщхьэгъусэхэм щалитху дакъыща-хъуати, зэгурыlуэ-зэдэlуэжу, пщІэрэ нэмысрэ дяку дэлъу да-

ЦІыхухъу быныр абы и лъэныкъуэкіэ адэм нэхъ егъэщіыліат. Инал къуажэм дэта мэкъумэш артелыр и ІэмыщІэ илъу щытащ, Серэ колхоз лэжьыгъэм я къару хэта,

Лъэпкъыр зэрыгушхуэ **ШІзныгъэлІ**

къэгъуэгурыкІуа бзылъхугъэхэм ящыщщ. Абыхэм яхузэфіэкі къагъэнакъым зэшхэм щіэныгъэ нэхъыщхьэ, іэщіагъэ ирагъэгъуэтын папщІэ. Нуралий зэрыжиІэмкІэ, зэкъуэшхэм я тхьэкІумэм иджыри итщ Инал и ущие псалъэхэр: «ФызэувэлІа дэтхэнэ лэжьыгъэри и кІэм нэсу, тэмэму, Іэкіуэлъакіуэу зэфіэфх. КъыкІэрыхухэм зэи захэвмыгъахуэ. Лъэпкъыр, ныбжьэгъур

Адэ-анэм я псалъэхэмрэ шынэхъыжьхэм я щапхъэмрэ гъуэгугъэлъагъуэ яхуэхъуу, пэрытыныр я мардэу къэтэджащ зэкъуэшхэр. Школым щыщеджа илъэсхэм къыщыщІэдзауэ къыкІэрыхухэм ящыщакъым Нуралий, уеблэмэ и хьэл-щэнкІи и еджэкІэкІи щапхъэу ягъэлъагъуэу къекІуэкІащ. Еджэным илъэс къэс къыхыхьэ дэтхэнэ предметыщІэми адрейхэм емыщхь гъэщІэгъуэнагъ зэрыхэлъыр зыхищІэу, абыхэм дахьэхыу еджэрт. 1966 гъэм курыт еджапіэр дыщэ медалкІэ къйуха нэужь, дунейм, щІыуэпсым я зэхэлъыкІэр хуабжьу зыфіэхьэлэмэт щіалэщіэм мурад ищащ химиемкіэ бгъэдэлъ щіэныгъэм адэкіи хигъэхъуэну. Ар лъэпощхьэпоуншэу щІэтІысхьащ Менделеевым и цІэр зэрихьэу Москва дэт Урысей химие-технологие университетым. Абы щыгъуэ ищІа хэхыныгъэм зэи хущ егъуэжакъым Нуралий. Абы зэрыжиІэмкІэ, химием хуэдэу хьэлэмэт куэд зыпкърылъ, Іэмал куэд къызыкъуэзыхыфын щІэныгъэ зэрыщымы і эр занщі эу къыгуры і уат

Ди егъэджакІуэр тщІыгъуу едгъэкІуэкІ химие опытхэр хуабжьу сфіэфіт. Икіи абы щыгъўэ сэ мурад сщіащ а щіэныгъэм и щэху куэд къэсхутэну, и зэфІэкІ телъыджэхэм куууэ щыгъуазэ зысщіыну, - а зэманыр игу къегъэкІыж Мэшыкъуэм. - Къинэмыщіауэ, къуажэмкіэ дэ дыщиіэт зы унагъуэм хуэдэу дызэдэпсэууэ гъунэгъуфІ дыдэ - МэкІэтІейхэ. Абыхэ я къуэ Абдулыхь а зэманым щеджэрт сэ си нэ къызыхуикІ химие еджапІэ нэхъыщхьэми, абыи сыт и лъэныкъуэкІи сытригъэгушхуащ а ІэщІагъэр къыхэсхыным.

И насып кърихьэкІри, щышкодэзыхьэхауэ щІэныгъэр ІэщІагъэ хуэхъуащ Нуралий. ЩІэныгъэ нэхъыщхьэ зэриІэм щыхьэт техъуэ диплом 1971 гъэм къратыжащ абы икІи и гъащіэм и фіыпізу къилъытэ илъэсхэм ящыщ куэди а химие къэхутэныгъэхэм тыхь яхуищ ащ. КъыкІэлъыкІуэ илъэситІым Нуралий дзэм къулыкъу щищІащ. Офицер щІалэщІэм къалэн лъапіэр щрихьэкіащ Монголиемрэ Забайкальемрэ.

1973 гъэм Йэшыкъуэр къэкІуэжащ щалъхуа щІыналъэм икІи унагъуэ зе- абы лъандэрэ КъБКъУ-м що- Дауи, ар егъэджэныгъэм зэ- хэр къыщигъэлъэгъуэжа тхыгъэ хьэнри, сабий пІынри зэдахьу лажьэ Къэхутэныгъэхэм хуабжьу рыпэрыт илъэс 50-м щІигъум куэд и къалэмыпэм къыпыкІащ

дахьэх Нуралий лэжьэн зэрыщІидзэрэ куэд дэмыкІауэ, игъэхьэзыращ и кандидат диссертацэр. Ар 1980 гъэм ехъулІэныгъэ иІзу щыпхигъэкІащ езыр щеджа Урысей химие-технологие университетым. ИужькІэ, 1991 гъэм, щытхъу куэд зыхужаlа, пщіэшхуэ зи а и доктор диссертацэри утыку кърихьащ. Мэшыкъуэм а щІэныгъэ лэжьыгъэри щыпхигъэкlар Москващ.

Мэшыкъуэ Нуралий и доктор диссертацэр зытеухуауэ щытар микровещество хэхахэр хэлъхьауэ, полимерхэр нэхъ быдэ щІынырт, абыхэм къыхащІыкІ хьэпшыпхэр нэхъыбэрэ зекІуэн щхьэкіэ. Лъэпкъ Іэщіагъэлі гумызагъэм зэфІиха а къэхутэныгъэхэр щІэныгъэм цІэрыІуэ зэрыщыхъуам и мызакъуэу, апхуэдэ хьэпшыпхэр къыщІэзыгъэкІ заводхэм я лэжьыгъэм куууэ къыщагъэсэбэп хъуащ зэман кіэщіым къриубыдэу. ЩІэныгъэ тхыгъэ, теорие къудей мыхъуу, ди республикэм щыІэ «Техноприбор» заводым, Калугэ областым хыхьэ Обнинск къалэм дэт химие предприятэм я лэжьыгъэм хапщауэ икІи ехъулІэныгъэфІхэр иІэу къыщагъэсэбэп технологиещ ар. Химием иІэ апхуэдэ Іэмалхэм тещІыхьащ Ставрополь крайм и фирмэ нэхъ лъэрызехьэхэм ящыщ «Агропак» ІуэхущІапІэм и лэжьыгъэри. А ІуэхущІапІэхэм Мэшыкъуэр я техникэ унафэщІу щытащ, чэнджэщэгъуфІу яІэщ

Еджагъэшхуэм бгъэдэлъ зэфІэкІ лъагэхэм теухуауэ абы щытхъушхуэ къыхуживащ дунейпсо ціэрыіуагъ зиіэ щіэныгъэлІ, академикышхуэ Гладышев Георгий. Езым унэтіакіуэу иіа а еджагъэшхуэм и щапхъэм тету, Нуралий гурэ псэкІэ ядолажьэ щІэныгъэм япэ лъэбакъуэр щызыч щІалэгъуалэм. ЩІэблэм яхэтыныр, абыхэм ямыщІэ гуэрхэр яригъэщІэныр, хуей хъумэ, чэнджэщ яритыныр - ахэр пщІэи жэуаплыныгъэшхуи зыпылъ Іуэхугъуэхэщ Мэшыкъуэм и дежкІэ.

къриубыдэу ІэнатІэм зэхъуэкІыныгъэ куэд игъуэтащ, цІыхупсэм, гупсысэм, дуней еплъыкІэм хуэдэу. Нуралий къызэрилъытэмкіэ, адыгэхэр нэхъапэм щіэныгъэм нэхъ хуэпабгъэу щытащ, ауэ иджыри мащІэкъым къэхутэныгъэхэр ирагъэкІуэкІыну, зи зэфІэкІыр лъэпкъ зыужьыныгъэм езыхьэлІэну хьэзыр ныбжьыщІэхэр. Абы зэрыжиІэмкІэ, лъэпкъ щ алэгъуалэм яхэтщ щІэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэм зэф Іэк Ілъагэхэр къыщызы-

- Къапщтэмэ, сэ си аспиранту, докторанту щытахэм ящыщ куэд ехъуліэныгъэ яІзу мэлажьэ. Псалъэм папщІэ, сызэрыгушхуэ си гъэсэнхэм ящыщщ щІэныгъэлІхэу Мэлэмэт Ахьмэд, Хьэщхъуэжь Людмилэ, Мэшыкъуэ Бэллэ сымэ, нэгъуэщІхэри. Уи лэжьыгъэм къыпызыщэфын, къепхьэжьа Іуэхухэм нэхъри зезыгъэужьу адэкІэ зыгъэкІуэтэфын щІэблэ уяужь къихъуэныр ар насыпышхуэу къызолъытэ, и гупсысэхэмкІэ къыддогуашэ нэхъыжьыр. - Куэдым нэсу къагурыІуэркъым щІэныгъэфі зыбгъэдэлъхэм гъащіэм пщіэ нэхъ щаІэ зэрыхъужынум. А зэманыр апхуэдэуи жыжьэжкъым. НобэкІэ мылъкум уи нэр къыщебгъапхъуэ хъунукъым: щІэныгъэ куум пэшэчэфын мылъку щыІэкъым. Аращ ди студентхэр зыщіэд-гъэдзіур. Щіэныгъэфіым зыкіи пездзыхыркъым гъэсэныгъэ екіур, лъэпкъ хьэл-щэн дахэр. ЦІыху мыгъасэм щІэныгъэ куу пхуетынукъым.

Мэшыкъуэ Нуралий и нэІэм щІэту я лэжьыгъэхэр ягъэхьэзыращ щІэныгъэхэм я докторрэ кандидату 20-м нэсым. КъБКъУ-м щылажьэ диссертацэ советым хэту, абы и унафэщІу щыту, химие экологиемкіэ и кафедрэм и унафэщІу лажьэу ар хущІэкъуащ химие экологие, пластмассхэм я нанотехнологие унэтІыныгъэхэм нэхъри зегъэужьыным, абыхэмкІэ къэхутэныгъэщІэхэр егъэкІуэкІыным. Езы еджагъэшхуэм и къалэмыпэм къыпыкlащ щІэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэу 300-м щІ́игъу. Абыхэм яхэтщ монографие щхьэхуэхэр, методикэ пособиехэр, статья Апхуэдэу абы щІэуэ къигупсысащ хьэпшып зыбжанэ. Абыхэм я щыхьэту Мэшыкъуэм къыхуагъэфэщащ свидетельствэхэр,

КъБКъУ-р иджыпсту зэлэжь полимерхэм ябгъэдэлъ ф агърэ быдагъкІэ къалъэщІыхьэн Европэ псом зэкІэ щымыІэу къалъытэ. Ахэр къэбгъэсэбэпмэ, мэкъумэш къэкІыгъэхэр дунейм и къэхъукъащІэхэм хуиту щыпхъумэфынуш. Абыхэм ехьэлІа къэхутэныгъэ куэд Мэшыкъуэм и нэІэм щіэту щокіуэкі еджапіэ нэхъыщхьэм.

ЗэфІих къэхутэныгъэ хьэлэмэт-

Мэшыкъуэм. Псори зэхэту къапщтэмэ, абыхэм я бжыгъэр 300-м щхьэдох. Лэжьыгъэм яхэтщ монографие щхьэхуи, методикэ чэнджэщ зэрытхэри, еджэным къыщагъэсэбэпхэри. Къинэмыщіауэ, щіэныгъэліым къигупсыса Іэмэпсыпэ зыбжанэм патентхэр къыхуагъэфэщащ.

Зи щІэныгъэм дапщэщи хэзыгъахъуэ еджагъэшхуэщ Мэшыкъуэр. Ар зэманым добакъуэ, егъэджэныгъэм, щІэныгъэм къыхыхьэ ІэмалыщІэхэм щыгъуазэ зыхуищІу, технологие пэрытхэр лэжьыгъэм къыщигъэсэбэпу.

Лъэпкъ щІэныгъэм хуищІ апхуэдэ хэлъхьэныгъэ иным зэфІих жылагъуэ лэжьыгъэхэм папщІэ Мэшыкъуэм щытхъу, фІыщІэ тхылъ зыбжанэ къыхуагъэфэщащ. Ахэр къабгъэдэк ащ КъБР-м и Правительствэм, УФ-м, КъБР-м Щіэныгъэмрэ егъэджэныгъэмкІэ я министерствэхэм, зэгухьэныгъэ зэхуэмыдэхэм. Мэшыкъуэр щІэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ ІэщІагъэлІ къудейкъым, атІэ икІи жылагъуэ лэжьакІуэ ціэрыіуэщ. Ар Творчествэмкіэ Дунейпсо, Экологиемкіэ Урысейпсо Академиехэм хэтщ, ЩІэныгъэхэмкІэ Дунейпсо Адыгэ Академием япэу хыхьахэм ящыщщ. Илъэс зыбжанэкІэ абы и вицепрезиденту, академик-секретару щытащ, ноби адыгэ Іуэхум телажьэ а лъэпкъ зэгухьэныгъэм и Іуэхухэм жыджэру хэтщ.

дахэкІи Тхьэшхуэр унагъуэ зыхуэупсахэм ящыщщ Мэшыкъуэр. Абырэ и щхьэгъусэ Светланэрэ бынит - пхъурэ къуэрэ зэдагъуэтащ, екјуу ягъэсащ, щІэныгъэ, ІэщІагъэ иратащ, гъащІэм гъуэгу пэж щытрагъэуващ. Светланэ илъэс куэдкІэ библиотекэ ІэнатІэм щылэжьащ. Зэщхьэгъусэхэм я щІалэ Анзор Москва дэт къэрал университетым и экономикэ факультетыр фІы дыдэу къиухащ, и щІэныгъэм аспирантурэми щыхигъэхъуащ. Я хъыджэбз Аринэ Сеченовым и цІэр зэрихьэу Москва дэт медицинэ академием щеджащ, абы и ординатурэми и зэфІэкІым зыщригъэужьащ.

Ди лъэпкъ хабзэр, хьэл-щэнхэр бынхэм яхэлъу гъэсэным гулъытэшхуэ дапщэщи щыхуащ Мэшыкъуэхэ я унагъуэм. Апхуэдэу абы пщІэшхуэ щиІэщ анэдэлъхубзэми. А гъащІэ мардэхэр езыхэм яІа я нэхъыжьыфІхэм щІэин лъапІэу къыхуагъэнащ Мэшыкъуэхэ. Ахэр унагъуэ насыпым и къежьапІэу къэзылъытэ, а Іуэхугъуэхэм иригушхуэ цІыхущ Нуралий.

ІуэхугъуэфІ куэдкІэ гъэнщІа гъуэгуанэ купщафіэ къэзыкіуа лъэпкъ щіэныгъэлі пажэм, къэралым, щалъхуа хэкум заужьыным, ехъулІэныгъэ яІэным и щіэныгъи, зэфіэкіи, къаруи хуигъэпсу дунейм тет цІыху щыпкъэм дохъуэхъу и унагъуэкіи, къащіэхъуэ щіэблэкіи гукъеуэ имыlэу, и мурадхэр къехъулІзу, и насыпым хэхъузу куэдрэ псэуну. Мэшыкъуэ лъэпкъри апхуэдиз зэфіэкірэ зрихьэліа еджапіэ нэхъыщхьэри зэрыгушхуэ адыгэлІ щыпкъэщ.

КЪАРДЭН Ритэ.

Спортым драгъэхьэх, япсыхь

Налшык къалэ и «Кавказ» Абы хэтащ сабий 40-м щ Іигъу. санаторэм зыщызыгъэпсэху ныбжьышІэхэм папшІэ. «Заряакцэм хыхьэу, Звезднэ посёлгъэкіуэкіащ спорт іуэхухэр.

УРЫСЕЙ гвардием хэтхэм ныбжьыщІэхэм папщІэ ягъэхьэзырат куэд къызэщІэзыубыдэ программэ гъэщІэгъуэн; зэфІэкІымрэ зэпеуэхэр. ТекІуэныгъэм хуэпабгъэу спортсмен ныбжьыщІэхэр хыхьащ зэхьэзэхуэхэм.

- Мы Іуэхур хуэгъэпсащ къытщіэхъуэ щіэблэм я узыншагъэр дись энергией с Росгвардией» гъэбыдэным, физкультурэмрэ спортымрэ зегъэубгъуным. Ныбкэм щыіэ дзэ частым щра- жьыщіэхэм яхэтщ Урысей гвардием и сатырхэм хыхьэну гупыж зыщІахэри, - жиІащ прапорщик Воробьёв Анатолий.

ЗэІущІэм и кІэухыу сабийхэм Урысей гвардием хэтхэм фІыщІэ хуащіащ ирагъэкіуэкіа зэхьэзээстафетэхэр, я къарумрэ хуэхэм папщІэ икІи къыхагъэщагъэлъагъуэ щащ мыгувэу зэхуэзэну зэрыщыгугъыр.

БАХЪСЭН Азэмэт.

<u>Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15</u>

05.00 «Доброе утро» **09.00**, **12.00**, **15.00**, **03.00** Новости 09.20 «АнтиФейк» (16+) 10.00 «Жить здорово!» (16+) 10.45, 12.15, 15.15, 18.20, 00.40, 03.05 Информационный канал

18.00 Вечерние новости 21.00 «Время»

21.45 Т/с «Магомаев» (16+) 23.40 «Большая игра» (16+)

РОССИЯ

05.00, 09.30 Утро России 09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время

09.55 О самом главном (12+) **11.00**, **14.00**, **17.00**, **20.00** Вести 11.30, 17.30 «60 минут» (12+) **14.55** «Кто против?» (12+) **21.20** Вечер с В. Соловьевым (12+)

23.55 Т/с «Грозный» (16+) **01.05** Х/ф «Сибириада» (16+) **02.15** Т/с «Королева бандитов-2» (16+)

III B

04.55 Т/с «Улицы разбитых фона-

рей» (16+) **06.30** «Утро. Самое лучшее» (16+) 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.35 «Сегодня» **08.25**, **10.35** Т/с «Морские дьяволы»

(16+)13.25 «Чрезвычайное происше-

ствие» 14.00 «Место встречи» **16.45** «За гранью» (16+)

17.50 «ДНК» (16+) 19.50 T/с «Ментовские войны» (16+) 23.55 T/c «Πec» (16+) 01.55 Т/с «Братаны» (16+)

☆ ЗВЕЗДА 05.15 «Крещение Руси». Докудрама

(16+)**07.00** «Сегодня утром» (12+) 09.00, 18.00, 20.30 Новости дня

09.15, 18.15 «Специальный репор-**09.55**, **01.20** Х/ф «Юность Петра»

11.20, 21.15 «Открытый эфир». Ток шоу (16+)

13.00 Торжественное открытие Международного военно-технического форума «АР-МИЯ-2022» и Армейских международных игр «Ар-МИ-2022»

13.30 «Оружие Победы» Д/с (12+) 13.50, 14.05 Д/ф «Танки Второй мировой войны» (16+)

14.00 Военные новости (16+) 14.50 T/c «Чужие крылья» (16+)

18.50 «Битва оружейников» Д/с «Вертолеты. МИ-8 против «ИРОКЕЗ» (16+)

19.40 «Загадки века с Сергеем Медведевым» Д/с «Реальная история Анки-пулеметчицы» (12+)

 ${f 21.00}$ Дневник ${f ApM}{\it M}$ 2022 г. 22.30 «Между тем» с Наталией Метлиной (12+)

22.45 Танковый биатлон 2022 г. Индивидуальная гонка 23.45 X/ф «Ты должен жить» (16+) **02.30** X/ф «Брак по расчету» (16+) **04.10** «Москва фронту» Д/с (16+)

РОССИЯ | Ж

06.30 «Пешком...». Москва львиная **07.00** «Другие Романовы». «Первая невеста империи»

07.30, **15.05** Д/с «Крым. Загадки цивилизации». «Бакла»

07.55 Легенды мирового кино. Рудольфо Валентино

08.25 X/ф «Кровь и песок» (16+) **09.30**, **19.00** Д/с «Дворянские день-

10.00, 15.00, 19.30, 23.45 Новости культуры

10.15 Красуйся, град Петров! Зодчий Савва Чевакинский. Николо-Богоявленский Морской собор

10.45 Абсолютный слух. Альманах по истории музыкальной культуры

11.25 Academia. Владимир Мясников. «История востоковедения в России»

12.10, **21.15** Х/ф «Туз в рукаве» (16+) 14.00 Д/ф «Евгений Павловский. Как выживать в невидимых

14.30 «Эрмитаж». Авторская программа Михаила Пиотров-

15.35 Музыка эпохи барокко. Василиса Бержанская и оркестр Pratum İntegrum

16.25 Д/ф «Властелины кольца. История создания синхрофазотрона»

16.50 Цвет времени. Марк Шагал 17.00 Д/с «Книги, заглянувшие в будущее». «Александр Беляев» **17.30**, **00.05** Х/ф «Следствие ведут

знатоки» (16+) 19.45 Письма из провинции. Камчатский полуостров 20.15 Д/ф «Валентин Плучек. Места

и главы жизни целой...» 23.00 Отсекая лишнее. «Дмитрий

Цаплин. Утраченный гений» 01.35 Музыка эпохи барокко

МАТЦ

06.00, 09.05, 12.35, 15.05, 21.30 Hoвости

06.05, 23.45 Все на Матч! 09.10, 12.40 «Специальный репор-

таж» (12+) 09.30 Т/с «Позывной «Стая» (16+)

11.30 «Есть тема!» 13.00, 15.10 X/ф «Рокки» (16+)

15.35 X/ф «Добро пожаловать в рай» (16+)17.35 «Громко»

18.30 Футбол. МИР Российская Премьер-Лига. Обзор тура 19.25 Футбол. «Рубин» (Казань) -

«Кубань» (Краснодар). МЕЛ-БЕТ-Первая Лига 21.40 Футбол. «Ювентус» - «Сассу-

оло». Чемпионат Италии **00.30** Тотальный футбол (12+) **01.00** Регби. «Енисей-СТМ» (Красноярск) - «ВВА-Подмос-

ковье» (Монино). PARI Чемпионат России (0+)

Гъубж, шыщхьэуІум и 16

05.00 «Доброе утро» 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости

09.20 «АнтиФейк» (16+) 10.00 «Жить здорово!» (16+)

10.45, 12.15, 15.15, 18.20, 00.40, 03.05 Информационный канал (16+)

18.00 Вечерние новости 21.00 «Время»

21.45 Т/с «Магомаев» (16+) 23.40 «Большая игра» (16+)

РОССИЯ

05.00, 09.30 Утро России 09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное

время **09.55** О самом главном (12+) 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 17.30 «60 минут» (12+)

14.55 «Кто против?» (12+) **21.20** Вечер с В. Соловьевым (12+)

23.55 Т/с «Грозный» (16+) 01.05 X/ф «Сибириада» (16+) 02.15 Т/с «Королева бандитов-2» (16+)

04.00 Т/с «Морозова» (16+)

III B

04.50 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+)

06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+) 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.35 «Сегодня»

08.25, **10.35** Т/с «Морские дьяволы» (16+)13.25 «Чрезвычайное происше-

ствие» 14.00 «Место встречи»

16.45 «За гранью» (16+) 17.50 «ДНК» (16+)

19.50 T/с «Ментовские войны» (16+)

23.55 T/c «Πec» (16+) **01.50** Т/с «Братаны» (16+)

ЗВЕЗДА

04.30, **14.50** Т/с «Чужие крылья» (16+)07.00 «Сегодня утром» (12+)

09.00, 13.00, 18.00, 20.30 Ново-

сти дня (16+)

таж» (16+) 09.55, 00.45 X/ф «Юность Петра»

(16+)11.20, 21.15 «Открытый эфир». Ток-

шоу (16+)

13.15, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г.

13.35 «Оружие Победы» Д/с (12+) 13.50, 14.05 Д/ф «Танки Второй мировой войны» (16+)

14.00 Военные новости (16+) 18.50 «Битва оружейников» Д/с «АПЛ второго поколения. «Джордж Вашингтон» против проекта 667A «Навага»

(16+)19.40 «Улика из прошлого». «Катю- 20.15 «Спокойной ночи, малыши!» ши». Тайна первых реактивных залпов» (16+)

22.30 «Между тем» с Наталией Мет линой (12+) **22.45** Танковый биатлон 2022 г. Ин

дивидуальная гонка 01.55 X/ф «Ты должен жить» (16+) 03.20 Д/ф «Набирая высоту. Исто

лей» **04.20** «Сделано в СССР» Д/с (12+)

РОССИЯ

06.30 «Пешком...». Москва скуль птурная

07.00 «Другие Романовы». «Мой ан гел-хранитель - мама» 07.30, 15.05 Д/с «Крым. Загадки ци-

Тепе-Кермен» 07.55 Легенды мирового кино. Мэрилин Монро

08.25 X/ф «В родном городе» (16+) **09.30**, **19.00** Д/с «Дворянские день

10.00, 15.00, 19.30, 23.45 HOBOCTE культуры

10.15 Красуйся, град Петров! Зодчие Андреас Шлютер, Жан-Батист Леблон, Никола Ми кетти. Большой каскад Петергофа 10.45 Абсолютный слух. Альманах

по истории музыкальной культуры 11.25 Academia. Владимир Мясни-

ков. «История востоковеде-

ния в России»

09.15, **18.15** «Специальный репор- | **12.10**, **21.15** Х/ф «Другое время, другое место» (16+)

13.45 Д/ф «Игорь Сикорский. Чертежи судьбы»

14.30 «Эрмитаж». Авторская программа Михаила Пиотровского **15.35**, **01.30** Музыка эпохи барокко

16.50 Цвет времени. Леонардо да Винчи. «Джоконда» **17.00** Д/с «Книги, заглянувшие в бу-

дущее». «Жюль Верн» 17.30, 00.05 X/ф «Следствие ведут

знатоки» (16+) 19.45 Письма из провинции. Муром

20.30 К 90-летию со лня рожления Василия Аксенова. Легендарные дружбы. «Прекрасные черты. Ахмадулина об Аксенове»

21.00 Цвет времени. Рене Магритт 22.45 Д/с «Первые в мире». «Крустозин Ермольевой»

рии про больших мечтате-23.00 Отсекая лишнее. «Степан Эрьзя. Шаг в бездну»

02.50 Цвет времени. Клод Моне

М4ТЦ

06.00, 08.55, 12.35, 15.05, 17.55, 20.55Новости

06.05, 15.35, 18.00, 21.00, 00.00 Bce на Матч!

09.00 T/c «Позывной «Стая» (16+) 11.00 VII Армейские Международ-

вилизации». «Кыз-Кермен и ные игры «АрМИ-2022» (0+) 11.30 «Есть тема!» 12.40 «Специальный репортаж»

> 13.00, 15.10 X/ф «Рокки-2» (16+) 15.55, 18.55 Волейбол. Всероссий-

(12+)

ская спартакиада по летним видам спорта. Мужчины 21.45 Футбол. Лига чемпионов. Ра-

унд плей-офф 00.55 Футбол. Лига чемпионов. Ра-

унд плей-офф (0+) 02.55 Новости (0+)

03.00 X/ф «Джо и Макс» (16+)

05.15 Д/ф «На гребне северной вол-

<u>Бэрэжьей, шыщхьэуІум и 17</u>

05.00 «Доброе утро» $\mathbf{09.00}, \mathbf{12.00}, \mathbf{15.00}, \mathbf{03.00}$ Новости

09.20 «АнтиФейк» (16+) 10.00 «Жить здорово!» (16+) 10.45, 12.15, 15.15, 18.20, 00.40, 03.05

Информационный канал (16+)18.00 Вечерние новости

21.00 «Время» 21.45 Т/с «Магомаев» (16+) 23.40 «Большая игра» (16+)

РОССИЯ

05.00, 09.30 Утро России 09.00. 14.30. 21.05 Вести. Местное

09.55 О самом главном (12+) 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести

11.30, 17.30 «60 минут» (12+) 14.55 «Кто против?» (12+)

21.20 Вечер с В. Соловьевым (12+) 23.55 Т/с «Грозный» (16+) **01.05** Х/ф «Сибириада» (16+) 02.30 Т/с «Королева бандитов-2»

(16+)**04.00** Т/с «Морозова» (16+)

III B

04.50 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+)

06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+) 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.35 «Сеголня»

08.25, **10.35** Т/с «Морские дьяволы» (16+)13.25 «Чрезвычайное происше-

ствие» 14.00 «Место встречи» 16.45 «За гранью» (16+)

17.50 «ДНК» (16+) 19.50 Т/с «Ментовские войны» (16+) 23.55 Д/ф «Муслим Магомаев. Воз вращение» (16+)

00.55 T/c «Пес» (16+) 01.50 Т/с «Братаны» (16+)

ЗВЕЗДА **04.30** Т/с «Чужие крылья» (16+) **07.00** «Сегодня утром» (12+)

09.00, **13.00**, **18.00**, **20.30** Новости дня (16+) 09.15, 18.15 «Специальный репор-

таж» (16+) **09.55**, **01.35** Х/ф «В начале славных дел» (16+) **11.20**, **21.15** «Открытый эфир». Ток-

шоу (16+) **13.15**, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г. 13.35, 14.05, 03.25 Т/с «Десантура Никто, кроме нас» (16+)

14.00 Военные новости (16+) 18.50 «Битва оружейников» Д/с «Баллистические ракеты средней дальности. РСЛ-10 «Пионер» против «Першинг-2» (16+)

19.40 «Секретные материалы» Д/с (16+)

22.30 «Между тем» с Наталией Метлиной (12+) **22.45** Танковый биатлон 2022 г. Ин-

дивидуальная гонка 23.45 X/ф «Два года над пропастью» 02.45 Д/ф «Россия и Китай. «Путь

через века» (16+) 03.10 «Сделано в СССР» Д/с (12+) РОССИЯ

06.30 «Пешком...». Москва Саввы Морозова

07.00 «Другие Романовы». «Именем Анны» 07.30, 15.05 Д/с «Крым. Загадки ци-

вилизации». «Мангуп- Кале»

07.55 Легенды мирового кино. Гарри Купер $08.25\,\mathrm{X/}$ ф «Познакомьтесь с Джоном Доу» (16+)

09.30, 19.00 Д/с «Дворянские день-10.00, 15.00, 19.30, 23.45 Новости 10.15 Красуйся, град Петров! Дворец «Монплезир» в Петерго-

10.45 Абсолютный слух. Альманах по истории музыкальной культуры 11.25 Academia. Алексей Маслов.

«Секрет устойчивости восточноазиатской культуры» 12.10, 21.15 X/ф «Сыграй это еще

раз, Сэм» (16+) 13.40 Д/ф «Николай Федоренко. Человек, который знал...» 14.30 «Эрмитаж»

15.35, 01.35 Музыка эпохи барокко 17.00 Д/с «Книги, заглянувшие в будущее». «Рэй Брэдбери»

17.30, 00.05 X/ф «Следствие ведут знатоки» (16+) 19.45 Письма из провинции. Але-

ховщина 20.15 «Спокойной ночи, малыши!» 20.30 Д/ф «Слепок судьбы» 22.45 Д/с «Первые в мире». «Лампа

Лодыгина» 23.00 Отсекая лишнее. «Леонил Соков. Быть необходимым» 02.30 Д/ф «Австрия. Зальцбург. Дво-

рец Альтенау»

МАТЦ

06.00, 08.55, 12.35, 15.05, 17.55, 20.55Новости 06.05, 15.10, 18.00, 21.00, 00.00 Bce

на Матч! **09.00** Т/с «Позывной «Стая» (16+) 11.00 VII Армейские Международные игры «АрМИ-2022» (0+)

11.30 «Есть тема!» 12.40 «Специальный репортаж» (12+)

13.00 X/ф «Рокки-3» (16+)

ская спартакиада по летним видам спорта. Мужчины 21.45 Футбол. Лига чемпионов. Ра-

00.55 Футбол. Лига чемпионов. Ра-

15.55, 18.55 Волейбол. Всероссий-

унд плей-офф (0+) 02.55 Новости (0+)

унд плей-офф

05.00 «Доброе утро» 09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости

09.20 «АнтиФейк» (16+) 10.00 «Жить здорово!» (16+) 10.45, 12.15, 15.15, 18.20, 00.40, 03.05 Информационный канал

(16+)

21.00 «Время»

18.00 Вечерние новости

21.45 Т/с «Магомаев» (16+)

23.40 «Большая игра» (16+) РОССИЯ

05.00, **09.30** Утро России 09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное

время **09.55** О самом главном (12+) 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 17.30 «60 минут» (12+) **14.55** «Кто против?» (12+) **21.20** Вечер с В. Соловьевым (12+)

.55 T/c «Грозный» (16+

01.05 Х/ф «Сибириада» (16+)

02.15 Т/с «Королева бандитов-2» **武**臣

04.50 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+)

06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+) 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.35«Сегодня» 08.25, 10.35 T/c «Морские дьяволы»

(16+)13.25 «Чрезвычайное происшествие» 14.00 «Место встречи»

16.45 «За гранью» (16+) 17.50 «ДНК» (16+) 19.50 T/c «Ментовские войны» (16+) 23.55 T/c «Πec» (16+)

01.55 Т/с «Братаны» (16+)

ЗВЕЗДА 05.05, 13.35, 14.05, 03.25 Т/с «Десан-

Махуэку, шыщхьэуІум и 18 тура. Никто, кроме нас» (16+)

07.00 «Сегодня утром» (12+) 09.00, 13.00, 18.00, 20.30 Новости дня (16+) 09.15, 18.15 «Специальный репор-

09.55, **01.15** Х/ф «В начале славных дел» (16+) 11.20, 21.15 «Открытый эфир». Ток-

таж» (16+)

шоу (16+) **13.15**, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г. **14.00** Военные новости (16+) 18.50 «Битва оружейников» Д/с «Колесные бронетранспортеры.

БТР-60 и БТР-70 против МО-ВАГ «Пиранья» (16+) **19.40** «Код доступа» (12+) 22.30 «Между тем» с Наталией Мет-

линой (12+) **22.45** Танковый биатлон 2022 г. Индивидуальная гонка 23.45 X/ф «Ключи от неба» (16+)

02.20 Д/ф «Суворов. Возрождение» 02.50 «Перелом. Хроника Победы»

РОССИЯ $|\mathcal{K}|$

06.30 «Пешком...». Москва академи-07.00 «Другие Романовы». «Свеча

горела» 07.30, 15.05 Д/с «Крым. Загадки цивилизации». «Чуфут- Кале» 07.55 Легенды мирового кино. Бар-

08.25 X/ф «Познакомьтесь с Джоном Доу» (16+) **09.30**, **19.00** Д/с «Дворянские день-

бара Стэнвик

ги»

10.00, 15.00, 19.30, 23.45 Новости культуры 10.15 Красуйся, град Петров! Двор-

цово-парковый ансамбль

10.45 Абсолютный слух. Альманах по истории музыкальной

«Александрия»

11.25 К 85-летию Андрея Кончаловского. Academia

12.10, 21.15 X/ф «Этот Мех Норки» (16+)13.50 Д/ф «Дмитрий Чернов. Секрет русской стали»

14.30 «Эрмитаж»

15.35, **02.00** Музыка эпохи барокко 16.30 Д/ф «Австрия. Зальцбург. Дворец Альтенау»

17.05, 00.05 Т/с «Следствие ведут ЗнаТоКи»

19.45 Письма из провинции 20.15 «Спокойной ночи, малыши!» 20.30 К 85-летию со дня рождения Александра Вампилова.

22.50 Д/с «Первые в мире». «Люстра Чижевского» 23.00 Отсекая лишнее. «Вадим Космачев. Возвращение»

Больше, чем любовь

02.45 Цвет времени. Надя Рушева МАТЦ

06.00, 08.55, 12.35, 15.05, 17.55, 20.55Новости 06.05, 15.10, 18.00, 21.00, 23.20 Bce

на Матч! 09.00 T/c «Позывной «Стая» (16+) 11.00 VII Армейские Международ-

ные игры «АрМИ-2022» (0+) 11.30 «Есть тема!» 12.40 «Специальный репортаж»

(12+)13.00 X/ф «Рокки-5» (16+) 15.55 Волейбол. Всероссийская

дам спорта. Мужчины 18.55 Смешанные единоборства. В. Свищев - М. Сантос. Open FC

спартакиада по летним ви-

21.30 Бильярд. «BetBoom Кубок Чемпионов» 00.00 Автоспорт. Российская Дрифт серия. Гран-при- 2022 г. (0+) **01.00** Д/ф «Реал» Мадрид. Кубок

№12» (12+) 02.55 Новости (0+)

03.00 X/ф «Ип Ман-2» (16+) **05.00** «Наши иностранцы» (12+)

05.30 «Голевая неделя РФ» (0+)

AALIB ITCAALB

Мэрем, шыщхьэу**l**ум и 19

05.00 «Доброе утро» 09.00, 12.00, 15.00 Новости

09.20 «АнтиФейк» (16+)

10.00 «Жить здорово!» (16+)

10.45, 12.15, 15.15, 01.05 Информационный канал (16+)

18.00 Вечерние новости

18.40 «Человек и закон»

19.45 «Поле чудес»

21.00 «Время»

21.45 Бенефис Любови Успенской на музыкальном фестивале «Белые ночи Санкт-Петербурга» (12+)

23.45 Д/ф «Пространство свободы, или Потом значит никогда. Михаил Шемякин» (16+)

05.05 Д/с «Россия от края до края»

РОССИЯ

05.00, 09.30 Утро России 09.00, 14.30, 21.05 Вести. Местное время

09.55 О самом главном (12+)

11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести

11.30, 17.30 «60 минут» (12+) 14.55 «Кто против?» (12+)

21.20 X/ф «Дорогие товарищи!» (16+)

23.30 X/ф «Рай» (16+)

01.40 «Белая студия»

02.25 X/ф «Страсти по Андрею» (16+)

HB

04.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+)

06.30 «Утро. Самое лучшее» (16+) 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Ce-

годня» **08.25**, **10.35** Т/с «Морские дьяволы» (16+)

14.00 «Место встречи»

16.45 «За гранью» (16+)

17.50 «ДНК» (16+)

19.50 T/с «Ментовские войны» (16+) 23.35 X/ф «Просто Джексон» (16+) **01.20** «Таинственная Россия» (16+)

01.55 Т/с «Братаны» (16+)

Ж ЗВЕЗДА

05.05 Т/с «Десантура. Никто, кроме нас» (16+)

07.10 Д/ф «Крымский партизан Витя Коробков» (12+) 08.15, 09.20 X/ф «Люди на мосту»

(16+)

(16+)10.50, 13.35, 14.05, 15.50, 19.00 T/c «Чкалов» (16+)

13.15, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г. **14.00** Военные новости (16+)

18.40 «Время героев» (16+) 21.45 «Здравствуйте, товарищи!»

(16+)22.45 Танковый биатлон 2022 г. Ин-

дивидуальная гонка 00.45 X/ф «Если враг не сдается... (16+)

02.05 X/ф «Дерзость» (16+) 03.45 X/ф «Два года над пропастью» (16+)

05.20 «Москва фронту» Д/с (16+)

РОССИЯ

06.30 Лето Господне. Преображение 07.00 «Другие Романовы». «Рождение королевы»

07.30 Д/ф «Роман в камне» 08.00 Легенды мирового кино. Морис Шевалье **08.25** X/ф «Тревожная кнопка» (16+)

10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Новости культуры

10.15 Красуйся, град Петров! Петер гоф. Большой дворец

10.45 Абсолютный слух. Альманах по истории музыкальной культуры

13.25 «Чрезвычайное происше- | 11.25 К 85-летию Андрея Кончаловского. Academia

 $12.10, 21.50 \text{ X/} \varphi$ «Дворянское гнезло» (16+)

14.00 Д/ф «Точка отсчета - планета Земля. Никита Моисеев»

14.30 «Эрмитаж»

15.05 Музыка эпохи барокко 15.55, 00.00 X/ф «Следствие ведут знатоки» (16+)

19.00 «Смехоностальгия»

19.45 Искатели. «В поисках «Неизвестной»

20.35 К 85-летию Андрея Кончаловского, «Россия в моем кино»

TL

09.00, **13.00**, **18.00** Новости дня **06.00**, **08.55**, **15.05**, **17.55** Новости 06.05, 15.10, 18.00, 21.00, 23.30 Bce на Матч!

09.00 Т/с «Позывной «Стая» (16+) 11.00 VII Армейские Международные игры «АрМИ-2022» (0+)

11.30 «Есть тема!»

12.40 Лица страны (12+) 13.00 X/ф «Рокки Бальбоа» (16+)

15.55 Волейбол. Всероссийская спартакиада по летним видам спорта. Мужчины

18.55 Футбол. «Крылья Советов» (Самара) - «Факел» (Воронеж). МИР Российская Премьер-Лига

21.30 Профессиональный бокс. Е. Романов - В. Иванов. В. Никитин - Э. Мверанга (16+)

00.10 «Точная ставка» (16+) 00.30 Д/ф «Пляж - наш!» (12+)

01.15 Пляжный футбол. «Спартак» (Москва) - «Крылья Советов» (Самара). PARI Чемпионат России. Суперфинал. 1/4 финала (0+)

02.05 Пляжный футбол. «Дельта» (Саратов) - ЦСКА. PARI Чемпионат России. Суперфинал. 1/4 финала (0+)

02.55 Новости (0+) 03.00 X/ф «Ип Ман. Последняя

схватка» (16+) **05.00** «Все о главном» (12+)

Щэбэт, шыщхьэуІум и 20

06.00 Телеканал «Доброе утро. Суб-

09.45 «Слово пастыря» (0+)

10.00, 12.00 Новости

10.15 «Поехали!» (12+)

11.10, 12.15 «Видели видео?» (0+)

13.30 X/ф «История Аси Клячиной, которая любила, да не вышла замуж». К 85-летию Андрея Кончаловского (16+)

15.25 X/ф «Романс о влюбленных» (16+)

18.00 Вечерние новости

18.20 Д/ф «Андрей Кончаловский. Разрушитель иллюзий» (12+)

19.25 РЭБ (16+)

21.00 «Время»

21.35 «Сегодня вечером» (16+)

23.15 X/ф «Грех». К 85-летию Андрея Кончаловского (16+)

РОССИЯ

06.00 Утро России. Суббота

08.00 Вести. Местное время 08.20 Местное время. Суббота

08.35 «По секрету всему свету»

09.00 «Формула еды» (12+) **09.25** «Пятеро на одного»

10.10 Сто к одному

11.00, 17.00, 20.00 Вести 11.55 «Доктор Мясников» (12+)

13.00 X/ф «Святая ложь» (16+) 18.00 «Привет, Андрей!» (12+)

21.00 X/ф «Вторая попытка» (16+) 00.55 X/ф «Тили-тили тесто» (16+)

HAB

04.50 Т/с «Дельта. Продолжение» (16+)

08.00, 10.00, 16.00, 19.00 «Сеголня» **08.20** «Поедем, поедим!» (0+)

09.25 «Едим дома» **10.20** «Главная дорога» (16+)

11.00 «Живая еда» с Сергеем Мало земовым» (12+) **12.00** «Квартирный вопрос» (0+)

13.05 «Однажды...» (16+)

14.00 «Своя игра» (0+)

15.00, 16.20 «Следствие вели...» | 12.45 Легендарные спектакли Мари-(16+)

23.00 Концерт «Все лучшее для вас» 00.50 Т/с «Агентство скрытых камер» (16+)

01.50 Т/с «Братаны» (16+)

ЗВЕЗДА

(16+)

жизнь» (16+)

(16+)09.15 «Легенды кино». Ростислав

10.05 «Главный день». «Балканский рубеж и полковник ВДВ Сер-

гей Павлов» (16+) 10.55 «Война миров» Д/с. «Недооце-

11.40 «Не факт!» (12+)

12.10 «СССР. Знак качества» с Иваном Охлобыстиным» (12+)

13.35 «Легенды музыки». «Группа «Ялла» (12+)

18.45 X/ф «Ожидание полковника

20.35, 21.15 X/ф «Тихая застава: (16+)

22.45 Танковый биатлон 2022 г. Индивидуальная гонка

00.45 X/ф «Люди на мосту» (16+)

07.00 М/ф «Оранжевое горлышко» «Кошкин дом»

07.55 X/ф «Отелло» (16+)

ров» 10.10, 00.00 X/ф «Гость с Кубани»

12.05, 01.10 Диалоги о животных

Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15 6.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 6.10 «КъызыхуигъэщІа ІэщІагъэр». Медицинэ щІэ-

6.10 «Къызыхуйгъэщіа тэщіагъэр». медицинэ щіэ-ныгъэхэм я кандидат Къуэжей Заурбэч (12+) 6.45 «КъБР-м и лъэпкъ проектхэр» (12+) 7.00 «Хъыбарыщіэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 7.10 «КъэкІуэнум и дуней» (12+) 7.40 «БлэкІам щыщ тепльэгъуэхэр» (12+) 8.00 «Хъыбарыщіэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 8.10 «Петров Андрей и вальс». Ленинградскэ областым

8.10 «Петров Андрей и вальс». Ленинградскэ областым и симфоние оркестрым и концерт. ЕтІуанэ Іыхьэ (12+)
8.50 Ретроспективэ. «Іуащхьэмахуэ дыІуощІэ» (12+)
17.00 «ХъыбарышІэхэр» (16+)
17.40 «ІщІэну щхьэлэщ» (6+)
17.40 «Іщіэну щхьэлэщ» (12+)
18.15 «Зэманымрэ цІьхумрэ». Мэкъумэш щІэныгъэхэмкІэ доктор, КъБКъМУ-м и профессор Магомедов Камалудин (12+)
18.45 «ХъыбарышІэхэр» (16+)
18.45 «ХъыбарышІэхэр» (16+)
18.45 «ХъыбарышІэхэр. Пшэдджыжь» (16+)
6.10 «ІпцІэну щхьэлэщ» (12+)
6.45 2022 гъэр УФ-м и лъэпкъхэм я щэнхабзэ щІзиным и илъэсщ. «ЦІыхубэ ІэпщІэльапщІэхэр» (12+)

19.30 Т/с «Ментовские войны» (16+)

15.30 Д/с «Энциклопедия загадок» 16.00 Д/ф «Слепок судьбы» 16.45 «Муслим Магомаев. Мои лю-

инского. «Спящая красави-

бимые мелодии»

небу летит»

18.25 Х/ф «Бамбараш» (16+)

21.50 X/ф «Дядя Ваня» (16+)

сьева»

17.45 Д/ф «Бумбараш». Журавль по

20.35 85 лет Андрею Кончаловско-

брод». «Кот, который умел

MATH:

06.00 Бокс. М. Браун - Б. Тэйлор.

Bare Knuckle FC (16+)

07.05, 12.35, 14.10, 16.15, 21.05, 23.45

09.10 X/ф «Одним меньше» (16+)

11.30 Автоспорт. G-Drive Россий-

12.55 Пляжный футбол. PARI Чем-

14.55 Всероссийская спартакиада по

16.30 Футбол. «Динамо» (Москва) -

21.40 Футбол. «Интер» - «Специя».

01.40 Пляжный футбол. PARI Чем-

03.00 Футбол. «Боруссия» (Дор-

мония открытия

ская серия кольцевых гонок.

«Moscow Raceway». Туринг

пионат России. Суперфинал.

летним видам спорта. Цере-

«Спартак» (Москва), МИР

Чемпионат Италии. Прямая

пионат России. Суперфинал.

тмунд) - «Вердер». Чемпио-

07.00, 09.05, 14.50 Новости

Все на Матч!

1/2 финала

20.55, 02.55 Новости (0+)

трансляция

00.40 Д/ф «Пляж - наш!» (12+)

1/2 финала (0+)

нат Германии (0+)

му. «Белая ступия»

ца»

05.45 X/ф «Встретимся у фонтана» 07.00, 08.15, 02.25 Х/ф «Легкая

23.30 Д/ф «Мальта» 01.50 Искатели. «Коллекция Колба-08.00, 13.00, 18.00 Новости дня 02.35 М/ф «Королевский бутер-

Плятт (12+)

ненная битва. Брусиловский прорыв» (16+)

13.15, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г.

14.00 «Морской бой» (6+)

15.05 «Советская гвардия» Д/с (16+) Шалыгина» (16+)

Российская Премьер-Лига 19.30 «После футбола» с Георгием РОССИЯ Черданцевым

06.30 «Библейский сюжет»

09.40 «Передвижники. Василий Пе-

(16+)11.20 Черные дыры. Белые пятна

8.53 «Си Адыгей». Гээльэгъузныгъэ (12+)
17.00 «Еплъ дунейм щІалэгъуалэм я нэкІэ». Литературэрэ макъамэу зэхэлъ композицэ (12+)
17.15 КъБР-р илъэси 100 щрикъум ирихьэлІзу. «Узыншагъэр хъумэныр зэрызэфІзувар» 12+)
17.35 «ЛІзщІыгъуэхэм къапхыкІыу» (12+)
18.10 «Плъырыныр зи къалэн» (12+)
18.35 «Нэхугъэм щІэбэну». УФ-м щІыхь зиІэ и дохутыр Кърщхьэкъан Хьэмидбий (12+)

Тхьэмахуэ. шышкъэуГум и 21

7.00 «Еплъ дунейм щ Іалэгъуалэм я нэк Іэ». Литерату-

рэ я актёр, уэрэджыГакГуэ Бэрбэч Аскеррэ. ЕтГуанэ Іыхьэ (12+) 7.45 «Гуэху еплъыкГэ» (12+) 8.10 «Плъырыныр зи къалэн» (12+) 8.35 «ГъащГэ къущГитар Гуэхуф1 блэжьын папщГэщ» (12+)

(12+)
17.00 Вэрокъуэ Заур и сурэтгъэлъагъуэм (12+)
17.15 «Гукъэкlыжхэр». КъБАССР-м щІыхь зиІэ и артисткэ Мысачэ Валентинэ зыхэт нэтын (12+)
17.45 «Тхыдэм и лъагъуэхэмкІэ». Пщы Жанхъуэт Кушыку и Іуащхьэ (12+)
18.15 «КъБР-м и лъэпкъ проектхэр» (12+)
18.30 «Республикэ: тхьэмахуэ зэхуаку хъыбархэр» (16+)

Тхьэмахуэ, шыщхьэуІум и 21

05.10, 06.10 X/ф «История Аси Клячиной, которая любила, да не вышла замуж» (16+) 06.00, 10.00, 12.00 Новости

07.05 Играй, гармонь любимая! (12+)07.45 «Часовой» (12+) **08.15** «Здоровье» (16+)

09.20 «Непутевые заметки»

10.15 Д/ф «Муслим Магомаев. Луч ший голос Земли» (12+) 11.25, 12.15 «Видели видео?» (0+) 14.05 «Эксклюзив». К 80-летию Мус

лима Магомаева (16+)

15.35 Д/ф «Тамара Синявская. Со-

звездие любви» 16.30 Концерт, посвященный юбилею Муслима Магомаева (12+)

18.00 Вечерние новости

18.15 Д/ф «Следствие по путчу. Разлом» (16+) 19.10 Д/ф «Батальон «Пятнашка». На стороне добра» (16+)

19.55 Д/ф «Безумный риск. Часть

вторая» (16+)

07.15 Устами младенца

21.00 «Время» 22.35 X/ф «Вербовщик» (18+) РОССИЯ

05.35, 02.50 X/ф «Блестящей жизни лепесток» (16+)

08.00 Местное время. Воскресенье 08.35 «Когда все дома с Тимуром Кизяковым»

09.25 Утренняя почта с Николаем Басковым

10.10 Сто к одному 11.00, 17.00 Вести 11.40 «Доктор Мясников» (12+) 01.45 Д/ф «Иван Черняховский. За-

12.40 X/ф «Солнечный удар» (16+)18.00 «Песни от всей души» (12+) 20.00 Вести недели

22.00 Москва. Кремль. Путин HAB

04.45 Т/с «Дельта. Продолжение» (16+)

08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня»

08.20 «У нас выигрывают!» (12+) 10.20 «Первая передача» (16+) **10.55** «Чудо техники» (12+)

11.55 «Дачный ответ» (0+)

13.00 «НашПотребНадзор» (16+) **14.00** «Своя игра» (0+) 15.00, 16.20 «Следствие вели...»

(16+)19.00 Итоги недели 20.00 Т/с «Ментовские войны» (16+) 23.45 X/ф «Печень, или История од-

ного стартапа» (16+)

ЗВЕЗДА 05.55 X/ф «Ключи от неба» (16+) 07.15 X/ф «Ожидание полковника

Шалыгина» (16+)

09.00 Новости недели с Юрием Подкопаевым (16+) 09.25 «Служу России» (12+) **09.55** «Военная приемка» (12+)

11.30 «Код доступа» (12+) 12.20 «Легенды армии с Александром Маршалом». Гуля Коро-

10.45 «Скрытые угрозы» с Никола-

ем Чиндяйкиным (16+)

13.30 «Специальный репортаж» 4.10, 21.45, 03.50 «Сделано в СССР» Д/с (12+) **14.30**, **04.00** Т/с «Внимание, говорит

13.10, **21.00** Дневник АрМИ 2022 г.

Москва!» (16+) 18.00 Главное с Ольгой Беловой **19.45**, **21.15** «Бомбардировщики и

штурмовики Второй миро вой войны» Д/с (16+) **21.55** «Фетисов». Ток-шоу (12+) **22.45** Танковый биатлон 2022 г. Ин-

дивидуальная гонка

гадка полководца» (12+) **02.30** X/ф «Встретимся у фонтана»

РОССИЯ К

06.30 Д/с «Энциклопедия загадок» 07.00 М/ф «Мама для мамонтенка». «Кот в сапогах». «Как грибы с горохом воевали», «Мещок

08.10 X/ф «Дядя Ваня» (16+) 09.50 «Обыкновенный концерт»

10.20 Х/ф «Бамбараш» (16+) **12.30**, **02.15** Диалоги о животных 13.10 Концерт «Людмиле Зыкиной

15.15 Д/с «Мировая литература в зеркале Голливуда» 16.05, 00.35 X/ф «Как вам это понравится» (16+)

посвящается...»

17.45 К 75-летию Бориса Токарева. Линия жизни 18.40 «Пешком...» **19.10** К 100-летию со дня рождения

Павла Аедоницкого. «Роман-

20.05 К 95-летию со дня рождения Ирины Скобцевой. Линия жизни **20.55** X/ф «Отелло» (16+)

тика романса»

22.40 Большая опера- 2016 г.

MATH: 06.00 Смешанные единоборства. К.

Усман - Л. Эдвардс. UFC

08.00, 09.30, 14.45, 20.55 Новости 08.05, 11.55, 15.50, 17.40, 21.00, 23.45Все на Матч!

09.35 М/с «Спорт Тоша» 09.55 Регби. «Красный Яр» (Красноярск) - «Стрела» (Казань). РАП Кубок России. 1/4 фи-

12.40 Футбол. «Волга» (Ульяновск)

«Рубин» (Казань). МЕЛ-

пионат России. Суперфинал

БЕТ-Первая Лига **14.50** Автоспорт. G-Drive Российская серия кольцевых гонок. «Moscow Raceway». Туринг

16.25 Пляжный футбол. PARI Чем-

17.55 Плавание. Всероссийская спартакиада по летним видам спорта 19.05 Волейбол. Всероссийская спартакиада по летним видам спорта. Мужчины. Фи-

21.40 Футбол. «Аталанта» - «Ми-

00.40 Прыжки в воду. Всероссий-

видам спорта (0+)

лан». Чемпионат Италии

ская спартакиада по летним

ным и илъэсщ. «ЦІыхубэ ІэпщІэлъапщІэхэр» (12+)
7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
7.10 Ретроспективэ. «Іуащхьэмахуэ дыІуощІэ» (12+)
7.30 «Зэманымрэ цІыхумрэ». Мэкъумэш щІэныгъэхэмкІэ доктор, КъБКъМУ-м и профессор Магомедов Камалудин (12+)
8.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
8.10 Дзэлыкъуэкъуажэ дэт 1-нэ курыт еджапІэм и пэщіэдзэ классхэм я егъэджакІуэ Хъэжнэгъуей ФатІимэт (12+)
8.35 «Сабийхэм я дуней» (6+)
17.00 «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
17.10 «Тайм-аут». Спорт нэтын (12+)
17.25 «Хабээр яхъумэу» (16+)
17.40 «Щэнхабээмрэ дэрэ» (12+)
18.15 «Парламентым и сыхьэт» (12+)
18.45 «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
5эрэжьей, шышхьэуІум и 17
6.00 «ХъыбарыщІэхэр». Пщэдджыжь» (16+)
6.10 «Тайм-аут». Спорт нэтын (12+)
6.25 «Хабээр яхъумэу» (16+)
6.35 «ТщІэн икІи тщымыгъупщэн папщІэ» (12+)
7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
6.35 «ТщІэн икІи тщымыгъупщэн папщіэ» (12+)
7.00 «ХъыбарышІэхэр. Пшэдджыжь» (16+)
8.10 «Цархабазэн яхърты» (12+)
8.00 «ХъыбарышІэхэр. Пшэдджыжь» (16+)
8.10 «Щэнхабээмрэ дэрэ». КъБР-м егъэджэныгъэмкІэ

7.30 «Парламентым и сыхьэт» (12+)
8.00 «Хъыбарыщ[эхэр. Пщэдджыжь» (16+)
8.10 «Щэнхабзэмрэ дэрэ». КъБР-м егъэджэныгъэмк!э
щІыхьзи!эилэжьак!уэ Щауэц!ык!у/!юдмилэ (12+)
8.45 «Усэхэр зэрыт дэфтэр» (12+)
17.00 «Хъыбарыщ[эхэр» (16+)
17.10 КъБР-р илтээси 100 щрикъум ирихьэл!эу. «Дыжьын !элъын». КъБР-м щэнхабзэмк!э щІыхь зи!э
и лэжьак!уэ Балъкъэр Фоусэт и фэеплъу (12+)
17.35 «Орбита». Клуб (12+)
18.15 «Щ!эныгъэл!». Медицинэ щ!эныгъэхэм я доктор, профессор Чубаков Алий (12+)
18.45 «Хъыбарыш!эхэр» (16+)

8.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 8.10 КъБР-р илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу. «КъБР-м и театрхэм я юбилей». Япэ Іыхьэ (12+)

и театрхэм я юбилей». Япэ іыхьэ (12+)
17.00 «ХъыбарьшЦэхэр» (16+)
17.10 «Щытхъу зиіэ дохутыр» (12+)
17.35 Зеикъуэ дэт 1-нэ сабий центрыр (12+)
17.55 «Къызыхуигъэщіа Іэщіагъэр» (12+)
18.35 «Ого къулыкъущіапіэм хъыбар фегъащіэ» (16+)
18.45 «Хъыбарыщіэхэр» (16+)
Мэрем, шыщхьзуіум и 19

18.45 «Хъмбарыщ[эхэр» (16+)

Мэрем, шышхьэуІум и 19
6.00 «Хъмбарыщ[эхэр. Пщэдджыж» (16+)
6.10 «О2» къулыкъущ[апізм хъмбар фегъащ[э» (16+)
6.20 «Къмбарыщ[эхэр. Пщэдджыж» (16+)
6.20 «Къмбарыщ[эхэр. Пщэдджыж» (16+)
7.10 «Прорыв». КъВР-м щ[аныгъэхэмк]э щ[аныгъэхэмк]э царым лэжбак[уз Къушхъз Хьэсбий (12+)
7.50 КъВР-р илъэси 100 щрикъум ирихъэл[эу. «КъВР-ср-р илъэс 50»
8.00 «Хъмбарыщ[эхэр. Пщэдджыжъ» (16+)
8.10 КъВР-р илъэси 100 щрикъум ирихъэл[эу. «КъВР-ср-р илъэс 100 щрикъум ирихъэл[эу. «КъВР-м и театрхэм я юбилей». ЕтІуанэ Імхъэ (12+)
17.00 «Хъмбарыщ[эхэр» (16+)
17.10 «Щ[алэгъуалэутыку». Палеонтологие Іэщ[агъэм дихъэх Башиев Арсен
17.45 «Си Адыгей». Гъэлъэгъуэныгъэ (12+)
18.10 «Олет теухуауэ». КъВР-м щ[ыхъ зи]э и артист Іусен Олег и фэеплъу (12+)
18.45 «Хъмбарыщ[эхэр» (16+)
113-94, шышхъэу[ум и 20
6.00 Островский Александр. «На всякого мудреца довольно простоты». Горъкий Максим и ц[эр зезыхьэ Урыс къэрал драмэ театрым и спектаклыр япэу къагъэльагъуэ. Япэ Іыхьэ (12+)
7.20 «Щ[алэгъуалэ утыку». Палеонтологие Іэщ[агъэм дихъэх Башиев Арсен
7.50 «Макъамэм и пшыхъ». КъБР-м щ[ыхъ зи]э и артист Къэбэрдокъуэ Муратрэ Театрымрэ кином-рэ я актёр, уэрэджы[ак]уэ Бэрбэч Аскеррэ. Япэ Іыхьэ (12+)
17.00 «Еплъ дунейм щ[алэгъуалэм я нэк]э». Литерату-рэрэ макъамэу зэхэлъ композицэ (12+)

рэрэ маккамэу зэхэлъ композицэ (12+)
7.15 «Макъамэм и пшыхь». КъБР-м щІыхь зиІэ и артист Къэбэрдокъуэ Муратрэ Театрымрэ кином-

Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15

- 6.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 6.10 «Псалъэр ейщ щэнхабзэм» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- 7.10 «Зэманым декТуу». Жантуев Ислъам (балъкъэ- 21.40 «ХъыбарыщГэхэр» (16+) рыбзэкГэ) (12+) Бэрэжьей, шышх 7.35 «ФІым телэжьэн». КъБР-м щІыхь зиІэ и егъэ- 6.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- джакІуэ ПхытІыкІ Люсэ (адыгэбээкІэ) (12+) **8.00** «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 8.10 «Щэнхабзэмрэ дэрэ». КъБР-м егъэджэныгъэмкІэ 7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ ЩауэцІыкІу Людмилэ 7.10 «Тайм-аут». Спорт нэтын (12+
- 8.45 «Спорт утыку цІыкІу» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- 17.00 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) 17.10 «СабийгъэгуфІэ». Сабийхэм папщІэ нэтын
- (адыгэбзэкІэ) (6+) 17.20 «Вагъуэ цІыкІу» къэфакІуэ гупым я концерт.
- ЕтІуанэ Іыхьэ (12+) 18.20 «49-нэ каналым и пощт» (16+)
- **19.30** «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
- 19.45 «Зы уэрэдым и хъыбар». Тхьэбысым Умар и уэрэдхэр (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 20.05 «Фыкъаплъи фыкъэдаІуэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 20.20 «ЛІэшІыгъуэхэм къапхыкІыу» (12+)
- 20.50 «СурэтыщІ». Горлов Михаил (12+)
- **21.10** «Гъунапкъэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)

21.40 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) <u>Гъубж, шыщхьэуІум и 16</u>

- **6.00** «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) **6.10** «Гъунапкъэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- **6.40** «СурэтыщІ». Горлов Михаил (12+)
- 7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- 7.10 «Зы уэрэдым и хъыбар». Тхьэбысым Умар и уэрэд- 21.40 «Хъыбарыщ]эхэр» (16+) хэр (адыгэбээкІэ) (12+) Махуэку, шышхь
- 7.30 «ХъуэпсапІэм дамэ къызытригъэкІахэр» (12+)
- 8.00 «Хъыбарыщ Іэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 8.10 «Къэк Іуэнур зейхэр». Дизайнер Шормэн Амыр-
- хъан (адыгэбзэкІэ) (12+) 8.50 «Вагъуэ цІыкІу» къэфакІуэ гупым я концерт. 6.50 «Зи чэзу псалъэмакъ» (16+) ЕтІуанэ Іыхьэ (12+) 7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- (алыгэбзэкІэ) (6+) 17.00 «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
- 17.15 «Таурыхъыр ди хьэщІэщ» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 17.25 «Тайм-аут». Спорт нэтын (12+) 17.40 «Узимакъамэщ». Магомаев Муслим и фэеплъу. Япэ Іыхьэ (12+)
- 18.20 «49-нэ каналым и пошт» (16+)
- 19.30 «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
- **19.45** «ЗэчиифІэхэр» (адыгэбээкІэ) (12+)
- 20.15 «Анэдэлъхубзэм и махуэ» (балъкъэрыбзэкІэ) 21.00 «Урысей къэралыгъ уэм и зауэ шІыхышІэ лъагэ-
- хэмрэ Черкасскэ піщыхэмрэ». Япэ нэтын (12+) 17.50 «Динымрэ гъащ Іэмрэ» (адыгэбзэк Іэ) (12+)

«Мир» канал КъБР

Бэрэжьей, шышхьэуІум и 17

- 6.10 «Анэдэлъхубзэм и махуэ» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)

- 7.**25** «Адэжь щІэин» (адыгэбзэкІэ) (12+) 8.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- 8.10 «Урысей къэралыгъуэм и зауэ щІыхьыцІэ лъагэ
- хэмрэ Черкасскэ пщыхэмрэ». Япэ нэтын (12+) 8.50 «Узимакъамэщ». Магомаев Муслим и фэеплъу. Япэ Іыхьэ (12+)
- 17.00 «ХъыбарыщІэхэр» (16+)
- 17.10 «Жаншэрхъ». Спорт нэтын (адыгэбзэкІэ) (12+) 17.30 «Усэ къыщеджэ пщІантІэ» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- 17.40 «Узимакъамэщ». Магомаев Муслим и фэеплъу. ЕтІуанэ Іыхьэ (12+)
- 18.20 «49-нэ каналым и пощт» (16+)
- 19.30 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) 19.50 «ПщІэну ухуеймэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 20.20 «Къыхэхахэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) **20.40** «Тхылъ нэхъыбэ еджэ» (12+)
- 20.55 «Урысей къэралыгъуэм и зауэ щ Іыхьыц Іэльагэ
- 21.30 «Зи чэзу псалъэмакъ» (16+)

Махуэку, шыщхьэуІум и 18

- 6.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 6.10 «ПщІэну ухуеймэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 6.40 «Усэ къыщеджэ пщІантІэ» (балъкъэрыбзэкІэ)

- 9.50 «СабийгъэгуфІэ». Сабийхэм папщІэ нэтын 7.10 «Урысейкъэралыгъуэмизауэ щІыхынцІэльагэхэм
 - рэ Черкасскэ пщыхэмрэ». ЕтІуанэ нэтын (12+) 7.45 «Тхылъ нэхъыбэ еджэ» (12+)

 - 8.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)

 - 8.10 «Къыхэхахэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) 8.30 «Жаншэрхъ». Спорт нэтын (адыгэбзэкІэ) (12+)

 - 8.50 «Узимакъамэщ». Магомаев Муслим и фэеплъу. ЕтІуанэ Іыхьэ (12+) 17.00 «Хъыбарыщ Іэхэр» (16+) 17.10 «Гъуэгуанэхэр». Шэджэм псыкъелъэхэр (балъ
 - къэрыбзэкІэ) (12+) «Джэдум и унэ». Сабийхэм папщІэ спектакль

- 18.20 «49-нэ каналым и пощт» (16+)
- 19.55 «Ди хьэщІэхэр». Педагогикэ щІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор Бозиев Руслан (балъкъэ- усакІуэ Мамчуевэ Динэ (балъкъэрыбзэкІэ) рыбзэкІэ) (12+)
- **20.25** «Нартхэр» (12+)
- 20.55 «Уэрэдыр фэепль мыкІуэдыжщ». КъБР-м и цІыхубэ артист Мэремыкъуэ Хъусейн (адыгэбзэкІ́э) (12+)
- 21.40 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) Мэрем, шышхьэуІум и 19 6.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- 6.10 «Тегъэщ laп lэ». Щ lалэгъуалэ нэтын (адыгэбзэк lэ)
- 6.50 «02» къулыкъущІапІэм хъыбар фегъащІэ» (16+)
- 7.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+) 7.10 «Ди хьэщІэхэр». Педагогикэ щІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор Бозиев Руслан (балъкъэры бзэкІэ) (12+)
- 7.40 «МафІэм фыхуэсакъ!» (12+)
- 8.00 «ХъыбарыщІэхэр. Пщэдджыжь» (16+)
- 8.10 «Уэрэдыр фэепль мык Іуэдыжщ». КъБР-м и цІыхубэ артист Мэремыкъуэ Хъусейн (адыгэ-
- хэмрэ Черкасскэ пщыхэмрэ». ЕтІуанэ нэтын (12+) (12+) (12+) (12+)
 - 17.15 «Усэхэр зэрыт дэфтэр» (12+)
 - 17.25 «НыбжьыщІэ зэчиифІэхэр». Журналист Акаевэ Залинэ (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - 17.50 «ЩІэныгъэлІ». Тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор Къэжэр Валерэ и фэеплъу (адыгэбзэкІэ) (12+) **18.20** «49-нэ каналым и пощт» (16+)

 - 19.30 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) 19.50 «Ди хьэщІэхэр». УсакІуэ-уэрэдус Магаяевэ Аминат (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - **20.20** «Режиссер». Заслуженный деятель искусств КБР
 - Роман Дабагов (каб.яз.) (12+) 21.10 «Къэк Iуэнур нобэм». Хьэршыдзэхэм я генералмайор Довгань Вячеслав (12+)
 - **21.40** «ХъыбарыщІэхэр» (16+) <u>Щэбэт, шыщхьэуІум и 20</u>

- 6.00 «ЩІэныгъэлІ». Тхыдэ щІэныгъэхэмкІэ доктор
- Къэжэр Валерэ и фэеплъу (адыгэбзэкІэ) (12+) **6.30** «Режиссер». КъБР-м гъуазджэхэмкІэ щІыхь зиІэ
- 7.20 «НыбжьыщІэ зэчиифІэхэр». Журналист Акаевэ Залинэ (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- нат (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)

- 8.15 «Режиссер». КъБР-м гъуазджэхэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьак Гуэ Дэбагъуэ Роман (адыгэбзэк Гэ) (12+) **8.45** «Усэхэр зэрыт дэфтэр» (12+)
- 17.00 «Жьыбгъэмрэ жьуджалэмрэ». Лыкъуэжь Неллэ и таурыхъ-пьесэм къытращІыкІа постановкэ 19.30 «ХъыбарыщІэхэр» (16+) (адыгэбзэкІэ) (12+) 19.45 «02» къулыкъущІапІэм хъыбар фегъащІэ» (16+) 17.35 «ЩІылъэмрэ уэгумрэ ятеухуауэ» (12+)

 - 18.20 «49-нэ каналым и пощт» (16+)
 - 19.05 «Ди пщэфІапІэм» (адыгэбзэкІэ) (12+)
 - 19.40 КъБР-р илъэси 100 щрикъум ирихьэл Гэу. «Къэ рал псом цІэрыІуэ щыхъуахэр» (адыгэбзэкІэ) (12+)
 - 20.10 «Республикэм щыхъыбархэр». Хъыбарыщ Іэхэр (адыгэбзэкІэ) (16+)
 - **20.25** «Албар» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - 20.50 «ХъыбарыщІэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)
 - 21.05 «КъэкІуэнур нобэм». ІэщІагъэлІ Мэршэнкъул Маринэ (12+) 21.40 «КъБР-м и лъэпкъ проектхэр» (12+)
 - Тхьэмахуэ, шышхьэуГум и 21
 - **6.00** «Ди пщ $\overline{эф$ Іап
Іэм» (адыгэбзэк Іэ) (12+)
 - 6.35 КъБР-р илъэси 100 щрикъум ирихьэл Гэу. «Къэрал
 - осом ціэрыіуэ щыхъуахэр» (адыгэбээкіэ) (12+)
 7.10 «Псалъэр зыгьэшэрыуэ». КъШР-м и ціыхубэ
 усакіуэ Мамчуевэ Динэ (балъкъэрыбзэкіэ)
 (12+)
 - 7.40 «Албар» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - 8.05 «КъэкТуэнур нобэм». Мэршэнкъул Маринэ (12+)
 - 8.40 «КъБР-м и лъэпкъ проектхэр» (12+)
 - 16.00 «Лэгъупыкъу» (адыгэбзэкІэ) (6+) 16.20 «Дюймовочка». Къэбэрдей-Балъкъэр гуащэ те-
 - атрым и спектакль (6+) 16.50 «ФІыцІэрэ хужьрэ». Байзуллаев Алий (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - 17.15 «Инэркъуей мафІэс». Уэрэдым теухуауэ (адыгэбзэкІэ) (12+)
 - 17.50 «49-нэ каналым и пощт» (16+)
 - 19.30 «ГъащІэ къущІитар ІуэхуфІ блэжьын папщІэщ»
 - (12+)19.55 «ГукъэкІыжхэр». Филологие щІэныгъэхэмкІэ
 - доктор Малкандуев Хьэмид и фэеплъу (балъ-къэрыбзэкІэ) (12+) «Ди псэлъэгъухэр». Адыгэ Республикэм гъуазджэхэмк і э щіыхь зи і э и лэжьак і уэ, «Кавказфильм» ООО-м и унафэщі Емкъуж Анзор
 - (адыгэбзэкІэ) (12+) и лэжьак Гуэ Дэбагъуэ Роман (адыгэбзэк Гэ) (12+) 21.10 «Бессмертен ты, Великий Петр!» Император Петр Езанэр илъэс 350-рэ щрикъум ирихьэл Гэу
- 7.45 «Ди хьэщГэхэр». УсакГуэ-уэрэдус Магаяевэ Ами- 21.30 «Республикэ: тхьэмахуэ зэхуаку хъыбархэр» (16+)

«Къзбэрдей-Балъкъзр» ГТРК-м и радио

- Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15 8.00 «Пщэдджыжьым жьыуэ»
- (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ) 8.10 - 8.35 Нало Заур. «Гъуэбжэгъуэщ». Инсценированнэ Іуэтэжыр (адыгэбзэ-
- 8.50 Радиом и фондым щыщщ. «Аба- 7.10 евхэ я унагъуэм и къекІуэкІыкІар»
- (балъкъэрыбзэкІэ) - 9.00 «Нэхуш насыпыфІэхэр» 8.10 (балъкъэрыбзэкІэ) 11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-
- 11.45 12.00 «Ли хъугъуэфІыгъуэхэр» ци-
- клым щыщщ (адыгэбзэкІэ) 13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-
- 13.25 14.00 «Шэджагъуэ хуабэ» (урысы бзэкІэ) 15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-
- бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-15.25 - 15.45 «Шыхубзым и дунеймрэ адыгэхэм я хабзэхэмрэ» (адыгэбзэк Іэ)
- 15.45 16.00 Бэлагъы Любовь. «Адэжь хэкум хуэкІуэж гъуэгу кІыхьыр» (адыгэбзэкІэ) 18.10 - 18.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-
- бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ)
- 18.25 18.30 Усыгъэм и дакъикъэхэр алъкъэрыбзэкІэ) 18.30 - 18.35 «Псоми тедгъэк Гуэдэнур да- 15.45
- къикъитхущ» (урысыбзэкІэ) (балъкъэрыбзэкІэ) 18.35 19.00 «ЛІэщІыгъуэм и цІыху 18.10 18.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэцІэрыІуэу 100». Хьэшыр Светланэ
- <u>Гъубж, шышхьэуІум и 16</u> 7.10 8.00 «Пщэдджыжьым жьыуэ»
- 8.10 8.30 «Лъэпкъым къыдекІуэкІ хъыбар-
- хэр». Ульбашевхэ я лІакъуэр (балъкъэрыбзэкІэ) 8.30 - 8.40 Щэнхабээ хъугъуэф Іыгъуэхэм я
- илъэс. «Лъэпкъым и Іущыгъэр» балъкъэрыбзэкІэ) 8.40 - 9.00 «Псэкупсэ джэлэсыр» (адыгэ-
- 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-8.40 9.00 «ЕджакІуэминэкІэ» (адыгэбзэкІэ) 11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-
- 11.45 12.00 Махуэл Заур. «Шэрыуэ». Къэмыгупсыса хъыбар (адыгэбзэкІэ) мыгупсыса хъыбар (адыгэбээкіэ)
 13.10 - 13.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбээкіэ)
 63экіэ, балъкъэрыбээкіэ, урысыбаэкіа)
 13.10 - 13.25 «ХЬЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбээкіэ)
 13.10 - 13.25 «ХЬЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбээкія)
 13.10 - 13.25 «ХЬЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбээкія)
- 13.25 13.45 «Зи чэзу Іуэхум теухуа интервью» (урысыбзэкІэ)
- 13.45 14.00 «Хъыбар Іуатэм и пхъуантэ 13.25 цІык Іу» (балъкъэрыбзэк Іэ) 15.10 - 15.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-
- 15.25 16.00 «ЕхъулІэныгъэм и хэкІыпІэр» (адыгэбзэкІэ)

- (адыгэбзэкІэ) 18.30 - 18.40 «Псоми ятеухуауэ» (адыгэ-
- бзэкІэ) - 19.00 «ЛІэщІыгъуэм и цІыху цІэрыІуэу 100». Къамбий Мухьэб (адыгэбзэкІэ)
- Бэрэжьей, шышхьэуІум и 17 - **8.00** «Пщэдджыжьым жьыуэ» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ,
- урысыбзэкІэ) 8.40 Радиом и фондым щыщщ. «ЗэІущІэ гукъинэжхэр». Тхьэбысым Умар (адыгэбзэкІэ)
- бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы- 8.40 9.00 «ЛІэщІыгъуэм и цІыху цІэрыІуэу 100». Шахмурзаев Алексей (балъ къэрыбзэкІэ) къэрыизэктэ) 11.30 - 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ
 - бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-11.45 - 12.00 «Нэхъ пасэу радиом къитахэм 11.30 щыщщ» (балъкъэрыбзэкІэ)
 - 13.10 13.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-
 - 13.25 13.45 Рахаев Исмэхьил. «Си анэдэлъхубзэ - Іущыгъэм и бзэ» (балъсъэры́бзэкІэ)
 - (адыгэбзэкІэ) - 15.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ,
 - урысыбзэкІэ) 15.25 - 15.45 «ФІыуэ умылъагъуу пхуэгъэ-сэнукъым». Психологым допсэ-
 - лъылІэ (адыгэбзэкІэ) **16.00** «Микрофоныр сабийхэм»
 - бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы
- 8.00 «Піщэдджыжьым жьыуэ» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, рурысыбзэкІэ) (18.30 18.50 «Винил-кафе» (урысыбзэкІэ) 18.50 19.00 ФІыуэ флъагъу макъамэхэр (урысыбзэкІэ)
 - Махуэку, шышхьэу Іум и 18 8.00 «Пщэдджыжьым жьыуэ» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ)
 - 8.10 8.30 «Къуажэ гъащІэм щыщщ» (балъкъэрыбзэкІэ) - **8.40** «Дыгъэ нэбзийхэр». Усэхэр зрат-
 - 11.30 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-
 - бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-- 13.45 «Хабзэм теухуа упщІэ» (урысыбзэкІэ)
 - 13.45 14.00 «XX лІэщІыгъуэм и антологиер» (адыгэбзэкІэ) (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ,

урысыбзэкІэ)

- (адын эээмэ) 11.45 18.10 18.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысы-15.45 16.00 «Динымрэ хабзэмрэ» 11.10 (адыгэбзэкІэ)
- **18.25 18.30** «Усыгъэм и дакъикъэхэр» **18.10 18.25** «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-

- бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ) 18.25 - 18.30 Усыгъэм и дакъикъэхэр (уры-
- 18.30 18.50 «Школ пщІантІэм» (урысыбзэкІэ) 18.50 - 19.00 Къэзан Аслъэнджэрий. «Джэ-
- гухэмрэ хъуэпсапІэхэмрэ». Симфоние пьесэхэр (урысыбзэкІэ) Мэрем, шыщхьэуІум и 19 7.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэ-
- бзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ) $7.25 - 7.45 \,$ «ПіцэдджыжынфІыр цІыхуфІхэм
- драгъусэу» (адыгэбзэкІэ) 7.**45 8.00** «70 80 гъэхэм радиом къитахэм щыщщ» (адыгэбзэкІэ) 8.30 «Сурэтылъэжьым щыщ». Мот-

таевэ Светланэ (балъкъэрыбзэкІэ)

- 8.30 8.50 Къардэнгъущ
І Зырамыку. «Адыгэхэм я щэнхабзэ щ
Іэин хъугъуэфІыгъуэхэр» (адыгэбзэкІэ) 8.50 - 9.00 «Адыгэ пшынэжь» (адыгэбзэкІэ) - 11.45 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР»
- (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, рысыбзэкІэ) 11.45 - 12.00 «НэхъыфІ дыдэу слъагъу си уэрэд» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 13.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ) - 14.00 «Лъэпкъ проектхэр: къуажэ» 13.25 - 13.45 КъБР-р къызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу. ХьэхъупащІэ Хьэжбэчыр. «Гукъэ
 - кІыжхэм я тхылъ». КІэлъыкІуэр (урысыбзэкІэ) 13.45 - 14.00 Нартхэм ятеухуа уэрэдхэмрэ хъыбархэмрэ. «Бэдынрэ Рачикъаурэ». Журтубаев Махъты (балъкъэ-
 - 15.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ, урысыбзэкІэ) 15.25 - 15.45 «Шэрджэс дуней» (адыгэбзэкІэ)

рыбзэкТэ)

- 18.25 18.30 Усыгъэм и дакъикъэхэр (балъкъэрыбээкІэ) (балъкъэрыбээкІэ) (балъкъэрыбээкІэ) - **18.25** «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ,
 - рысыбзэкІэ) 18.25 - 18.30 Усыгъэм и дакъикъэхэр (адыгэбзэкІэ)
 - 18.30 18.45 «Спорт щхьэл» (урысыбзэкІэ) 18.45 19.00 «Дызэгъусэу дыкъоджэ» (адыгэбзэкІэ) Щэбэт, шыщхьэуІум и 20 10.10 - 11.00 «Кавказым и пшэплъхэр». Ра-
 - диожурнал (урысыбзэкІэ) 11.25 «КъБР: махуэр махуэм кІэлъыкІуэу». ХъыбарыщІэхэр (адыгэбзэкІэ) 11.25 - 11.40 «КъБР: махуэр махуэм
 - кІэлъыкІуэу». ХъыбарыщІэхэр (балъкъэрыбзэкІэ) 12.00 «Иджыри зы цІыху щэджащэ» циклым щыщщ. Ерчэн Казимэ (адыгэбзэкІэ)
 - Тхьэмахуэ, шышхьэуІум и 21 10.10 10.25 «КъБР: махуэр махуэм кІэ-лъыкІуэу». ХъыбарыщІэхэр (урысыбзэкІэ) - 15.25 «ХЪЫБАРЫЩІЭХЭР» 10.25 – 10.45 Теппеев Алим. «Шэджэм щыщ
 - 11 00 «Макъамэм и лунейм». Занкишиев Марат (балъкъэрыбзэкІэ) - **12.00** Театрыр микрофоным Іутщ. КІэрашэ Тембот. «Шыхъуэм илъ зэрищІэжар» (адыгэбзэкІэ)

цІыхухъуитІ» (балъкъэрыбзэкІэ)

«Къзбэрдей-Балъкъэр» ГТРК-м и ТВ

Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15

джыжь». КъБР-м щыхъыбархэр 9.00 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр

(адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ)

- 9.30 ЩІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь. Къэбэр дей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (6+) 14.30, 21.05 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щы хъыбархэр
- Гъубж, шыщхьэуІум и 16 7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ЩІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь». КъБР-м щыхъыбархэр 9.00 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр
- 9.30 ЩІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь. Къэбэр дей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэк Гэ) 14.30, 21.05 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щы-

хъыбархэр

хъыбархэр Бэрэжьей, шыщхьэуІум и 17 7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ШІыпІэ зэман. «Пщэд-

джыжь». КъБР-м шыхъыбархэр

9.00 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ) 9.30 ЩІыпІэ зэман. «Пшэдджыжь. Къэбэр дей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (6+)

14.30, 21.05 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щы-

<u>Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15</u>

- Махуэку, шыщхьэуІум и 18 7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ЩІыпІэ зэман. «Пщэд-7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ЩІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь». КъБР-м щыхъыбархэр 9.00 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр
 - 9.30 ЩІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь. Къэбэр дей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ)

(адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ)

- **14.30**, **21.05** ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр Мэрем, шышхьэуІум и 19 7.07, 7.35, 8.07, 8.35 ЩІыпІэ зэман. «Пщэд-джыжь». КъБР-м щыхъыбархэр
- (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ) 9.00 ЩІыпІэ зэман. Кавказ Ишхъэрэм щыхъыбархэр 9.15 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр (адыгэбзэкІэ, балъкъэрыбзэкІэ́)
 - 9.30 ШІыпІэ зэман. «Пщэдджыжь. Къэ бэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ)

14.30, 21.05 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щы

хъыбархэр Щэбэт, шыщхьэуІум и 20 8.00 ЩІыпІэ зэман. КъБР-м щыхъыбархэр 8.20 «Узыншэу фыщыт» (адыгэбзэкІэ) (12+) Тхьэмахуэ, шышхьэуІум и 21

8.00 ШІыпІэ зэман. «Тхьэмахуэ зэхуаку

17.45 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». Репортаж

Щэбэт, шышхьэуІум и 20

Лажьэркъым

Тхьэмахуэ, шышхьэуІум и 21

13.00 ШІыпІэ зэман. «Россия 24». Тхьэмахуэ

ээхуаку хъыбархэр» (12+)

шхьэхуэ (12+)

- хъыбархэр»
- **15.00** ШПыпГэ зэман. «Россия 24». «Тхьэмахуэ зэхуаку хъыбархэр» (12+) <u>Махуэку, шышхьэуІум и 18</u> 17.30 ШІыпІэ зэман. «Россия 24». КъБР-м 17.30 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». КъБР-м щыхъыбархэр (12+) 17.45 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». Интервью щыхъыбархэр (12+)
- 17.45 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». Репортаж Мэрем, шыщхьэуІум и 19 щхьэхуэ (12+) Гъубж, шышхьэуІум и 16 17.30 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». КъБР-м 17.30 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». КъБР-м щыхъыбархэр (12+)

«Россия 24» «Къэбэрдей-Балъкъэр» ГТРК-м и ТВ

(12+)Бэрэжьей, шыщхьэуІум и 17 **17.30** IIIIыпГэ зэман. «Россия 24». КъБР-м щыхъыбархэр (12+)

17.45 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24». Интервью

17.45 ЩІыпІэ зэман. «Россия 24».

щыхъыбархэр (12+)

Блыщхьэ, шыщхьэуІум и 15

- 00.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.35 «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ)
- 2.00 «Ди зэІущІапІэм» (адыгэбзэкІэ)
- 2.30 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ)
- 3.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 4.00 «Жырхана» (балъкъэрыбзэкІэ) **5.00** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 6.35 «ПщІэну щхьэпэщ» (урысыбзэкІэ) (12+)
- бзэкІэ) (12+)

«ХъыбарыщІэхэр» (адыгэбзэкІэ): 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «ХъыбарыщІэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ):

- 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «ХъыбарыщІэхэр» (урысыбзэкІэ): 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
- «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 7.45 «Узыншагъэ» (адыгэбзэкІэ) (12+) 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)
- 8.20 - «Билимни дуниясы» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+) «Псалъэмакъ щхьэпэ» (адыгэбзэкІэ)
- (16+)9.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысы-
- бзэкІэ) (16+) 9.25 - «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ)
- 10.05 «ХьэщІэщ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 10.25 «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ)
- 11.05 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 11.25 - «Жыр саугъа» (балъкъэрыбзэкІэ) 11.48 - «Назму толкъунларында» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- 12.05 «КъехьэкІ-нехьэкІ зыхэмылъ псалъэмакъ» (урысыбзэкІэ) (16+)
- **12.35** «Дуней тетыкІэ» (урысыбзэкІэ) (16+) 13.05 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэ-
- бзэкІэ) (16+) 13.35 - «Псалъэмакъ щхьэпэ» (адыгэбзэкІэ) 7.15 (16+)
- 13.50 «Узыншагъэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 14.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) **14.30** - «ГушыІэпІэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 15.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+)
- 15.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ)
- 16.05 «ХьэщІэщ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 16.25 - «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ)
- 17.05 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)
- 17.25 «Жыр саугъа» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 17.48 «Назму толкъунларында» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- 18.05 «КъехьэкІ-нехьэкІ зыхэмылъ псалъэмакъ» (урысыбзэкІэ) (16+)
- 18.35 «Дуней тетыкІэ» (урысыбзэкІэ) (16+)
- **19.05** Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэк**І**э) 19.45 - «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 20.05 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
- **20.40** «Гюрен» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) **21.05** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 21.35 «ПщІэну щхьэпэщ» (урысыбзэкІэ)
- **21.45** «Спорт хъыбархэр» (урысыбзэкІэ) **14.40** «Усыгъэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) (12+)
- 22.00 «Ди зэІущІапІэм» (адыгэбзэкІэ) 22.35 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгэ- 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысы-
- бзэкІэ)
- 23.00 24.00 «Жырхана» (балъкъэрыбзэкІэ)

Гъубж, шыщхьэуІум и 16

- **00.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэк**І**э) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.30 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ)
- 2.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 2.30 - «ГушыІэпІэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 3.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 3.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ)
- 4.00 «Фэр папшІэ» (алыгэбзэкІэ)
- 5.00 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 5.25 - «Жыр саугъа» (балъкъэрыбзэкІэ)
- **6.00 7.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)

«ХъыбарыщІэхэр» (адыгэбзэкІэ): 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «ХъыбарыщІэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ): 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00

«ХъыбарыщІэхэр» (урысыбзэкІэ): 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)

- 7.45 «Ди лъахэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 8.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ къэрыбзэкІэ) (16+)
- 8.20 «Боракъ» (балъкъэрыбзэкІэ) 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (уры-
- сыбзэкІэ) (16+) 9.20 - «Гукъыдэж» (урысыбзэкІэ) (12+)
- 10.05 «Адыгэхэр: тхыдэр, хабзэр»
- (адыгэбзэкІэ) 10.50 - «Инэмыкъуэ» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 11.05 «Халкъ жырла» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 11.30 «Миллет хазнабыздан» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) 12.05 - «Интервал QТ» (урысыбзэкІэ) (16+)
- 12.25 «Сабиигъуэм и дуней» (урысыбзэкІэ)
- (6+)12.45 - «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 13.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 13.35 «Ди лъахэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 13.50 «Инэмыкъуэ» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 14.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ къэрыбзэкІэ) (16+) 14.30 - «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ)
- 15.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (уры- 8.00 сыбзэкІэ) (16+)
- 15.25 «Гукъыдэж» (урысыбзэкІэ) (12+) 16.05 - «Адыгэхэр: тхыдэр, хабзэр» (адыгэбзэкІэ)

КъбР-м и РАДИО 17.05 - «Боракъ» (балъкъэрыбзэкІэ)

- 17.35 «Халкъ жырла» (балъкъэрыбзэкІэ) 18.05 - «Интервал QT» (урысыбзэкІэ) (16+) 18.25 - «Сабиигъуэм и дуней» (урысыбзэкІэ)
- (6+)**6.45** - **7.00** «Спорт хъыбархэр» (урысы- **19.05** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
 - 19.45 «Таурхъан» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+) рыбзэкІэ)
 - 20.25 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ).
 - **21.05** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэк**І**э)
 - 21.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 22.00 «ХьэщІэщ» (адыгэбзэкІэ)(16+)
 - 22.30 «ГушыІэпІэ» (адыгэбзэкІэ)(16+) 23.00 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 13.05 23.25 - 24.00 «Жыр саугъа» (балъкъэры-

Бэрэжьей, шыщхьэуІум и 17

- **00.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэк**І**э) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.30 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ)
- 2.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)

бзэкІэ)

- 2.35 «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ) **3.00** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 3.20 «Гукъыдэж» (урысыбзэкІэ) (12+)
- 4.00 «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгэбзэкІэ) 5.00 - «Халкъ жырла» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 5.30 «Боракъ» (балъкъэрыбзэкІэ) **6.00** - **7.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- «ХъыбарыщІэхэр» (адыгэбзэкІэ): 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00

«ХъыбарыщІэхэр» (балькъэрыбзэкІэ): 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «ХъыбарыщІэхэр» (урысыбзэкІэ): 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

- «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэ бзэкІэ) (16+)
- «Сэтэней» (адыгэбзэкІэ) (12+) 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ-
- къэрыбзэкІэ) (16+) 8.30 - «Къонгуроучукъ» (балъкъэрыбзэкІэ)
- (6+)«Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+)
- 9.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 10.05 - «ЦІыхумрэ гъащІэмрэ» (адыгэ-
- бзэк Гэ) (16+) 10.25 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгэбзэкІэ)
- 11.05 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 11.30 - «Салам алейкум» (балъкъэрыбзэкІэ) 12.05 - «Гъуазджэм и щІыналъэ» (урысы
- бзэкІэ) 12.35 - «Кавказым и симфоние» (урысыбзэкІэ)
- 13.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 13.35 «Гукъыдэж» (адыгэбзэкІэ) (16+) 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ-
- къэрыбзэкІэ) (16+) 14.20 - «Къонгуроучукъ» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+)
- 14.50 Къызэрыфэ пшыналъэхэр (адыгэбзэкІэ)
- бзэкІэ) (16+) 15.25 - «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ)
- **16.05** «Сэтэней» (адыгэбзэк Іэ (12+)
- 16.20 «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгэбзэкІэ)
- 17.05 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 17.25 - «Салам алейкум» (балъкъэрыбзэкІэ) 18.05 - «Гъуазджэм и щІыналъэ» (урысы 7.45 -
- бзэкІэ) 18.35 - «Кавказым и симфоние» (урысы-
- бзэкІэ) 19.05 - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 19.45 «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 20.05 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 20.25 - «Боракъ» (балъкъэрыбзэкІэ)
- **21.05** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкIэ)
- **21.25** «Гукъыдэж» (урысыбзэкІэ) (12+)
- 22.00 «Адыгэхэр: тхыдэр, хабзэр» (адыгэбзэкІэ)
- 23.00 «Халкъ жырла» (балъкъэрыбзэкІэ) 23.30 - 24.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)

Махуэку, шыщхьэуІум и 18

- **00.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) 00.30 - «Кавказым и симфоние» (урысыбзэкІэ)
- 1.00 Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.35 «Гукъыдэж» (адыгэбзэкІэ) 2.00 - «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 3.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 3.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 4.00 «Усыгъэ» (адыгэбзэкІэ)
- 4.10 «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгэбзэкІэ) 4.50 - Къызэрыфэ пшыналъэхэр (адыгэ
- бзэкІэ) 5.00 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 5.30 - «Салам алейкум» (балъкъэрыбзэкІэ)
- **6.00 7.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) «ХъыбарыщІэхэр» (адыгэбзэкІэ): 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
- «ХъыбарыщІэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ): 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «ХъыбарыщІэхэр» (урысыбзэкІэ): 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
- «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- «Зэманым пэджэжу» (адыгэбзэкІэ) (16+)- «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ-
- къэрыбзэкІэ) (16+) «Алтын хазна» (балъкъэрыбзэкІэ) - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысы бзэкІэ) (16+)

- (6+)
- 10.05 «Дингъуазэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 10.15 - «ЕджапІэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 10.20 Адыгэ уэрэдыжьхэр (адыгэбзэкІэ) 10.45 - «Журналист ныбжьыщ Іэм и псалъэ» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 20.05 «Билимни дуниясы» (балъкъэ- 11.05 «Тейрикъылыч» (балъкъэрыбзэкІэ) 13.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэ-(6+)
 - 11.30 «Ayaз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 12.05 - «КъыддекІуэкІ хабзэхэр» (урысы-
 - бзэкІэ) (16+) «Макъамэм и толъкъунхэм» (урысы- 14.05 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ-
 - бзэкІэ)
 - бзэкІэ) (16+) (16+)
 - 14.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 14.30 - «ЩІалэгъуэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
 - 15.05 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+) 15.25 - «Сабиигъуэм и дуней» (урысыбзэкІэ)
 - (6+)15.35 - «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ)
 - 16.05 «Дингъуазэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 16.15 - «ЕджапІэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 16.20 - Адыгэ уэрэдыжьхэр (адыгэбзэкІэ)
 - 16.45 «Журналист ныбжьыщ Іэм и псалъэ» (адыгэбзэкІэ) (6+) 17.05 - «Алтын хазна» (балъкъэрыбзэкІэ)
 - 17.35 «Ауаз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 18.05 - «КъыддекІуэкІ хабзэхэр» (урысыбзэкІэ) (16+) 18.30 - «Макъамэм и толъкъунхэм» (урысы-
 - бзэкІэ) (12+) **19.05** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
 - 19.45 «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+) 20.05 - «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 20.25 - «Къонгуроучукъ» (балъкъэрыбзэкІэ)
 - **21.05** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
 - 21.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 22.00 - «ЦІыхумрэ гъащІэмрэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 22.25 - «Гухэлъ уэрэдхэр» (адыгэбзэкІэ)

23.00 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 23.30 - 24.00 «Салам алейкум» (балъкъэрыбзэкІэ)

- Мэрем, шыщхьэуІум и 19 **00.00** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.30 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ) 2.00 - «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 3.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **4.00** - «Дингъуазэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 4.10 - «ЕджапІэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 4.30 - «ЩІалэгъуэ» (адыгэбзэкІэ)

6.00 - 7.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэ-«ХъыбарыщІэхэр» (адыгэбзэкІэ): 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00

5.00 - «Алтын хазна» (балъкъэрыбзэкІэ)

5.30 - «Ауаз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)

- «ХъыбарыщІэхэр» (балъкъэрыбзэкІэ): 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «ХъыбарыщІэхэр» (урысыбзэкІэ):
- 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- «Динымрэ гъащІэмрэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)«ІэщІагъэ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 8.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 8.20 - «Кюбюрчек» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+)
- 8.35 «Тау макъамда» (балъкъэрыбзэкІэ) 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+)
- 9.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 10.05 - «ГъащІэм и дамыгъэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- «Прозэм и напэкІуэцІхэр» (адыгэбзэкІэ) **10.45** - «Лэгъупыкъу» (адыгэбзэкІэ) (6+)
- 11.05 «Ууаз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)
- 11.20 «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)

- (12+)
- 9.30 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 12.05 «Гъуазджэм и щІыналъэ» (урысы
 - бзэкІэ)
 - 12.35 «Сабиигъуэм и дуней» (урысыбзэк Іэ) (6+)
 - 12.50 «Жэуап зэтыгъуей упщІэхэр» (уры- 19.00 Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ) сыбзэкІэ) (12+)
 - бзэкІэ) (16+)
 - 13.45 «Динымрэ гъащ Іэмрэ» (адыг эбзэк Іэ)
 - (16+)13.50 - «ІэшІагъэ» (алыгэбзэкІэ)(12+)
 - къэрыбзэкІэ) (16+)
- бзэкІэ) 13.45 - «Зэманым пэджэжу» (адыгэбзэк Іэ) 15.05 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (уры- 23.00 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэк Іэ) (16+) сыбзэкІэ) (16+)
 - 15.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 16.05 - «Прозэм и напэкІуэцІхэр» (адыгэ- 23.30 - 24.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
 - 16.45 «Лэгъупыкъу» (адыгэбзэкІэ) (6+)
 - 17.05 «Ууаз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 17.20 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) 17.45 - «Сиза билемисиз» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
 - 18.05 «Гъуазджэм и щІыналъэ» (урысыбзэкІэ) 18.35 - «Сабиигъуэм и дуней» (урысыбзэкІэ)
 - (6+)18.50 - «Жэуап зэтыгъуей упщІэхэр» (уры-
 - сыбзэкІэ) (12+) **19.05** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкIэ) 19.45 - «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+)
 - **20.05** «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 20.25 - «Алтын хазна» (балъкъэрыбзэкІэ) **21.05** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
 - 21.30 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 22.00 - «ЩІалэгъуэ» (адыгэбзэкІэ) 22.35 - Адыгэ уэрэдыжьхэр (адыгэбзэкІэ) 23.00 - «Ayaз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)

23.25 - 24.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) Щэбэт, шышхьэуІум и 20

- 00.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэкІэ)
- 1.30 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ)
- 2.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 2.30 - «Тау макъамла» (балъкъэрыбзэкІэ) **3.00** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэк**І**э)
- 3.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 4.00 - «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгэ
- бзэкІэ) 5.00 - «Ууаз» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 5.10 - «Чамхана» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 5.30 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) **6.00** - **7.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **10.10** - «Макъамэ» (адыгэбзэкІэ) - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэ-
- бзэкІэ) (16+) 7.38 - «Лъэпкъым и фІыгъуэхэр» (адыгэбзэкІэ) 8.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ-
- къэрыбзэкІэ) (16+) 8.25 - «Айсурат» (балъкъэрыбзэкІэ) 9.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысы-
- бзэкІэ) (16+) 9.25 - «Радиус-99,5» (урысыбзэкІэ) (12+) **9.45** - Усэхэр (урысыбзэк**І**э)
- 10.00 «ГъащІэм и дамыгъэ» (адыгэбзэкІэ) (16+)10.20 - «Дэрэжэгъуэ» (адыгэбзэкІэ) (16+) 10.50 - «Жаншэрхъ» (адыгэбзэкІэ) (12+)
- 11.00 «Бора» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 11.21 - «Топалайчыкъ» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+)
- къэрыбзэкІэ) 12.00 - «Гукъылэж» (урысыбзэкІэ) (12+) 12.44 - «Спорт хъыбархэр» (урысыбзэкІэ)
- 13.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 13.38 «Лъэпкъым и фІыгъуэхэр» (адыгэбзэкІэ)

14.00 - «Утыку» (адыгэбзэкІэ)

14.50 - «Жаншэрхъ» (адыгэбзэкІэ) (12+) 15.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 15.25 - «Айсурат» (балъкъэрыбзэкІэ)

16.00 - «Бора» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)

- 16.30 «Акъ тауланы жырлары» (балъкъэрыбзэкІ́э)
 - 17.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (уры

16.21 - «Топалайчыкъ» (балъкъэрыбзэкІэ)

- сыбзэкІэ) (16+)
- 17.25 «Радиус-99,5» (урысыбзэкІэ) (12+)
- 17.45 Усэхэр (урысыбзэкІэ) 18.00 - «Гукъыдэж» (урысыбзэкІэ) (12+) 18.44 - «Спорт хъыбархэр» (урысыбзэкІэ)
- (12+)
- 19.45 «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+) 20.00 - «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 20.20 «Кюбюрчек» (балъкъэрыбзэкІэ) (6+)
- 20.35 «Тау макъамла» (балъкъэрыбзэкІэ) **21.00** - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ)
- 21.25 «Кавказым и макъхэр» (урысыбзэкІэ) 22.00 - «Прозэм и напэкІуэцІхэр» (адыгэ-
- . «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэ- 🛮 14.30 «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгэ- 🗡 22.30 «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгэ
 - бзэкІэ)
 - 23.20 «Сиза билемисиз» (балъкъэрыбзэк Іэ)

Тхьэмахуэ, шышхьэуІум и 21

(12+)

- 00.00 Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **1.00** - Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэк**І**э)
- I.38 «Лъэпкъым и фІыгъуэхэр» (адыгэбзэкІэ)
- 2.00 «Жэщыбг нэужьым» (адыгэбзэкІэ)
- 3.00 «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 3.25 - «Айсурат» (балъкъэрыбзэкІэ)
- **4.00** «Бора» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) 4.30 - «Акъ тауланы жырлары» (балъ-
- къэрыбзэ́кІэ)
- **5.00** Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) **5.25** - «Радиус-99,5» (урысыбзэкІэ) 5.45 - Усэхэр (урысыбзэкІэ)

6.00 - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкІэ) 7.00 «Спорт хъыбархэр» (урысы-

«ХъыбарыщІэхэр» Тхьэмахуэм къэхъуахэр: 10.00, 14.00 «ХъыбарыщІэхэр».

- Тхьэмахуэм къэхъуахэр: 8.00, 15.00 «ХъыбарыщІэхэр». Тхьэмахуэм къэхъуахэр: 12.00, 17.00
- 7.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+) 7.40 - «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ)
- 8.10 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+) Гюрен» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+)
- 9.00 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+) 9.35 - «ПщІэну щхьэпэщ» (урысыбзэкІэ)
- 9.45 «Спорт хъыбархэр» (урысыбзэкІэ) (12+)

(12+)

- 10.40 «Дерс» (адыгэбзэкІэ) (12+) 11.00 - «Сахна» (балъкъэрыбзэкІэ) 12.10 - «Театрыр микрофоным Іутщ»
- (урысыбзэкІэ) 13.00 - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (адыгэбзэкІэ) (16+)
- 13.35 «Ди гъусэу зывгъэпсэху» (адыгэбзэкІэ) 14.10 - «Макъамэ» (адыгэбзэкІэ)
- 14.40 «Фэр папщІэ» (адыгэбзэкІэ) **15.10** - «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (балъ
- къэрыбзэкІэ) (16+) **15.40** - «Гюрен» (балъкъэрыбзэкІэ) (12+) **16.00** - «Сахна» (балъкъэрыбзэкІэ)
- 17.10 «Си Къэбэрдей-Балъкъэр» (урысыбзэкІэ) (16+) - «ПщІэну щхьэпэщ» (урысыбзэкІэ) (12+)
- 11.30 «Акъ тауланы жырлары» (балъ- 17.50 «Спорт хъыбархэр» (урысыбзэкІэ) (12+)
 - 18.00 «Театрыр микрофоным Іутщ» (урысыбзэкІэ)
 - **19.00** Макъамэ 99,5-FM (адыгэбзэк**І**э) 19.45 - «Таурхъан» (адыгэбзэкІэ) (6+) 20.00 - «Орайда» (балъкъэрыбзэкІэ) 20.25 - «Айсурат» (балъкъэрыбзэкІэ)

22.00 - «Утыку» (адыгэбзэкІэ)

(балъкъэрыбзэкІэ)

21.00 - Макъамэ 99,5-FM (урысыбзэкIэ) 21.25 - «Радиус-99,5» (урысыбзэкІэ) (12+) 21.45 - Усэхэр (урысыбзэкІэ)

23.00 - «Бора» (балъкъэрыбзэкІэ) (16+)

23.30 - 24.00 «Акъ тауланы жырлары»

Уэрэдымрэ абы и хъыбарымрэ

Шынэ зымыщІэ аслъэным хуэдэу зэдилъырт...

Тумэнбей теухуауэ иджыблагъэ къытредгъэдза тхыгъэм къыхэщат япэ адыгэ мамлюк паштыхь Къанщауэ Гъур теухуа псалъэ зыт ущ. Зи гугъур зэхэтхыу, ауэ зэхэхауэ зи Іуэхум дыщымыгъуазэ пащтыхьым ехьэліауэ адыгэ ІуэрыІуатэм къыхэщыжым дыщыбгъэгъуазэмэ ди гуапэт, жаlэурэ тхыгъэм еджахэм ящыщ зыбжанэм зыкъытхуагъэзащ. Дэри зэрытхузэфіэкікіэ а лъэіум дыподжэжри, нэхъапэјуэкіэ къыхэдгъэщыну дыхуейт мы тхыгъэр «Адыгэ псалъэ» газетым и унафэщіу илъэс Іэджэкіэ лэжьа Хьэфіыціэ Мухьэмэдрэ Адыгэ Хэкум щыпсэуа, Іуэрыіуатэхэм фіыуэ хэзыщіыкі икій къэзыіуэтэжу щыта Елдарыкъуэ Алий и хъыбархэмрэ зэрытетщі ыхьыр. Хьэфіыціэ Мухьэмэд и тхыгъэхэр мызэ-мыт зү газетым къытехуащ, ауэ 1859 гъэм Тхьэщіагъ къуажэм къыщалъхуа, ауэ джаур зауэжьым зэхэзехуэн ищІа унагъуэхэр бгым къыщрахум Еджэрыкъуей Іэпхъуэжауэ щыта Елдарыкъуэ Алий и хъыбарыр япэу теддзэу аращ. Тхьэмадэм къијуэтэж хъыбархэр мыкІуэдыжу ди деж къэзыхьэсар абы деж 1940 гъэм щыхьэщ ауэ щыта Хьэсаныкъуэ Рэмэзанщ.

XIV ЛІЭЩІЫГЪУЭМ къыщегъэжьауэ XVI ліэщіыгъуэм и пэублэм нэс Мысырым пащтыхыыгъуэр щызезыхьар лъэпкъкІэ адыгэхэм къахэкІа, зи цІэр дунейпсо тхыдэм «мамлюк» фІэщыгъэмкІэ къыхэна зауэлІ лъэрызе-хьэхэрщ. Илъэси 135-м къриубыдэу (1382 - 1517) адыгэу, къыдалъхуа бзэр зыІурылъу мысыр тахътэм цІыху 28-рэ дэкіуеящ. Илъэсищэ куэдкіэ мамлюкхэр зауэл хахуэу, къару мыкуэщыжу ягащ муслъымэн диныр щытепщэ хэгъэгухэм. «Мамлюк» псалъэм «гъэр», «щхьэхуимыт» жиlэу аращ къикlыр. Мамлюк пащтыхьхэм ятеухуауэ тхыгъэ куэд зи Іэдакъэ къыщІэкІа ХьэфІыцІэ Мухьэмэд зэритхымкІэ, адыгэ мамлюкхэр пщыліыпіэм иту къалъхуртэкъым, атІэ ахэр цІыкІу щІыкІэ къадыгъурти, хамэщі къикіа сатушыхэм иращэрт, абыхэми ахэр КъуэкІыпІэм нагъэсырт. КъикІуэт жыхуаІэр ямыщІэу ягъэса, шыщхьэмыгъазэу къагъэтэджа, Іэщэ гъэбзэным Іэ ижь хуащІа нэужь, адыгэ щ алэхэр мамлюкыдзэм хагъэхьэрт. Мысырыр хэку зыхуэхъуа мамлюкхэм хуэдэ шууей Іэл щыІакъым, икІи абыхэм я закъуэщ Мысыр щІыналъэм бжьыпэр щаубыду, пащтыхьыгъуэр зыІэрагъэхьэн зыхузэфІэкІар.

Мухьэмэд бегъымбар лъапіэм и пхъурылъху щіэблэхэм ящыщу фатіимэтейкіз зэджэхэм къахэкіа хъалиф ал-Азиз и тетыгъуэм (975 - 996 гъэхэм) щыгъуэщ мамлюкхэр япэ дыдэ Мысырым къыщыщыхутар. А лъэхъэнэм Мысырым хъуагъэщагъэр зи лъабжьэ зэрызехьэ куэд къыщекіуэкіырти, абы щыпсэу ціыхухэм я хабзэмрэ бзэмрэ, фіэщхъуныгъэмрэ политикэ Іуэху зехьэкіэмрэ зымыщіэхэм дзыхь яхуищімэ игъуэу къилъытащ хъалифым. Аращабы Шэрджэсым ирадыгъукіа щіалэ ціыкіухэр къищэхуурэ дзэ къулытъум щыхуагъэхьэзыр еджапіэхэм ириту шіыхуежьар.

Тхыдэ къэхутэныгъэхэм къызэрыхэщыжымкіэ, хъалифымрэ егъэджакіуэхэмрэ къищынэмыщіа, а еджапіэм нэгъуэщі зыри щіыхьэнуи екіуэліэнуи хуиттэкъым. Адыгэ щіалэр хъалифым хуэпэжу, шым тесыфу, джатэкіэ зэуэфу, шабзэр ягъэіэкіуэльакіуэу, бэнэфу, псым есыфу ягъасэрт, хьэрыпыбзэр ирагъащіэрт, шэрихьэтымрэ дин щіэныгъэхэмрэ щіапіыкіырт. Апхуэдэу къзунэхуауэ щытащ япэ дыдэ мамлюкыдзэр.

1171 гъэм фатіимэтейхэр лъэныкъуэ иригъэзри, Мысырым и сулътіан хъуащ хьэмшэрий Іэюбейхэм ящыщ Сэлахъ ад-Дин. Абы и тетыгъуэм ирихьэліащ чыристан диныр ціыхум хахьэн мурадкіэ жорзехьэхэм ирагъэжьа япэ зауэр. Абыхэм япэщіэтынымкіэ Сэлахъ ад-Дин хуабжьу щхьэпэ хуэхъуащ мамлюкхэр. Адыгэ зауэліхэм пщіэшхуэ зэрахуищіым и щыхьэту, сулътіаным абыхэм щіы къаритащ. Апхуэдэу, мамлюкхэр дамэгъу ищіри, сулътіаным зэ-

гуигъэхьауэ щытащ Сириемрэ Мысырымрэ.

Адыгэ мамлюкхэр зэрызауэл! уасэншэр нэсу къыгуры!уащ Сэлахь ад-Дин и къуэ ас-Сэлихь (1240 - 1249 гъэхэм Мысырымтетащ). Аращабымамлюкхэм Къаир пэмыжыжьэу псэуп!эу Раудэ хыт!ыгур къащ!ритар. Абы щыгъуэщ мамлюкхэм т!ууэ зыщагуэшари: бурджейрэ бахърейрэ жи!эу. Бурджейхэм сулът!аныр уардэунэм и к!уэц!ым щахъумэрт, ик!и, Хьэф!ыц!э Мухьэмэд зэритхымк!э, адыгэ защ!эт, ет!уанэм нэхъыбэу хэтыр тыркут, ас-Сэлихь и бжэ!утт.

Ас-Сэлихь дунейм ехыжа нэужь, абы и къуэ МуІэзэм Туран-шахым тетыгъуэр къыхуэнащ. Ауэ абы хузэфІэкІакъым пащтыхыыгъуэр нэсу зэрихьэн. Ар мамлюкхэм трахури, езыхэм ящыщ бахърей дзэзешэ Айбэч (1250 – 1257 гъэхэм тетащ) трагъэуващ. Япэу тетыгъуэр зыубыдар тыркуу щытами, сыт хуэдиз зэфІэкІ ямыІами, ахэр адыгэ мамлюкхэм зэи къапэщІзувакъым.

Бахърейхэр илъэси 130-кlэ Мысырым тета нэужь, бурджейхэм я чэзур къэсащ икlи 1517 гъэ пщіондэ хэгъэгур зэрахьащ. Тхыдэм къызэрыхэщыжымкlэ, бурджейхэр къызытехъукіыжар 1382 гъэм бжьыпэр зыубыда адыгэ мамлюк Бэркъукъущ. «Адыгэ пащтыхьхэм я гъыбзэ» пшыналъэм япэу мысыр тахътэм дэкіуея Бэркъукъу ехьэліауэ мыпхуэдэ едзыгъуэхэр къыхощ:

Узыщыщ ціыхумэ Пащтыхь тажыр къащыплъэщ, Таж къызыщыплъагъэр Нэрыбгэ тіощірэ тіурэ фрокъу.

Гъыбзэр зытеухуар тырку сулътlаныр, Сэлим Шынагъуэ жыхуаlэр, Мысырым теуэу адыгэ пащтыхьхэр зэригъэкlуэда щlыкlэрщ. Пшыналъэм мамлюк адыгэ дзэпщхэм я цlэр кърибжэкl къудейм къыщымынэу, абыхэм зэрахьа лlыгъэри, шыщхьэмыгъазэу зэрыщытари, кlуэдыкlэ яхуэхъуари lyпщly ди нэгу къыщlегъэувэ.

Иужьрей мамлюк пащтыхьхэм ящыщу Мысырым тетыгъуэр щызыІыгъар Къанщауэ Гъурщ. Хъыбарыжьым къызэрыхэщыжымкІэ, адрей адыгэ мамлюк пащтыхьхэм яхуэдэу, Къанщауэ Гъур еджатэкъым, щІэныгъэшхуэ бгъэдэлътэкъым, къыдалъхуа адыгэбзэм къищынэмыщІауэ, нэгъуэщІ бзэи ищІэртэкъым. Зи адэжь лъахэр егъэзыгъэкІэ зрагъэбгына адыгэхэм къахэкІа Бажэ Мухьэмэд 1912 гъэм Къаир къыщыдигъэкla «Адыгэхэм я лъапсэр къыщежьэр» тхылъым зэрыжиІэмкІэ, Къанщауэ Гъур Хэкум изышар и анэ дэлъху Къаит-бейщ. «И пащІэ-жьакІэр къызэщІзувзу хуежьащ» жыхуаІз ныбжьым иту Къанщауэ Гъур Хэкум ирашати, и анэбзэр Іурылъу, и цІэри адыгэцІэу къэнэжаш.

Еджапіэ къимыухами, щіэныгъэ зригъэгъуэту емыпщэжами, Къанщауэ Гъур ліыгъэрэ Іущыгъэу зэрихьэмкіэ щіэх дзэзешэхэмрэ хэгъэгу іэщхьэтетхэмрэ гу зылъригъэтащ. И зэфіэкірэ и лъэкікіэ зи ціэр жыжьэ Іуа дзэпщым дзыхь къыхуащіащ икіи 1501 гъэм тахътэм драгъэкіуеящ. Абы щыгъуэ Къанщауэ Гъур и ныбжьыр илъэс 60-м щхьэдэхакіэт.

дьодохактот. Мысыр пащтыхьыгъуэр зауэмрэ банэмрэ зэхифіыщіарэ ціыху ціыкіур тхьэмыщкіэрэ хьэрычэт жыхуаіэр ямыізжу къыіэрыхьами, Къанщауэ Гъур бгъэдэлъ губзыгъагъэмрэ иіэ сэнаущыгъэмрэ я фіыгъэкіэ къэралыгъуэм и псэукіэм псынщізу зыкъригъэіэтащ, экономикэм зригъэужьащ, хъарзынэщыр (казна) зэфіигъэувэжащ. Илъэс 15-м къриубыдэу Къанщауэ Гъур Къаир къалэ псыіэрышэ зыбжанэ щыпхишащ, жьы щхьэлхэр щигъэуващ, Хыкурытыхым и Іуфэм быдапіэхэр щиухуащ.

1503 гъэм ирихьэлlэу Къанщауэ Гъур и жэрдэмкlэ Къаир мэжджытрэ еджапlэ унэшхуэри щаригъэщlащ. Нобэр къыздэсым абыхэм адыгэ пащтыхым и цlэр зэрахьэ. Апхуэдэу Къанщауэ Гъур иригъэухуа библиотекэм хуэдэ а лъэхъэнэм щымыlауэ ятхыж. Абы усакlуэхэм пщlэшхуэ яхуищlырт, макъамэр фlыуэ илъагъурт, уэрэджыlакlуэхэм гулъытэ хэха яхуищlырт.

Къанщауэ Гъурщ зыри зыпэмылъэщыну къалъытэу щыта Португалием и хыдзэр зэхэзыкъутар. И Іущагъыр жыжьэ зэрынэсыр, и псалъэм пэжу зэрытетыр, укъызэримыгъэпцІэнур, щІыбагърыуэу къызэрыщІэмыкІыжынур хьэкъыу и фІэщ хъури, нэхъапэкІэ къэмыхъуауэ, Испанием Мысырым сату ІуэхухэмкІэ зэдэлэжьэну зэгурыІуэныгъэ къыдищІыгъат.

Тхыгъэжьхэм къызэрыхэщыжымкіэ, Къанщауэ Гъур уеплъынкіэ ліышхуэт, езыр ліыфіт, ціыху нэфіэгуфізу, щэн дахэхэр хэлъу, іздэбу, ауз быдагъэрэ теубыдагъэрэ иізу щытащ. Езым ціыхурфіыуз илъагъурт, арагъэнут зыхалъхьэ щымыізу ціыхубэми ар фіыуз къыщіалъагъужыр, уэрэдхэр къыхузэхалъхьзу, хъыбар дахэхэр трагъзіукіыу щіыщытар. Къанщауэ Гъур сыт хуэдэ іуэхури дахэкіз зэрызэфіихыным хущіэкъурт, акъыл хилъхьэну иужь итт.

Сэлим Шына́гъу́эр 1516 гъэм, зауэ кърищіылізу, Мысырым къыщебгъэрыкіуэм, Къанщауэ Гъур и ныбжьыр илъэс 75-м мащізу щхьэщыбэкъукіат. «Мысырыр илъэс минхэм я лъхугъэщ» зи фізщыгъэ тхылъым Къанщауэ Гъур теухуауэ мыпхуэдэу щыжеіз: «Илъэс 75-рэ зи ныбжь Къанщауэ Гъур жьы зэрыхъуам щхьэкіэ къимыгъанау, зауэм зыхуигъэхьэзыру, унафэхэр зэбгритыкіыу хуежьащ. 1516 гъэм шыщхьэуіум и 24-м Мардж-ад-Дабикъэ деж, Хьэлэб унэсыным махуэ гъуэгу хуэдиз дэлъу, дзитіыр щызэпэщізувауэ щытащ...».

Хъыбарым къызэрыхэщымкіэ, Къанщауэ Гъур и ныбжьыр хэкіуэтами, бийм пхъашэу пзуващ, абы и гуащіагъыр зылъагъу дзэзешэхэм ар щысэтехыпіэ яхуэхъуу ззуащ. «Зауэм дыхыхьэмэ, Къанщауэ Гъурыр ди пашэш», - щыжеіз «Адыгэ пащтыхьэм я гъыбзэм». Ауз узрэдыр зыусар а мащіэмкіэ иримыкъу хуэдзу къыпщигъэхъуу, къытрегъазэри нэгъуэщі щіыпіэ деж щыжеіэ:

ДызэщІэкІуэнути, Къанщауэ

Гъурыр мэзауэ, Зауэм щыхыхьэкlэ аслъэн хабзэу мэзекlуэ.

хабзэу мэзекіуэ. Дзэшхуэм щызекіуэурэ

Шэхьид хабзэу псэхыжщ. Апхуэдэ дыдэущ Тумэнбеи зэхилъхьа гъыбзэм пащтыхьыр ди нэгу къызэрыщыщІигъэувэр:

Ди пщышху́эу Ќъанщауэ Гъурыр Дзэм и пашэщи, япожажьэ, Бийм погъуэкІри, лъыпсыр егъажэ, Хьэлэчхэр яхилъхьэу йозауэ, Тыркудзэм, уафэхъуэпскІым хуэдэу, яхэуэри.

ЛІы бланэм хуэдэу, ра, хэкІуэдащ. «Чым и къуагъ чы къыкъуокІ», жыхуиІэращи, КІэрашэ Тембот и цІэр зезыхьэ Адыгэ щІэныгъэ-къэхутакІуэ институтым и архив гъэтІылъыгъэхэм Къанщауэ Гъур и кІуэдыкІэ хъуам теухуауэ тхылъымпІэ гъэщІэгъуэн къыхэкІащ. А тхылъымпІэр зи Іэдакъэ къыщІэкІар институтым и япэ унафэщІу щыта Наурыз Ибрэхьимщ. ТхылъымпІэ напэкІуэцІым ит тхыгъэм япэ едзыгъуэр урысыбзэкІэ, етІуанэ едзыгъуэр хьэрыпыбзэкІэ тхащ. Абы итыр къэбэрдей адыгэбзэм япэу къыдолъхьэ:

«А ціыху дахэм и нэгум нурыр кърихырт, Набдзитіыр жыжьэу зэпэіудзат, И нэгур зэлъыіухат, и бгъэгур убгъуат, И бгыр ишауэ ліы щхьэпэлъагэт, Плізубгъуэт, лыпціз лъэщт. Ар къудант, гуащізшхуи хэлът, Адыгэ фащэкіи хуэпат,

Шы пщІэгъуалэм щытескІэ шабзэшэ икІам хуэдэт,

А шыри бгъэгушхуэт, и бгыр псыгъуэт, Шы иша лъагэт, лъагэ дыдэуи къэпъагъуэт»

ТхылъымпІэ напэр къызэбгъэдзэкІмэ, урысыбзэкІэ тетхащ: «ХьиджрэмкІэ 922 гъэм (1516 гъэм шыщхьэуІум и 24-м) Мардж ад-Дабикъэ деж тыркудзэм яукІа иужьрей мысыр пащтыхь Къанща-уэ Гъур хуагъэува кхъащхьэдэсэм тетха тхыгъэщ. Кхъащхьэдэсэр Къаир дэтщ».

«Къанщауэ Гъуригъыбзэр» тхыдэшхуэ зыпылъ уэрэдщ. Абы къызэпича гъуэгуанэм и кlыхьагъыр къэгъэнауэ, ар ди деж къэсыну игъуэ зэрихуар гъэщlэгъуэнщ. Къардэнгъущl Зырамыку зэритхыжамкlэ, «Къанщауэ Гъур и гъыбзэм» и текстыр къыздикlар Щам хэгъэгурщ, ауэ ар хэт итхыжами, дэнэ щатхыжами нахуэкъым. Текстыр узэщlакlуэ, бзэщlэныгъэл! цlэрыlуэ Елбэд Хьэсэн къыхуагъэхьауэ щытащ.

Мысырым и щІыгум дыщисым, Жасус унагъуэхэр ди бий фІыцІэт, Багъдадым дэси, Урымым щыпсэуи Къущхьэ еуэу къыттеуэрт, Хы уэр есу къыттесэрт. Шынэ зымыщІэ аслъэным

хуэдэу дилъу, сэшхүэ тыгухэм

Ди сэшхуэ тІыгухэм лъыпсыр къежэхыу,

Зы шур шууищэм пэуву, УвыпІэм инрэ гъунэншэу, Мамырыгъэм щыгугъыр

мащІзу дызэуащ. Гъаблэ фІыцІзм Мысырыр екъуз, Зауз мафІаем ар зэлъищтащ, Мысыр дэкІыпІзм деж,

Тхьэв пщагъащІэм хуэдэу,
Шыри лІыри щызэхэпщащ,
Зауэ лыгъаер щокІуэкІ.
А жэщ яем Къанщауэ Гъурыр
Бийм гъэру еубыд,
Уэгъурылэ хъуа Хъерлыр
Хьэдэу нэху къокІ,
КІэс шу щитху и гъусэу
Ар къущхьэтх лъагэм ихьэжат.
Дэ Бэркъукъу ди пашэу дозауэ,
Урымхэм пхъашэу дабгъэдохьэ,
А щІыпІэм ди дзэпщу нэрыбгэ щэщІ

икІуэдащ. Ди ліышхьэхэр хэтхэ ящыщ жыпіэмэ, Ар Амурщ, Гумыр Жэхьфэрщ,

Къербэчщ, Ар Тумэнбей, уэуий, Къанщауэ Гъурщ,

уэ ди Хъерлыщ, Бэркъукъущ, Сэфал-Мелэчщ, Иджыри зы ціэ къипіуэнум, Ар Бедыі-Жэмалш.
«Сэ Мысыр пащтыхым срикъуэщ, Си ціэр Сэфал-Мелэчщ, Си адэм и ціэр Щыхьбазщ, Езыр пир лъэпкъым къыхэкіащ, Пирым тету мэлъатэ, Пшэм хэту мэзауэ, Алыхь закъуэр зыщіэм къызжиіэнщ», -Жиіэурэ Бедыл-Жэмал

дахэм къекіухь,

Шордакъ гущэм зыщеплъыхь,

Сэфал-Мелэчым мэлъыхъуэ. Къанщауэ Гъур дунейм зэрехыжрэ илъэс 500-м фІыуэ щІигъужащ. Ауэ, сыт хуэдиз зэман дэкlами, и лъэужьыр хэмыкІуэдауэ, и цІыхугъэм и гугъур ямыухауэ къокіуэкі. Къанщауэ Гъур и цІэр дахагъэм. Іушыгъэм. ліыхъужьыгъэм я дамыгъэу къэнащ. Мысырым щыпсэу хьэрыпхэм хэлъэт зиіэ, куэдкіэ узыщызыгъэгугъ щ алэщ эм щхьэк э «Къанщауэ Гъур къикІынущ» жаІэ. Тхылъ еджэ, ар хуэсакъыу зыхъумэ икІи зэхуэзыхьэсым щхьэкІэ «Къанщауэ Гъур кІэлъыщІэпхъуащ» жаІэ, абыи зимыгъэнщІу Іэрытххэр зэхуихьэсу, тхылъ хъумапіэхэр иухуэу зэрыщытар ягу къагъэкІыжу. Зыми емыщхьу унапіэпсэупІэр дахэу гъэпсамэ, ущІыхьэмэ, зэлъы Іухарэ гум зыщигъэпсэхуу щытмэ, «Абдеж Къанщауэ Гъур къыщепсыхами ярейт» жаlэ. Цlыхугъэр зыlэт щапхъэкІэ Къанщауэ Гъур и ціэр къраіуэу зэрыщытым уимыгъэгушхуэнкіэ Іэмал иІэкъым, икІи, сыт хуэдиз зэман дэкІми, абы и вагъуэр уафэгум гъуазэу зэритынур хьэкъщ.

ТАБЫЩ Мурат, «Адыгэ псалъэ» газетым и щІэныгъэ обозреватель.

Къамыгупсыса хъыбар

Суфьянрэ си анэшхуэмрэ анэкіэ зэшыпхъут. НтІэ, зэшыпхъут, Суфьян зыф ащар бзылъхугъэт, балигъ сыхъуа иужьщ ар зэрыцІыхухъуцІэр къы-

АНЭШХУЭР къамылъху щІыкІэ и адэр мэз кіуауэ яукіри, унагъуэр зэтекъутат. Си анэшхуэр махуэ плыщі ирикъуа къудейуэ арат и анэр лІы щратыжам, бзылъхугъэр дахэ дыдэти, лъыхъур унэм щызэблэкІыу къахуэкІуэрт. Лъэпкъым я нэхъыжьым и унафэр арати, дагъэкlуэжащ. Илъэс нэхъ дэмыкІыу, унагъуэщІэм зэтІолъхуэныкъуэ зэдагъуэтащ, щІалэрэ хъыджэбзрэ. Ауэ, «Суфьян» цІэ хьэзырыр зыфіащіа щіалэр, сыхьэт бжыгъэ фіэкіа мыпсэууэ, дунейм щехыжым, абы и цІэр хъыджэбзым иратыжащ. Абы дэщІыгъуу иратыжащ къуэм и къалэн псори... Лъэпкъым щІалэр къахузэтенэну зэрыхуеяр шэч къызытумыхьэжынщ, ауэ хъыджэбзри зызытебгъэгусэнхэм хуэдэтэкъым.

УэсыщІэ къесам хуэдэу зи фэр хужь зэшыпхъуитІыр нащхъуэт, пэтІинэт, Іэпкълъэпкъ зэкlужт, жьакlуэт, акъыл жанагъкІи зыхэтым къахэщащ. Уи анэр псэууэ, абы и ІэфІыгъэм нэгъуэщІ бын зэрыхигъэсыхьэр пщІэуэ, ухъуапсэу упсэун нэхъ Іей щымыІэми, гукъеуэр лъэныкъуитІым ябэми, лъыр нэхъ лъэщт. ЗэшыпхъуитІыр зэкІэлъыкІуэрт, зэрылъагъурт, Нащхъуэ (арат си анэшхуэм зэреджэр) и анэм дунейм къызэрытригъэхьамрэ шыпхъу и ІэфІ зэрызыхригъэщ амрэ ф эк а мыхъуами, хуэарэзыт къэзылъхуам, ауэ ар а гупсысэм щыхуэкІуар куэд дэкІыжа иужькІэщ...

Илъэс 16-м иту арат Нащхъуэ унагъуэ щыхъуам. Іуэхум узыщыгуфіыкіыну зы хэлът, иджы ар и шыпхъумрэ и анэмрэ зыдэс хьэблэм пэжыжьэтэкъым. ГъэщІэгъуэнракъэ, ар зыдэкІуари и анэр зэ-

рыс лъэпкъым щыщт...

Суфьяни зыхыхьэ гупыр игъэдахэрт, ауэ пагэт, жьэнахуэти, щІалэхэм къракуртэкъым я гухэлъ къраlуэтылІэн. Ар хъыджэбз дахэ псоми яхэлъ пагагъэм хуэдэтэкъым, атІэ акъылрэ гупсысэкІэкІэ сыт хуэдэ цІыхухъуми пэувыфыну къэзыгъэгугъэ къарут, абы дахагъэр нэгъэгуф эу дэщІыгъужу къудейт. Абы языныкъуэ щІалэхэр егъэленуэ щошынэ, езыхэм къакъуэмыкІын бзылъхугъэм щыдалъагъукІэ... Суфьян и адэ Къазий - къуажэм зы лІы ткійй дэсмэ - етІуанэт. Пхъум и дахагъэм куэд къызэрещэр ищ!эрти, и нэ!э тригъэк!ыртэкъым. Лэжьак!уэшхуэт Къазий, къуэ зэримыІэм къыхэкІыу, сыт хуэдэ ІуэхумкІи абы Іэпыдзлъэпыдз хуэхъур и щхьэгъусэмрэ ипхъумрэт. Уеблэмэ пхъум нэхърэ щхьэгъусэм нэхъ хуэгумащІэу, щысхьу къызыщыхъуи щыІэт, ауэ пхъум Іуэху щіэкіэ ищіэмэ, гъащіэм къыпымыкІэрэхъукІыну къызыщыхъу адэм ар и къэкІуэнум хуигъэхьэзыру аркъудейт. Мэз кІуэмэ, здишэрт, мэкъуауэ кІуэмэ - Суфьянт и гъусэр, мыдрейри тхьэусыхэртэкъым - адэм и щІыбагъ быдэу зыкъыщыхъужырт. Ауэ хъыджэбзыр сыт хуэдэ Іуэхуми хуэхьэзыру къэзыгъэтэдж адэм ІэщІэкІар зыщ: Іэпкълъэпкъым дэщІыгъуу абы и псэри ипсыхьащ, цІыхухъу куэд зыщигъэукІытэжрэ, къызэригъэплъэкІыжу. Суфьян зыхапІыкІари щапіари дуней пэжт, нэгъуэщі дуней абы и дежкіэ щыіэтэкъым, щыіэнкіи хъунутэкъым: псалъэу щатыр щагъэпэж, Іуэху кърагъэжьар щынагъэс, лей зезыхьэм жэуап щрагъэхь. Бзылъхугъэ куэдым я зэштегъэупІэ псалъэмакъ мышухэм ар пэіэщіэт, пэіэщіэ дыдэт, апхуэдэ зэмани иІэтэкъым абы. Хьэуэ, лэжьыгъэ хьэлъэм ар лы уэлыфэ ищ акъым, хуэщыххэнутэкъым, апхуэдизкіэ абы бзылъхугъэм и дахагъэ псомкіи Тхьэр къыхуэупсати. Апхуэдиз фІагъ зыбгъэдэлъ цІыхум, дауи, езым нэхърэ нэхъыф ыжщ гъусэ хуэауныфуст.

Апхуэдизу фІыуэ фэзгъэлъагъу Суфьяни къигъуэтащ езым нэхърэ нэхъыфІ е езым нэхъыфІу къыщыхъуж. Сытми, абы и псэр зыхьэхуфын къуажэм къыдэкlащ. Ари сыт хуэдэ щалэт! Кхъухьлъатэзехуэу еджэрт. Абы Суфьян къыдихьэхын папщіэ и фэм икіар зыхуэдизыр езы тхьэмыщкіэрщ зыщіэр. Хъыджэбз пагэм зыгуэр епщіэнт, ауэ и адэм бгъэдыхьэпіэ къритыртэкъыми, арат нэхъыбэу гугъу езыгъэхьыр. Губгъуэ щІэгъуэхэм деж Суфьяни, къуажэдэсхэм я гъусэу, губгъуэм итт. Сергей (арат шалэм зэреджэр). еджапіэм къикіыжауэ абы ирихьэліэмэ. губгъуэм щыхуэзэрт хъыджэбзым, ари «къэдыгъуауэ» дакъикъэ зыбжанэкІэ.

НЭЩІ мазэр бадзэуэгъуэу ирихьэліат. Жылэр, зэрыхабзэу, губгъуэм итт. Узыншагъэр щхьэусыгъуэ зыщ ахэр нэпсей уэ

ЩОМАХУЭ Залинэ

Суфьян

я куэдти, ахэр ягъафІэрт, фІэщхъуныгъэ зиІэхэр вагъуэпэтІыст. Апхуэдэ пшыхьхэм язым, Суфьян зэрымэжэл ам и псыхуэлІэр къытекІуэу, губгъуэм къыщикіыжым, Сергей къежьэу къыщіэкіащ. Лъагъуныгъэр зыпэмылъэщ щыІэ?! Нэщауи лэжьыгъэ хьэлъэм иригъэшауи ищІэжакъым. Дэни щищІэжынт, а жэщым, а мазэ лъапІэм, псалъэ зэратат, зэхуэпэжыну, щіалэм еджапіэр къиухмэ, зэрышэну. А тІум я тхьэрыІуэм зэран хуэхъуфыни щыІэу фІэщ щІыгъуейт, ауэ...

Хэщхьэжыгъуэм сыхьэтитІкІэ къыкІэрыхуа пхъум къыхуагъэгъуакъым. БжэщхьэІум зэребакъуэу, адэр къызэрыгубжьар къыгурыІуащ. Бжэгъу иупсу жьэгум дэс лІы хэкІуэтам иІыгъым и нэр къытри-

- А Ныбэжьхэ я щІалэжь цІыкІум ухуэзауэ къасщІэмэ, укъызэлынкъым.

- Сызэхэпха?

- Ыхьы, - жи хъыджэбзым зэхэпх къудейуэ, тэмакъым къыщІэгъуэлъхьар ирекъухыжри.

- КІуэй гъуэлъыж - тІэ! ДяпэкІэ, ухэщхьэжыну уигугъэмэ, зумыгъэгувэ.

Къазий псэлъалэтэкъым, псом хуэмыдэу, пхъум хуэгъэзауэ. Ауэ жиІам текІынутэкъым, ар хьэкът. Махуэ псом нэщІа Суфьян ныбэ нэщІымрэ гупсысэ къебламрэ ягъэжеякъым. Лэжьыгъэ хьэлъэ щыпщам деж Іэпкълъэпкъыр зыщівіуліэри зыбгъэхъеин ушынэу ужей хабзэщ. Суфьян и Іэпкълъэпкъым нэхърэ и псэм телъыр куэдкІэ нэхъ хьэлъэт а жэщым. Адэм и нэгу иплъэн шынэри, щэращым псы фалъэ фіэкіа иримыфу, унэм щІэкІащ. А махуэри, абы къыкІэлъыкІуэри, адрей тхьэмахуэри хьэлъэт.

Илъэсым нэблагъэкіэ письмокіэ фіэкіа зэрыщ Іакъым Суфьянрэ Сергейрэ. Пощтзехьэм Суфьян письмохэр щэхуу къыхуихьырти, апхуэдэ дыдэу, езым ейхэри Іихыурэ иригъэхьырт. Тхыгъэм лъагъуныгъэ Іуэху фІэкІа щызэрамыхуэу щытар пцІыщ, дауи. Ухуейуэрамэ, лъагъуныгъэм абдеж щытепсэлъыхыххэртэкъым ахэр. Ауэ письмо къэс и кІэм деж щІалэм: «Си псалъэм сытетщ!», - кІэщІитхэрти, Суфьян и жэуапым: «Сысейми сытетщ»,- питхэжырт. Арати, тІуми письмо къазэрыІэрыхьэу, япэщІыкІэ, иужьрей сатырым нэпсейуэ ирижэрти, зыхуейр ялъэгъуа иужьт адрейм еджэн щыщадзэр. А илъэсым Сергей еджапІэр къиухырт, а илъэсым... А илъэсым зауэр къэхъеящ... Сергей ІэщІагъэ зиІэ кхъухьлъатэзехуэти, «яхузэрымыгъэгъуэту» жыхуаІэм хуэдэу, зауэм дашри, япэ махуэм щегъэжьауэ мафІэм и курыкупсэм хэтащ. Суфьяни? Абы и адэм ныбжь иІэти, зауэм дашакъым, ар къуажэм щылэжьащ. Хъыджэбзым и гум щыщар зыхуэдизыр вжесіэфынукъым, ар къэІуэтэгъуейщи.

Иджы письмом лъагъуныгъэ Іуэхур щынэхъыбэт. Суфьян итх псалъэхэм я закъуэтэкъым ар и псэгъум зэрыдэІэпыкъур, къуажэм нэмыцэхэр гъунэгъу къыщыхуэхъум, Инарыкъуей щыгухэм зауэ гуащіэ щекіуэкіащ-тіэ. Щіымахуэ шылэм, я хъыдан вакъэр ящылэжьык ауэ, окопэ къэзыт ахэтащ Суфьян. Абы зигъэнщіыртэкъым ищіэмкій хузэфіэкіымкІи. ХуэщІэрати, тІэрт, ар тІащ мылыр щхьэщиудрэ щІылъэ дияр къигъэбатэу.

Письмохэр увыІэртэкъым, ауэ иджы ахэр зытепсэлъыхьыр зауэратэкъым, атІэ я гухэлъырт. А зауэр зэхэзыублахэм Суфьянрэ Сергейрэ я деж къыщахьа гуэныхыым и закъуэ фІэкІ ятемылъами, ярикъунт...

БалигъыпІэ сиувауэ «Суфьян и чемоданкіэ» еджэу ди унащхьэм къыщызгъуэтыжауэ щыта ашык дахэшхүэм дэлът абыхэм зэхуатха письмохэр. Псори дэлът! СфІэцІыхугъэншагъэщ абыхэм къизджык амк і э сывдэгуэшэну, ар си Іуэху зыхэмылъ гуэрщ, сызэреджам сыхущІегъуэжащ. Ауэ, зым седжэри, сыкъэувы-Іэжыфакъым. Иужьрей тхылъымпІэр щызэзгъэтІылъэкІаращ сызэрыгъым гу щылъыстэжар. Ар Суфьян итхыу зыщ Іып Іи иримыгъэхьыу къэна письмот. Мы псэлъэуха закъуэрат абы итыр: «Си псалъэм псым хэфырт, лэгъупэжьхэм ерыскъыр сытетащ, сытетщ, сытетынущ!». Езым

зыхэвмышІауэ, лъагъуныгъэ зэрышыІэм шэч къытезыхьэ щыІэмэ, фи фІэщ фщІы, щыІэщ!

Суфьян и иужьрей письмор зыщІыпІи щІримыгъэхьар фщІэрэт? ЩІалэр хъыбарыншэу кіуэдауэ къэіуати...

Топышэ къэуам и къутахуэхэр Іэпкълъэпкъым хэз щыхъуам къелат Суфьян, иджырейм зэрыпэщІэтын Іэмал игъуэтыртэкъым армыхъу. Зигу кІуэщІ цІыхум и фэм хуэбзыщІыркъым. Хъыджэбзым и фэм зидзат. Пэжщ, ар гугъэрт, гугъэр хъуапсэм щыхуэкІуэжыр нэхъыбэу. Гугъэрт, сытыт абы нэгъуэщ І къыхуэнэжыр?...

Зауэр иухати, цІыхухэм зэрыхъуу псэун щІадзэжащ. Апхуэдиз гузэвэгъуэ зыдэлъ жылэм, тегушхуэу, япэу хьэгъуэлІыгъуэ щызыщІари ящІэжыркъым иджы, ауэ пшынэр зыщыужа Іэпэхэм защидзей хуэдэ, япэу къэІуащ. Сыту хьэлъэ гузэвэгъуэ ущиІэм пшынэ макъ зэхэпхыну. Жылэдэсхэм я цІыхугъэр япэ ирагъэщри, ягу трагъэхуащ, абы етІуанэри ещанэри къакІэлъыкІуащ.

Махуэ гуэрым, Суфьян хищІыкІ щымыІэу, лъыхъу къыхуагъэкІуащ. Я къуажэт, ицІыхурт, ауэ шэч хэмылъу, апхуэдэ Іуэху къыкІэлъызэрихьэну Суфьян и пщІыхьэпІи къыхэхуакъым. Къазий и пхъур игъэтІысри, епсэлъащ. Иджы япэу зэадэзэпхъур апхуэдэ Іуэху тепсэлъыхьауэ арат. Адэм жиlащ хъыджэбзым и гъащІэр пщІэншэу имыгъакІуэмэ зэрынэхъыфІыр. Апхуэдэм деж адэ-анэм жаІэ хабзэ псомкій еущиящ. И ныбжьрат е и пхъум и щытыкІэр къыгурыІуэрэт, ауэ Къазий куэдкІэ нэхъ щабэ хъуат. Суфьян зыри жиїакъым. Арэзыуэ и щхьэр ищіащ армыхъу. Сыти жиІэнт, дуней псор езым и закъуэ къыпэуват... Сергей псэууэ ищІамэ, ар арэзы хъунутэкъым. Зэи! Ауэ жьыгъэм къыхигъэзыхь адэ-анэр къыщолъэјукіэ, къуажэм я щіэнакіэм ущригъэшакіэ, гугъэ минхэр надэу къыщыпфіыщІэкІакІэ, нэхъыбэм жаІэм уедэІуэнрат къэнэжри, едэІуащ. Ауэ арэзы хъуным сыт хуэдиз къару Іиха абы...

Щэбэтрат фызышэр щытраухуари, къэсащ. Суфьян зыщахуэпыкІри пэш нэхъ жыжьэм щ агъэуващ (Іэщхьэубыдыпщ Іэр нэхъыбэ хъун папщІэ, апхуэдэу ящІ хабзэт). Къэхъу псоми и Іуэху лъэпкъ хэмылъ хуэдэ, хэджэразэу хэтщ Суфьян, абы хьэблэ хъыджэбзыр къохъуапсэри, къепщіэкіауэ къауфэрэзыхь, хэти мэгушыіэ, хэти мэшхыдэ лъыхъур мэгувэри.

Си адэм фыкъысхуеджэ, кхъы э! - Суфьян къыжьэдэлъэта псалъэм пэшым щІэтыр зэтригъэупщІыІуащ.

- Сыт жыпар? - зыжьэу щ эупщащ ахэр. Си адэм фыкъысхуеджэ!

- Ан-на, апхуэдэ къежьа иджы, Лыжьхэм яхэсу лэгъунлейм щІэс уи адэр сыт жытІзу къыщІзтшын?

Си лъэlур къысхуэвмыщІэнумэ, сэ сыкІуэнущ, - жи мыдрейми.

«Алыхь, делэ дыдэ ди гугъэм мыр», жаlэурэ зэхъуцэцэжу щlэкlри, Къазий щэхүү къеджащ.

Гузавэ и нэгум илъу къыщ ыхьащ Къа-

СыдэкІуэфынукъым!.. Къызэуи сыукІ. Сэ езым зысхуэукІыжакъым, - магъ хъы-

Зэи гу лъыфтакъэ, къуэ зиІэ цІыхухъум нэхърэ, пхъу зиІэр куэдкІэ зэрынэхъ гупціанэм. Къазий ар къыщыгурыіуар а дакъикъэрщ. Псалъэ жиlакъым, зигъазэри щІэкІыжащ армыхъу. Лъыхъу тешанкІэр нэщІу, пшынэр макъыншэу дэкІыжащ. Унагъуэр дэнэ къэна, лъэпкъым дежкій напэтехт ар, уеблэмэ псалъэма-къышхуэ къйкіынри хэлът, ауэ, Къазий къыфІэлІыкІри, зызэтрауІэфІэжащ. Абы яужь хьэблэ фызым хъыбару кърахьэкіари урикъуни... Благъэм Суфьян и фэм дахари мащіэ? Ныбэжьхэ я къуэм къигъэпціауэ жаіэу фіей мащіэ «кърапхъыха» абы. Ауэ, ар жызыlахэм нэхърэ, куэдкІэ нэхъ къабзэт а зыхуэпсалъэр. Лъэпкъыр ІуигъэкІуэту, быныр япэ изыгъэща лІыр, дауи, хущІегъуэжатэкъым (апхуэдэлІтэкъым ар), ауэ абы зыхимыщІэу къэнэнт лъэпкъым къыхуищІ пщІэмрэ гулъытэмрэ куэдкіэ, куэд дыдэкіэ нэхъ мащІэ зэрыхъуар.

Къазий ціыху Іэпщіэлъапщіэти, пщіантІэм щыпэщащэрт, жыг фІыуэ илъагъурти, я щІапіэм пхъэщхьэмыщхьэ жыг къригъэтІысэкІырт. ЖыпІэнуракъэ, зэхурикъужырт унагъуэр. ЛІыжьыр кхъэм кІуэрей хъуат, къуэм и сыным Іэ дилъэрт, абы и бгъум деж къиубыда щІы Іыхьэхэр игъэкъабзэрт. ИщІэ къыщІэкІынт.

ЗэщхьэгъуситІри зэкІэлъыкІуэжащ. Сергей зэрыкІуэдам и хъыбар щызэхихам, Суфьян и бгъэгур кърисыкіыу мафІэ гуэрым илыпщІамэ, иджы и дамитІри гуахам ярейуэ, и плІэр хьэлъэу узырт. Адэ-анэр зыхуей хуигъэзэжу и закъуэ унэ нэщіым къыщіэна Суфьян и дэлъхум и пІэ езыр итыну, абдежщ япэу щыщІэхъуэпсар. Арщхьэкіэ... Гугъэ закъуэ къыхуэнам, аргуэру гъащІэм гу хуригъэщІыжащ. Хъыбарыншэу кІуэда Іэджэ къыкъуэкІыжауэ зэхихати, арат ари зыщыгугъыр.

Унэри пщІантІэри къызэинэкІ цІыхубз щхьэзакъуэр тегушхуэри, Налшык дэт завод инхэм язым уващ, къуажэм кІуэжырт, адэжь пщІантІэри зэрихьэрт, ауэ и шыпхъу закъуэм фІэкІа абы къыкІэлъыджэ щІагъуэ щыІэтэкъым. Къылъыс хабзэ Іыхьэр благъэм яхуищІэми, къызэрамыпэс-къызэрамыпэсу къыхузэкІэщІэплъырт. Заводым зэрыщылажьэрэ илъэс бжыгъэ гуэр щрикъум, фэтэр куэду зэхэт унэхэм ящыщ зым пэш къыщратащ Суфьян. Гъащ эр и піэ изэгъэж хуэдэт, ауэ Сергей... Сергей хъыбар а зэримыІэт. Адэ-анэми, благъэ-Іыхьлыми гъеин яухат ар, ауэ зымыгъеижыххаи шыІэт...

ІЭДЖЭ, Іэджэ къылъыхъуащ Суфьян, ауэ хэlущlыlу имыщlу lуигъэкlуэтыжащ армыхъу. Хэт къемылъэІуами, дауэ яужь къимыхьами, зыми яхуеплъакъым.

Лъэпкъым фІыуэ ялъэгъуакъым ар зэи, я напэ трихауэ къалъытэрти, ауэ мащІэщ егупсысар абы хэлъа лІыгъэм. Пэжщ, цІыхухъуу къалъхуамэ, нэхъ тыншыну къыщіэкіынут ар, сыт щхьэкіэ жыпіэмэ, абы хэлъа къарумрэ шыІэныгъэмрэ бзылъхугъэм дежкІэ бэІуэт...

Илъэс 80-м шхьэдэхыху псэуащ Суфьян Лъэпкъым щыщу, езым зыкІэлъыкІуэн хуейуэ игъэува (къызэрыхущытым трищІыхьу арагъэнт) унагъуэ зыбжанэм къищынэмыщІауэ, си анэшхуэм и шыпхъур ди дежи къакІуэрт. И анэкъилъху закъуэр илъэс куэдкіэ Іэрызехьэу зезыхьа си анэр Іыхьэлейуэ фІыуэ илъагъурт, сабийхэр ІэфІыкІэкІэ дигъэтхъэжырт. Ауэ нэхъ балигъ сыхъуа иужькІэщ сэ гу щылъыстар, сыт хуэдизкіэ и гуапэ пщіыну яужь уимытами, угъурлыгъэр къызыщих нащхъуэ цыкухэр зэрынэщхъейм. Ар куэдрэ зауэм тепсэлъыхьырт, абы Іисраф ищІа и лъакъуэхэр дигъэлъагъурт. Иужькіэ сэ куэдрэ сегупсысащ апхуэдиз дыркъуэ зи лъакъуэм тетам, и гум телъар зихуэдизым?..

НэщІ мазэ къэсыху, Суфьян и адэр игу къигъэкІыжырт, махуэ псом нэщІауэ щыхамыгъэщхьэжар къытригъэзэжурэ къыджиІэжырт. Дэри дгъэщІагъуэу дедаlуэрт, ауэ и адэ-анэм я гугъу пщlыуэ идэнутэкъым. Апхуэдэ мазэхэм ящыщ зым, махуэм и хуабэгъуэу, Суфьян си анэр зыщІигъущ, кхъэм кІуэри, и унагъуэм я сынхэр иригъэлат. И дэлъхум и фэеплъ закъузу къзна сабий сыным Із щыдилъэм, «еее, си дэлъхужь, сэ сылІэу уэ укъэнами нэхъыфІти!» - жиІащ аргуэру хуэмышэчү...

Нэхъыфіыныр Алыхьым ищіэнщ, ауэ къалъху псори лІы хъурэ тІэ?!...

Псалъэжьхэр • ГъэщІэгъуэнщ • Лъэпкъ шхыныгъуэхэр

ЖыІэгъуэхэр

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм Зыгъэхьэзырар НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэщ

Тебэкіэ гъэжьа бжэныл гъэгъупціа

Бжэныл гъэгъупціар яупщіатэ е джыдэкіэ зэпауд хьэлъагъыр г 80-100 хъууэ, псы хуабэкіэ ятхьэщіри, тебэм иралъхьэ, псы щіыіэ щіакіэри тебащхьэр тепіауэ пэшхьэкум трагъэувэ. Мафіэ щабэм тету, тхъурымбэр къытрахыурэ ягъавэ, псыр щіэвэщіэху икіи дагъэр къыщіидзыху. Итіанэ зэіащізурэ тхъуэплъ дахэ хъухукіэ ягъажьэ а дагъэ къыщіидзамкіэ, мафіэр ирашэхри бжьыныщхьэ укъэбза упщіэтар халъхьэ. Псори зэіащіэурэ дакъикъи 3-4 хуэдизкІэ ягъажьэ, шыбжий сыр хьэжа траудэри зэlaщіэурэ зы дакъикъэ-дакъикъитікіэ ягъажьэ. Іэнэм тепщэчкіэ трагъэувэ, щыжьэм къыщіэжа дагъэри тракіэж. Пщтыру, піастэ хуабэ и гъусэу яшх, шэ хуабэ трафыхьыж.

Халъхьэхэр (зы цІыху Іыхьэ): Бжьэныл гъэгъупцІауэ - г 300, псы щІыІэу - г 100, бжыныщхьэ укъэбзауэ - г 50, шыбжийуэ - узыхуейм хуэдиз.

ЛыцІыкІулыбжьэ, піастэкум илъу

Мыр Къущхьэхъу щыІэ Іэщыхъуэхэм яшхырейуэ щытащ. Абы шхьэкіэ Іэщышхуэми Іэщ ціыкіуми я лыр тыкъыр ціыкіуурэ яупщатэ г 6-10 хъууэ, псы щы экіэ ятхьэщі, ягъэжэпхъыж, яшыу, пщтыру къэплъа тхъум лы гъэжэпхъар мыlув дыдэу тебэм иралъхьэри, чымчыркіэ зэіащізурэ вэгъу къытрищіэным нэсыхукіэ ягъажьэ. Иужькіэ мафіэр ціыкіу дыдэ ящі, бжыныху укъэбзар ціыкіунитізу яупщіатэ, лым халъхьэри зэіащізурэ ягъажьэ. Бжыныхум дыщафэ къищу щыщидзэм, шыбжий сыр хьэжа хакіутэри зэіащізурэ дакъикъиті-щыкіз ягъажьэ мафіз ціыкіукіз. Итіанэ псы щіыіэ щіакіэ, мафіэр ин ящі, шыуаныщхьэр трапіэри мафіэ щабэм тету хьэзыр хъуху трагъэт. Лыр жьымэ псыр щі вэщі энкі э хъунущ. Абы щыгъуэ псы щі акі эжри ягъажьэ. Лы жьам щака псымрэ дагъэмрэ шыпсым хуэдэу щатын хуейщ, и фэр плъыжь дахэу. Лыр жьэху пастэри ящі. Ізнэм щытрагъзувэкіэ піастэм и кур кумб ящі, лы гъэжьар зэрызэщіэлъу абы иралъхьэ. Шхупс, махъсымэ, шей трафыхьыж.

Халъхьэхэр (зы цІыху Іыхьэ): Былымылу - г 300, тхъууэ - г 50, бжыныху укъэбзауэ - г 20, псыуэ - г 180-рэ, шыгъуу, шыбжийуэ - узыхуейм хуэдиз.

КЪУБАТИЙ Борис

Бей жей езэгъыркъым

- **+**ЗэдэпщІэ щІэхщи, зэдэшхэ ІэфІщ.
- **♦**Зэхэшэ шэбэщ.
- **♦Зэхьэзэхуэ мэунэри, зэижитІ мэунэхъу**.
- +Нэм фІэбэр Іэбэм еух.+Бгъэр бгъэкІэ ягъасэ, былымыр былымкІэ къагъуэт.
- **≁Нэр делэщ, Іэр бланэщ.**
- **♦ХамэІэр Іэгъэзагъэ щхьэкІэ, гугъэзагъэкъым.**
- ♦НэрыІэзэ Іэпэзадэ. **◆У**еплъу ущыс нэхърэ, уисми elyб.
- **◆Бей жей езэгъыркъым**.

Япэ бжьыхьэ мазэр фокІадэр аращ, абы и 22-м къихьэу. Бжьыхьэпэ мазэр къихьамэ, гуахъуэ хэх укіуэ хъунущ», жаі эу щытащ. Ар ціыхухэм фіыуэ ягъэунэхуа Іуэхут. Бжьыхьэр къихьамэ, жыгхэм я хэхъуэныр щагъэт, пхъэ кумылэр мэж, пхъэ хъунур ягъэхьэзыр.

МЫ мазэм щхьэкІэ «Си хьэр цІыху хъуащэрэт», щыжаІэ зэманщ», - жаlэрт адыгэхэм. Цlыху мащіэ фіэкіа зэрымыс унагъуэхэм мэшых щІыхьэху ящІырт. Гъавэ бэв къайхъулІарэ яхузэщІэмыкъуэжмэ, зрикъунум хуэдиз яІуэрти, адрей къэнар щэджу зэтралъхьэрт. Щіымахуэ щіэкіауэ щэдж уиІэныр фіыуэ, унагъуэ хуэщіам и нэщэнэу ябжырт. Абы къыхэкІыу, зыгуэрым и Іуэху къимыкlамэ, «и щэджыжьыр иlуэжащ» жаlэрт. Мыбы ехьэлlат «хьэм тетыгъуэ» жыхуаІэри. Ар хьэблэм е къуажэм зы хьэм яІэу абы чэзууэ щылажьэу зэрыщытам и щапхъэу къэнащ. Гъавэщіэ кърахьэліэжам сэджыт, Бжьыхьэпэ мазэ

хатыкіын щхьэкіэ бытыр бытыр хуэдэхэр хатыкІын ипэ, «хамэІумыхуэ» жаІэрти тхьэлъэlу ціыкіу ящіырт. Гъаитды фешпк шыш мершев яшхырт, итІанэ псапэ ящІэн Гъавэм щыщу щіадзэрт. Іыхьи- бгъум епщіанэр бытыру ятырт; Іэщым, мэл-бжэнхэм щынэ пліыщі къэс зы яту арат, ауэ нэхъыбэ птынуи фІыт.

Мы мазэм хиубыдэрт Гъубжэдэх тхьэлъэГур. Ар унагъуэ тхьэлъэlухэм ящыщ зыщ. Тхьэлъэlум щынэхъыщхьэр щынэхъыщхьэр унэгуащэрт. Ар зэрекlуэкlыр мыпхуэдэут. Іуэн зыухахэм я пщэм гъубжэ дэлъу пщантіэм къыдыхьэжхэрт. Унэгуащэмрэ сабийхэмрэ гуфІэу абыхэм къапежьэрти хъуахъуэрт, гъэр зэрызэщІалъхьам узыншэу

тхьэшхуэм хуащІу. ИтІанэ унэгуащэр Іэбэрти, зыгуэрым и пщэм дэлъ гъубжэр къыдихыну хуежьэрт. АрщхьэкІэ гъубжэр зи пщэм дэлъым ар къыдригъэхыртэкъым. ИтІанэ унэгуащэм хьэлывищрэ махъсымэ фалъэрэ къахущ ихырт губгъуэм щы ахэм. Ар къыдыхьэжахэм я нэхъыжьым иритырти, хъуахъуэурэ псоми я пщэм дэлъ гъубжэхэр къыдихырт, ахэр хьэщІэ лъапІэм ещхьу къригъэблэгъэжырт. Мыбы щыгъуэ гъавэщІэр щапщэфІ къэхъурт. А гъавэщІэм щыщ яшхмэ, абы и ужькіэ хамэlумыхуэ тхьэлъэlури занщlэу ящІу щытащ.

«Адыгэ календарь» тхылъым къитхыжащ.

Къалэдэсхэм я бжыгъэр

Къэралхэм я цІыхуу къалэхэм щыпсэур: Ватиканым, Монакэм, Наурум, Сингапурым цІыхуу щыпсэум я проценти 100-р къалэдэсщ, Бельгием - процент 97-р, Андоррэм - 95-р, Исландием, Катарым -92-р, Бахрейным, Израилым, Уругвайм - 91-р. Зи цІыхухэм я процент 80-м щІигъур къалэхэм щыпсэу къэралхэр блы мэхъу. Къалэдэсхэр щынэхъ мащІэ дыдэр Бутанырщ - проценти 7 къудейщ, Руандэмрэ Бурундиемрэ - 8-щ, Непалым - 11-щ, Угандэм - 13-щ. Къалэдэсхэр щохъу: США-м - процент 76,2-рэ, Урысей Федерацэм - 73,1рэ. УФ-м и республикэхэу Адыгейм - 53-рэ, Дагъыстэным - 41,5-рэ, гьэм ЩІым хуабэу къритым и Ингушым - 32,4-рэ, Къэбэрдей- процент 20-м нос.

Балъкъэрым - 60,1-рэ, Къал- 🗼 мыкъым - 39,7-рэ, Осетие Ищхъэрэм - 68,9-рэ, Шэшэным -33,6-рэ.

Франджы актрисэ цІэрыІуэ Бернар Сарэ илъэс 70 ныбжым иту илъэс 13 фІэкІа мыхъу Джульеттэ и ролыр игъэзэщІат икІи абы зыми шэч хуищІатэкъым - сценэм итыр лъагъуныгъэм итхьэкъуа пщащэ ціыкіуу фіэкіа зыми къащыхъуатэкъым.

Фэ фщІэрэ Норвегие тенджызым зы жэщ-махуэм къриубыдэу хуабэу МВт мелуан 80 хьэуам зэрыхиутІыпщхьэр? Дунейм хыуэ тетым зы жэщ-махуэм хуабэу МВт мелард 30 хаутІыпщхьэ. Ар Ды-

Жэщдэс

Нысашэхэм деж щ алэ-Нысашэхэм деж щіалэгьуалэм ящі джэгу-зэхэс, джэгуу, джэд къадыгъурэ яшхыжу. Зи джэд ядыгъуам псалъэмакъ ящіати ядыгъуащ» жаіэрти. Нысэр тешэм щыіэху (ирашыжа нэужьи жэщищкіэ) лэгъунэм деж хъыджэбэхэри щіалэхэри щызэхуэсырт, нысащіэхэри яшэрт. «щауэр яшэрт, сащІэхэри «щауэр къэдгъэкІуэжынукъым щыхукІэ» жаІэрти.

жэщдэсым гъуджэиплъэ щащ хабзэт. Пщыхьэщхьэу зы нэрыбгэ хагъэкlырт, нэхъ зэтеубыдауэ, шыlэныгъэ хэлъу. Ар зэмыплъэкlыу псынэм кlуэрти, псы къабзэ къихьырт. Псыр стэчаным иракіэрт, дыщэ Іэлъыныр абы хадзэрт, гъуджэри кІэрагъэувэжырт.

Абы къищу жа!эрт зышэну щ!алэхэр. 1950 гъэхэм, иужьк!и ящ!у щытащ.

Лэгъунэ мафіэпэ

НысащІэр пщэфІэным, Іуэху щІэным япэу щрашалІэм деж, бзылъхугъэ нэхъыжьыр хуэлъаlуэрт, жьэгум зэи мафlэр щымыкіуэсэну, къэкіымрэ къалъхумрэ Тхьэм щимы-гъэщіэну. Бзылъхугъэм я нэхъыфіым нысащізу къызэрашэ лъандэрэ лэгъунэ мафІэу хузэщІагъэнар имыгъэкІуасэў зэрихьэрт.

Нал

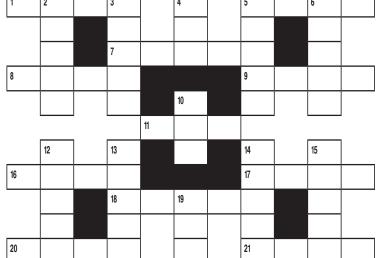
ФІыгъуэ, насып, угъурлыгъэ зыпылъу къалъытэ пасэрей дамыгъэщ. Унэ бжэщхьэГум, псом хуэмыдэу сымаджэр зыщІэлъым, шы нал тралъхьэрт, бзаджэнаджэ къримыгъэкІуэлІэну. Гъуэгу утехьауэ нал къэбгъуэтыныр фІыщ, жаІэрт. ГъущІхэкІыр, шыр угъурлыуэ къэлъытэным, гъэлъэпІэным къыхэкІащ.

Ісалъэзэблэдз

Ек**іуэкіыу: 1**. Уэс темылъу тещтыкіа щіы щхьэфэ. 5. Іэзэ къашэри ... ирищіщ. 7. ... бостей е джанэ. 8. Адыгэ театрым и джэгуакІуэ Іэзэу щыта, РСФСР-м щІыхь зиіэ и артисткэ Сыбэч ... 9. Псы Іуфэ мыва-лъэ-пшахъуалъэ. 11. Ямыупсу щхьэкум къранэу щыта щхьэц Іэрамэ. 16. ІэмыкІуэлъэмыкІуэ. 17. ... - урым бэнэкІэ. 18. Егъэджакіуэу, школ унафэщіу щыта, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь Къамбий ... 19. ИлъэситІ-щым ит шыщІэхъу мыгъасэ. 20. Шыуанышхуэ. **Къехыу**: **2**. ПамыупщІу гъэ техьа удз. 3. НэкІум иІэ зэлъагъэ. 4. Щхьэхуимыту яІыгъ цІыху. 5. Путин и администрацэм и унафэщІ. 6. ЦІыхухъуми цІыхубзми зэрахьэ хьэпшып: псом хуэмыдэу зи ныбжь нэхъ

хэкІуэтахэм. 10. Жэм лъакъуэ ... иукІрэ? 12. Къамылым къыхащІыкІ алэрыбгъу. 13. Драматург, уэрэдус, КъБР-м и цІыхубэ артист. 14. «... ухъу» - хъуэхъум хэту адыгэм къипсэлъхэм щыщщ. 15. Мей, кхъужьей жыгыжьхэм къадэж щхъуантlагъэ гуэрэн. 19. Аушыджэр къыщалъхуа адыгэ тхакІуэ.

Зэхэзылъхьар МЫЗ Ахьмэдщ.

и жэуапхэр: ЕкІуэкІыу: 1. Мэ-

Шыщхьэуlум и 6-м

ди газетым тета

псалъэзэблэдзым

lyxy; 3. Бгъэч; 5. Арджэн; **7**. Тхъусэ; **8**. Къуэдзэ; 9. Щхьэл; 11. Сытхъу; 13. Ныбэм; 14. Щалэ; 15. Бажэ.

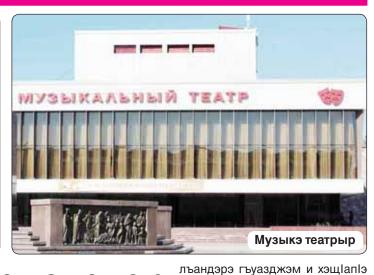
Къехыу: **1**. Мэкъут; Хуарэ;
 Бзэкъу;
 Чысэ;
 Аслъэн; **6**. Нэдым; **9**. Щхьэщ; 10. Лыгъэ; 11. Сэмб; 12. Хъубжэ.

AALIB ITCARLB

КъБР-100

«Навеки с Россией» монументыр Налшык къалэкум итщ. Ар 1957 гъэм ягъэуващ Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 щрикъум ирихьэл ур. Куэдым зэращіэщи, 1557 гъэм кавказ лъэпкъхэм ящыщу япэу адыгэхэращ Урысей къэралыгъуэм

Идар Темрыкъуэ ипхъу, Иван Грознэм щхьэгъусэ хуэхъуа Марие и «пкъыр» жэзым къыхэщыкащ. Ар Къэбэрдейм и дамыгъэ хуэдэщ, зэращыла зэгурыlуэныгъэм теухуа дэфтэрыр иlыгъщ. Фэеплъым и щlэщыкым бгырыс лъэпкъхэм я тхыдэ гъуэгуанэр къытощ.

«Навеки с Россией» аркэр лъэпкъ зэныбжьэгъугъэм и щыхьэтщ, тхыдэм щІыхь зэрыхуащІым и джэлэсщ. Абы Налшык къыдэлъэдапІэр егъэдахэ, пкъо хужьхэр щІэгъэкъуащ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм, Урысей Федерацэм я гербхэр тетщ.

Аркэр 2007 гъэм яухуащ, Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 450-рэ щрикъум ирихьэл!эу.

«Сосрыкъуэ» шхапіэр Налшык зыгъэдахэ щіыпіэ нэхъ ціэрыіуэхэм ящыщщ. Абы и архитектурэм ещхь ухуэныгъэ къалэм дэткъым. Блэкіа ліэщіыгъуэм и 70 гъэхэм Малая Кизиловкэ бгым тращіыхьащ «Сосрыкъуэр». Нартхэм мафіэ къахуэзыхьыжа ліыхъужьым и теплъэр дахэу дэтщ Налшык, и Іэм Іэщіэлъ «мафіэ

Налшык къалэр зыгъэдахэхэр

бзийр» жэщым къаблэу.

Абы и Іэгъуэблагъэм уитмэ, Налшык уи Іэгум итым хуэдэу болъагъу. Бгым машинэкІэ удэкІуей мэхъу, къищынэмыщІауэ, кІапсэ гъуэгукІи утым и куэщІ укъыщохутэ.

Европэм щынэхъ ин дыдэ чейр Налшык и Долинск щіыпіэм итщ. Чей теплъэ зиіэ шхапіэр Налшык и жыг хадэм 60 гъэхэм иращіыхьащ икіи ціыхухэм яфіэтелъыджэу къекіуэкіащ.

Абы щыхьэщіэхэр иджыри нэхъ мащіэ хъуакъым. Республикэм исхэми зыгъэпсэхуакіуэ къакіуэхэми ящіэ «Чейм» пивэфі зэрыщыбгъуэтынур, лъэпкъ шхыныгъуэ іэфіхэмкіэ уи

ныбэ изу узэрыщагъэшхэнур.

Архитектурэ ухуэныгъэ зэкlужщ жыгхэм къаухъуреихьауэ паркым ит Театр щхъуантlэр. Ари Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 щрикъум ирихьэлlэу ящlащ. Ухуакlуэхэм къайхъулlащ зыгъэлсэхупlэ, зыплъыхьыпlэ щlыпlэ дахэм екlупс амфитеатрыр щаухуэн.

Къатищу зэтет театрыр дуней псом щыціэрыіуэ артистхэми зыкъыщагъэлъэгъуэн хуэдэу зыхуеину псомкіи зэгъэпэщащ. Ціыху 2560-рэ йохуэ. И утыкум музыканти 150-рэ зыхэт оркестр щолэжьэф.

Ди къалэр зыгъэдахэ унэхэм ящыщщ Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрыр. 1936 гьэм мэкъуауэгъуэм и 13-м Облисполкомым и Президиумым и зэlущіэ екlyэкіащ. Зы Іуэхугъуэт абы къыщаіэтар - «Къэбэрдей лъэпкъ къызэгъэпэщыным теухуауэ», щіыналъэ театр курсхэр къэзыуха ціыху 12 абы щылэжьэнуи яубзыхуащ.

Апхуэдэ щІыкІэкІэ 1937 гъэм накъыгъэм и 1-м Къэбэрдей колхозсовхоз театрым лэжьэн щІидзащ, Станиславский Н.Д. и художественнэ унафэщІу, режиссер нэхьыщхьэу. Иджы ар репертуаркІэ бей, цІыхубэм фІыуэ ялъагъу театр лъэрызехьэу мэлажьэ.

дахэ куэд щокіуэкі, республикэм исхэри яфіэфіу йокіуаліэ. Музыкэ театрыр 1968 гъэм щіышылэм и 27-м къызэіуахауэ щытащ. Абы щыгъуэм ягъэлъэгъуащ Коган Л. и «Аминат» балетыр. Музтеатрым щагъэуващ икіи щагъэлъэгъуащ классикэ опереттахар музыка комелиехар

нэхъыщхьэм щ эх-щ эхыурэ Іуэху

Музтеатрым щагъэуващ икіи щагъэлъэгъуащ классикэ опереттэхэр, музыкэ комедиехэр, мюзиклхэр. Иджыпсту лэжьыгъэ 20-м щіигъу хэтщ абы и репертуарым, сабийхэм папщіэ спектакль куэд щагъэлъагъуэ, концертхэр, гуфіэгъуэ зэхыхьэхэр щокіуэкі.

Къэбэрдей-Балъкъэр Лъэпкъ музейр 1921 гъэм къызэрагъэпэщауэ щытащ. Абы щыгъуэм налшыкдэсхэм елъэlуащ абы щ!элъыну я!э хьэпшыпхэр къызэхуахьэсыну. ИкІи, п!алъэ къыхамыгъэк!ыу, япэ экспонат 1200-р къызэхуахьэсауэ щытащ. 1930 гъэхэм къыщыщ!эдзауэ музейм и гъэт!ылъыгъэхэм хохъуэ, ар Кавказ Ищхъэрэм и нэхъ бейхэм ящыщщ.

Москварэ Ленинградрэ дэт къэрал музейхэм ди Лъэпкъ музейм тыгъэ къыхуащащ сурэтыщі ціэрыіуэхэу Брюллов, Айвазовский, Рубо сымэ я Іэдакъэщіэкіхэр. Нобэкіэ музейм экспонат мини 150-рэ иіэщ. Гъэльэгъуэныгъэхэр щіэх-щіэхыурэ къыщызэрагъэпэщ.

Музыкэ театрым и тхыдэм илъэс 50 къызэщ Геубыдэ. Абы

Театр щхъуантІэр

Кулиев Къайсын и цІэр зезыхьэ

Балъкъэр къэрал драмэ театрыр

1939 гъэм щэкІуэгъуэм и 8-м

Балъкъэр колхоз-совхоз театру

къызэрагъэпэщауэ щытащ, а

махуэ дыдэми япэ спектаклыр ягъэлъэгъуащ. Абы щылажьэрт 1935 гъэм ГИТИС-р къэзыуха ба-

1991 гъэм балъкъэр театрым

къэзыгъэзэжа студием актер

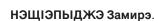
лъэрызехьэ куэд яхэтащ. Рес-

публикэм и илъэси 100-м ири-

хьэлІэу театрыр дахэу

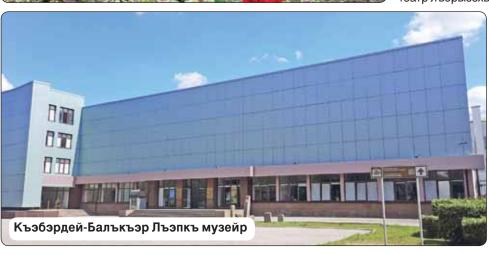
лъкъэр студиер.

гъэщІэрэщІэжащ.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапіэм ПИ № ТУ07-00117-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі. 12+

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым – 42-56-19; унафэщIредакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

Индексыр П 5894 ● Тиражыр 1.783 ● Заказыр №1636

ДИ ХЭЩІАПІЭР 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и ціэр зезыхьэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 18.00-рщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, Есэнтыгу къалэ, Никольскэ уэрам,